

ОБЩИНА АЛФАТАР

ОБЛАСТ СИЛИСТРА

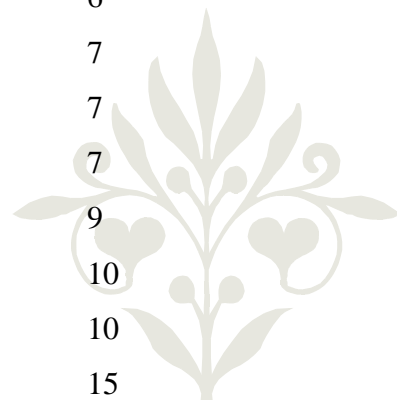
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

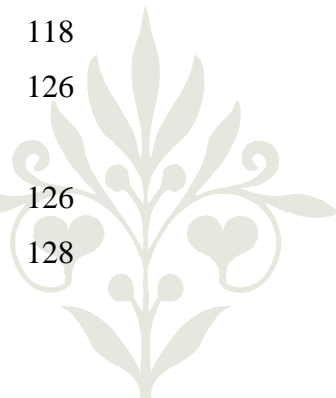
2015 - 2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	4
ВЪВЕДЕНИЕ	6
Раздел I. Анализи на състоянието на средата	7
1. Природо-географски фактор	7
1.1. Географско положение	7
1.2. Съседни общини	9
1.3. Релеф	10
1.4. Климат	10
1.5. Полезни изкопаеми	15
1.6. Кметства и населени места	15
2. Данни и информация за околната среда	15
2.1. Атмосферен въздух	15
2.2. Води	19
2.3. Отпадъци	23
2.4. Почви и нарушени терени	29
2.5. Защитени територии и биоразнообразие	33
2.6. Лечебни растения	43
2.7. Шум	81
2.8. Зелени площи	82
2.9. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения	84
2.10. Управленски	84
2.11. Икономически	91
2.12. Финансови	96
2.13. Демографски	104
2.14. Социално – икономически	108
2.15. Изводи	111
РАЗДЕЛ II. SWOT АНАЛИЗ	112
1. Силни страни	113
2. Слаби страни	113
3. Възможности	114
4. Заплахи	114

РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА	115
РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	115
1. Генерална стратегическа цел	115
2. Специфични стратегически цели	116
РАЗДЕЛ V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	118
РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	126
РАЗДЕЛ VII. МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА	126
ИНФОРМАЦИОННИ ИЗТОЧНИЦИ	128

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АДФИ	Агенция „Държавна финансова инспекция“
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ГПСОВ	Градски пречиствателни станции за отпадъчни води
ГСП	Горско стопански план
ДБ	Държавен бюджет
ДЛ	Държавно лесничейство
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗЗВВХВПП	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗЗТ	Закон за защитени територии
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИСПА	Инструмент за структурни политики по присъединяването
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КР	Комплексни разрешителни
ЛУП	Лесоустройствен план
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НДНТ	Най-добри налични техники

НПОБР	Национален план за опазване на биологичното разнообразие
НПО	Неправителствени организации
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСЕМ	Националната система за екологичен мониторинг
НСОБР	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
НСОСПД	Национална стратегия по околна среда и План за действие
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОБ	Общински бюджет
ОУП	Общ устройствен план
ПД	План за действие
ПДК	Пределно допустими концентрации
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СИ	Съвместно изпълнение
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТЦ	Тематични цели
ФПЧ	Финни прахови частици

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Програма за опазване на околната среда на община Алфатар е разработена на основание чл. 79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). На основание чл.79, ал.4 от ЗООС, Програмата следва да се приеме от общински съвет, който контролира нейното изпълнение. Във връзка с изискванията на Наредбата за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми, Програмата подлежи на преценяване необходимостта от екологична оценка.

Програмата е разработена съвместно от експертен екип, общинска администрация Алфатар, държавни и общински институции.

Общинската програма за опазване на околната среда е необходима за постигане на устойчиво развитие в общината. Посредством Програмата ще се формулира екологичната политика на общината за по-ефективно използване на наличните ресурси. Основните задачи, които се поставят с програмата, са свързани с идентифициране и анализиране проблемите в областта на околната среда, установяване на причините, предлагане на решения и действия за тяхното преодоляване - бъдещи мероприятия за ограничаване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности. Настоящата Програма е разработена и се базира на анализа и изводите в предходни общински разработки, на екологични, стопански, финансови и други проучвания и документи на община Алфатар.

Програмата не фиксира строги параметри и мероприятия, а е с отворен статут за периодично доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на Община Алфатар, в екологичното законодателство, в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината. Основно Програмата се позовава на стратегическото планиране, заложено в SWOT анализа.

В структурно отношение Програмата е оформена съгласно методическите указания на Министъра на околната среда и водите, а съдържанието ѝ е подчинено на целите на Закона за опазване на околната среда и на европейското законодателство и произтичащите ангажименти на България от членството ѝ в Европейския съюз.

В тази връзка Програмата за опазване на околната среда на община Алфатар ще бъде основният документ за провеждане на политиката по околна среда в общината. С нея ще се идентифицират и планират нужните действия с техните времеви срокове и източници на финансиране. Основната задача на тази програма е да спомогне за създаването на

оптимална екологична обстановка в община Алфатар, осигурявайки интегрирано опазване на околната среда.

Съгласно приоритетите на европейското законодателство, Програмата идентифицира пет приоритетни направления (оси), спадащи към две от единадесетте тематични цели (ТЦ) от Регламент 1303/ЕО/2013, а именно ТЦ 5 - насърчаване на адаптацията към изменение на климата и превенцията и управлението на риска и ТЦ 6 - съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност.

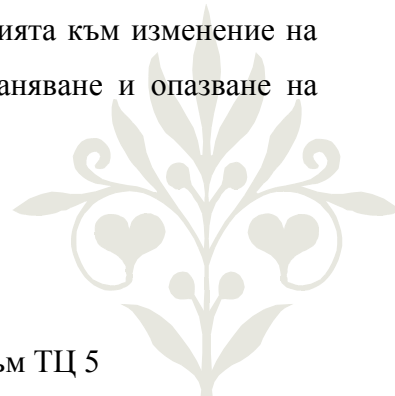
Приоритетна ос 1: Води към ТЦ 6

Приоритетна ос 2: Отпадъци към ТЦ 6

Приоритетна ос 3: Natura 2000 и Биоразнообразие към ТЦ 6

Приоритетна ос 4: Превенция и управление на риска от свлачища към ТЦ 5

Приоритетна ос 5: Подобряване качеството на атмосферния въздух към ТЦ 6

РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА СРЕДАТА

1. Природо-географски фактор

1.1. Географско положение

Община Алфатар е разположена в североизточна България, в границите на област Силистра, като заема нейната източна част. Тя е една от 7-те общини на област Силистра и е четвърта категория по категоризацията на общините в Република България. Община Алфатар се намира в югоизточната част на Силистренска област. Средното надморско равнище варира от 40 – 300 м. Средната надморска височина е 175 м – Алфатар.

Общата територия на общината според цифровия модел на кадастралната карта на общината е 248 564 дка (248,56 кв.км.). Територията на общината е разпределена по следния начин: земеделски територии - 133 906 дка; горски територии - 104 837 дка; населени места - 8 415 дка; водни площи - 98 дка; територии за транспорт и инфраструктура - 1 308 дка. Връзките на община Алфатар се осъществяват главно с автомобилен и железопътен транспорт.

Разстояние в километри от Община Алфатар до някои големи градове в България

Силистра	Варна	Русе	Разград	Добрич	Шумен	София
23	125	135	82	70	75	540

Общинският център отстои на 23 км от гр. Силистра, на 125 км от гр. Варна, на 135 км от гр. Русе, на 82 км от гр. Разград, на 70 км от гр. Добрич, на 75 км от гр. Шумен, на 540 км от гр. София.

Разстояние в километри от Община Алфатар до съседни градове на Румъния

Букурещ	Кълъраш	Констанца
140	40	100

Важен елемент в развитието на общината е близостта до река Дунав и границата с Република Румъния. Община Алфатар е на 140 км от Букурещ (Румъния), на 40 км от Кълъраш (Румъния), на 100 км от Констанца (Румъния), от КПП Силистра на 26 км.

Общинският център отстои на 23 км от гр. Силистра, на 125 км от гр. Варна, на 135 км от гр. Русе, на 82 км от гр. Разград, на 70 км от гр. Добрич, на 75 км от гр. Шумен, на 540 км от гр. София, на 140 км от Букурещ (Румъния), на 40 км от Кълъраш (Румъния), на 100 км от Констанца (Румъния), от КПП Силистра на 26 км. Важен елемент в развитието на общината е близостта до река Дунав и границата с Република Румъния.

1.2. Съседни общини

Съгласно административното деление на страната, община Алфатар е част от област с административен център гр.Силистра.

На изток граничи с община Кайнарджа, на север и запад - с община Силистра, на запад и юг с община Дулово и на изток с община Тервел, област Добрич.

Район/ област/община	Територия кв. км	Население брой за 2014 г.	Гъстота на населението за 2014 г. /жители на кв.км./	Населени места брой	Градове брой	Села брой
България	111 001,9	5 267 480	47,4	5 302	257	5 045
Силистра /област/	2 851,1	114 670	40,21	120	5	115
Алфатар	248,56	2 812	11,3	7	1	6
Главиница	481,2	10 407	21,6	23	1	22
Дулово	566,3	27 963	49,3	28	1	27
Кайнарджа	315	5 096	16,1	15	-	15
Силистра	515,9	48 709	94,4	20	1	19
Ситово	271	5 117	18,8	12	-	12
Тутракан	448,4	14 566	32,4	15	1	14

1.3. Релеф

Територията на общината попада в морфографско отношение в източната Дунавска равнина, по специално в Провадийско-Лудогорско-добруджанската платовидна подобласт. Община Алфатар попада в средния климатичен район на умерено-континенталната климатична подобласт. Местоположението на общината в Добруджанското плато обуславя равнинно вълнообразно пресечен релеф. Средното надморско равнище варира от 40 – 200м. Територията на общината се пресичат от две “сухоречия“, дерета “КАНАГЪОЛА” и “ТАБАН”, които в миналото са били дъно на реки. Районът около тях се характеризира със стръмни и полегати хълмове. По своите морфологически характеристики, територията на общината е продължение на източните степи и има нахълмена повърхност.

Територията е силно разчленена и наклонена на север. В тази посока е насочена и долинната мрежа на множеството от сухи дерета.

Релефът е благоприятен за развитието на селското стопанство и техническата инфраструктура.

1.4. Климат

Според климатичното райониране на Република България, територията на община Алфатар спада към европейско континенталната климатична област, подобласт умерено континентална, район севернодобруджански. Като микрорайон с добре изразен континентален климат – студена зима и горещо лято, но съществено влияние върху особеностите на климата оказва басейна на р.Дунав, отстоящ на 20 –32 км.

Температурните характеристики определят района като относително студен за съответната географска ширина през зимата. Най-студеният месец е януари със средна минимална температура (-13,8°C) и средна максимална 11,6°C. При изключителни студени зими, които не са рядкост за района, температурите достигат до (-35°C). Наблюдава се трайно задържане на среднодневните температури на въздуха над +5°C. Лятото е горещо и засушливо, средна температура на въздуха през месеците юни, юли и август не спада под 25,4°C средно за последните 5 години. През месец август са измерени най-високите температури за района +36,8°C и абсл.макс.температура 44,1°C. Средната годишна температура на въздуха е +11,6°C.

Преобладават ветрове със северна компонента. Преобладаващата посока на ветровете е от северозапад. Районът се характеризира като ветровит над нормалното за България. Преобладаващи като цяло са северните и североизточни ветрове като скорост на вятъра. По честотата на вятъра годишно максимални стойности в проценти са по посока от

югозапад 18,2% и североизток 17,4 %, а най-слаби са от северозапад – 9,4 % и 9,8% от юг. При тихо време честотата на вятъра има средногодишната стойност 29 %.

Средната относителна влажност на въздуха е 45-60%, абсолютната е 4-12 мм. Ранните есенни и късните пролетни мразове не позволяват развитието на ранно и късно полско зеленчукопроизводство. Продължителните силни ветрове през зимата отвяват снежната покривка и причиняват измръзвания на есенниците, снегонавявания по пътищата и обледяване на далекопроводите и трайните насаждения. Средната продължителност на дните със снежна покривка за последните 20 години е 43 дни.

Разпределението на валежите през годината е равномерно. В района има много ясно изразена сезонност на валежите - май и юни. Валежи 556 мм, главно от дъжд, са под средните за страната – 650 мм. В района има много ясно изразена сезонност на валежите около 10 май и около 15-20 октомври. Валежи /546 мм/, главно от дъжд, са под средните за страната –650 мм, с максимум през зимата /197 мм/ и минимум през лятото /123мм/. Дните със снежна покривка за последните 20 години са средно 40 дни, като започват от втората десетдневка на месец декември и продължават до 10 март. Най-малката средна височина на снежната покривка е през първата десетдневка на декември – 3 см и най –високата средна стойност на снежната покривка е през последната десетдневка на януари - 11 см. За община Алфатар е характерно наличието на голяма влажност през цялата година. Максимумът на относителната влажност е през декември-януари (85 %), а минимумът през юли и август – 66 %. Дни с относителна влажност под 30 % не се наблюдават. Средната годишна относителна влажност е около 75 %. Средногодишната облачност е 5,2 бала, като с максимум през декември – 7,0 и минимум през август – 2,8 бала. В община Алфатар мъглите се образуват предимно през студената част на годината. Максимумът им е през декември – 6 дни средно за месеци, минимума е през месец юли – 0,5 дни средно месечно и съвпадат с относителната влажност. Максималният брой на дни с мъгла е през октомври и декември с по 14 дни, а минимален брой на дните с мъгла е юли – с 3 дни, а максимален брой на дни с мъгла (за периода на изследванията) е 59 дни средно годишно или средно годишно с мъгли е 32,1 дни, което е по-голям от средното за страната. Най-често мъглите са с продължителност един ден. Много рядко мъглата продължава няколко денонощия. Мъглите започват обикновено в период от 21,0 ч до 7,0 ч. През месец април е най-големия процент на дни с мъгла.

Слънчевото греене, средно годишно за района е относително високо – около 2199 часа, т.е около 48 % от светлата част на денонощието за годината.

Климатични и метеорологични параметри

Територията на община Алфатар попада в Източния климатичен район на Дунавската равнина. Климатът на общината е умерено-континентален със степно влияние. Формира се под влияние на океанските въздушни маси на умерените ширини, нахлуващи основно от северозапад и запад и по-рядко откъм север и североизток, и на континентални въздушни маси на умерените ширини, които нахлуват предимно откъм североизток и по-рядко откъм северозапад. През зимата се наблюдават нахлувания и на арктични въздушни маси, което усилва континенталността на климата. Влиянието на тропични въздушни маси е слабо изразено. Преминаването на циклонални въздушни маси е свързано с рязка промяна в стойностите на атмосферното налягане.

Преобладаващите ветрове са северозападните. Характерни за района са силните северни ветрове през зимата, които на места издухват снежната покривка и причиняват измръзване на есенните култури, а снегонавяванията по пътищата затрудняват транспорта. Това е наложило създаването на полезащитни пояси. Характерно за зимните месеци е и скрежообразуването и обледяването, водещо до аварии в електрозахранването.

Скорост и посока на вятъра. Тихо време

Режимът на вятъра над територията се определя от редица фактори, основните от които са атмосферната циркулация, формите на релефа, характерът на подстилащата повърхност. Релефните дадености, отдалечеността от естествени планински възвишения са предпоставка за ветровите процеси.

За определяне на метеорологичните параметри по-представителни са данните от ХМС-Тервел, макар че ХМС-Силистра е по-наблизо. Причина за това е река Дунав и т.н. „канален ефект“, който изкривява ветровата картина в крайбрежните райони.

Средната скорост на вятъра по посока (м/с) за ХМС-Тервел е представена в следната таблица:

пос ока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	4,4	5,1	5,3	4,1	4,0	4,1	3,2	3,0	3,1	3,7	3,9	4,1
NE	5,2	4,1	5,4	4,8	4,2	4,0	3,5	3,4	4,4	4,0	4,3	4,3
E	4,7	3,7	4,7	4,3	4,2	3,3	3,0	3,00	2,9	2,8	3,6	4,0
SE	4,9	4,3	5,0	5,1	4,7	3,7	3,8	3,8	3,9	3,8	4,3	4,6
S	4,0	4,4	4,4	4,2	4,7	3,7	3,8	3,7	3,2	3,8	4,6	4,8

SW	4,0	4,9	4,9	5,0	5,0	3,7	3,7	3,8	3,2	4,7	4,8	4,3
W	4,4	5,0	4,5	4,2	4,1	3,7	3,3	3,5	3,6	4,2	4,0	3,8
NW	4,7	5,7	5,6	4,7	3,7	3,8	3,7	3,6	3,6	3,8	3,8	4,2

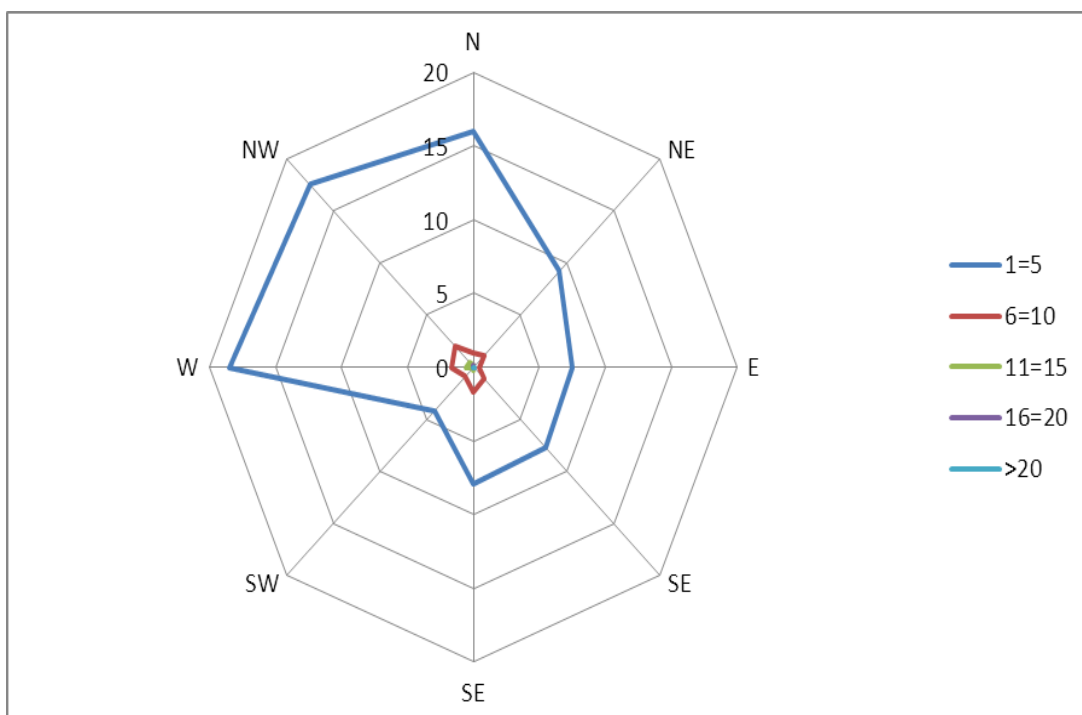
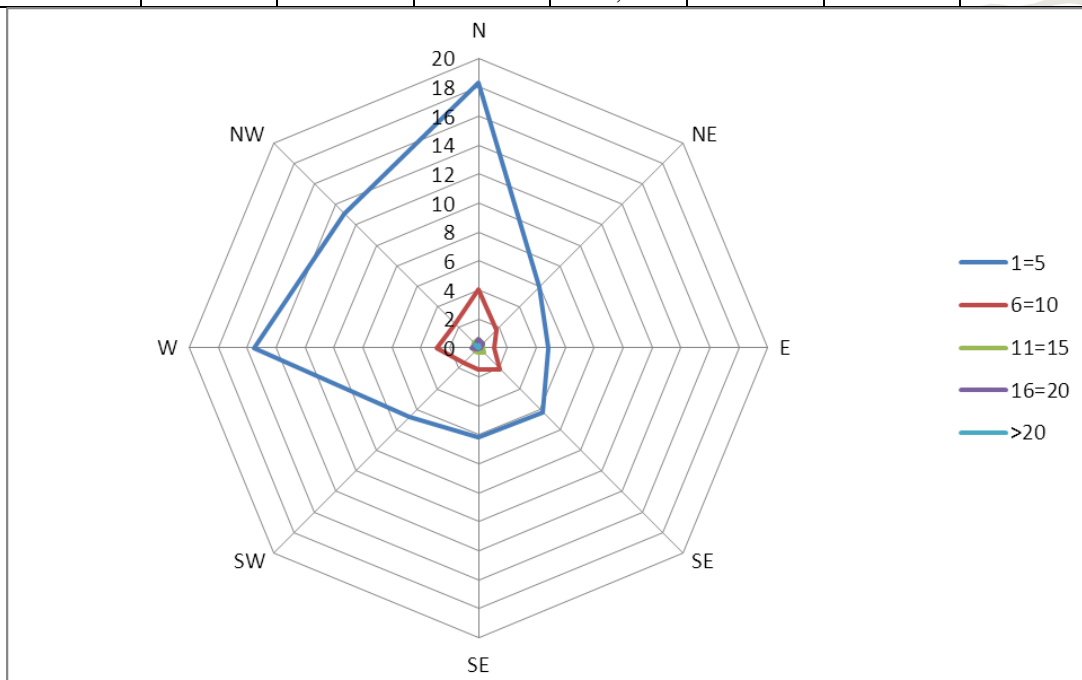
Както се вижда няма ярко изразена тенденция за преобладаваща посока на вятъра. Все пак може да се приеме, че в годишен разрез преобладава северозападния вятър (34,7 %).

Честотата на вятъра по скорост в градации (%) за ХМС-Тервел е представена в следната таблица:

Скорост, м/с	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
0-1	32,8	29,6	22,9	25,7	29,0	33,7	41,5	46,0	42,5	45,6	35,1	35,6	34,7
2-5	48,5	47,9	52,4	54,3	54,9	55,5	50,0	45,8	49,5	44,1	51,4	49,1	50,5
6-9	13,4	14,4	16,1	13,8	12,1	8,7	7,1	7,0	6,5	7,7	9,4	11,2	10,7
10-13	3,0	4,9	4,5	3,5	2,4	1,6	1,2	1,0	1,3	1,6	2,5	2,5	2,5
14-17	1,2	1,5	2,3	1,6	1,0	0,4	0,1	0,1	0,1	0,8	1,2	0,9	1,0
18-20	0,7	1,2	0,8	0,9	0,3	0,1	-	-	0,1	0,2	0,5	0,6	0,4
>20	0,4	0,6	0,8	0,2	0,2	-	0,1	-	-	0,1	0,1	-	0,2

ЧЕСТОТА НА ВЯТЪРА ПО ПОСОКА И СКОРОСТ % - ТЕРВЕЛ									
ЯНУАРИ									
Скорост /м./сек./	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	
1-5	18.3	5.9	4.8	6.3	6.2	6.7	15.5	13.1	
6-10	4	1.7	1.1	2.1	1.5	1.5	2.9	2.3	
11-15	0.6	0.4	0.3	0.5	0.3	0.4	0.4	0.5	
16-20	0.6	0.4	0.1	-	0.1	0.1	0.5	0.3	
>20	0.1	0.1	-	-	-	-	-	0.3	

ЧЕСТОТА НА ВЯТЪРА ПО ПОСОКА И СКОРОСТ % - ТЕРВЕЛ								
ЮЛИ								
Скорост /м./сек./	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
1-5	16	9,2	7,5	7,7	7,9	4,2	18,5	17,5
6-10	1	1,1	0,4	1,1	1,7	0,9	1,7	2
11-15	0,1				0,2		0,6	0,4
16-20	0,1							
>20				0,1				

1.5. Полезни изкопаеми

Територията на община Алфатар е бедна на полезни изкопаеми. От нерудните полезни изкопаеми са разработени и ползвани пясъчниците и варовиците от горната креда в каменни кариери за добиване на материал за шосейни настилки и строеж на сгради. По склоновете на сухоречията са открити малки находища на каменно-строителни материали (инертни) - варовици за строителство и производство на строителна вар и пътна настилка. Сарматските пясъци са предимно ситни и глинести, които нямат високи технически качества и са негодни за строителен материал. В строителството лъсовите отложения служат за земна основа, които притежават неравномерна пропадъчност – II тип. Кариери е имало край с. Алеково (2 бр. за аптски варовик- за строителен камък), край с. Цар Асен (за аптски варовик- за строителен камък), край с. Чуковец (за аптски варовик- за гасена вар и строителен камък) и край гр. Алфатар (за аптски варовик- за строителен камък).

1.6. Кметства и населени места

Освен общинския център – гр. Алфатар, общинската територия включва още 6 села, в т.ч. 3 кметства – с. Алеково, с. Бистра и с. Чуковец и 3 кметски наместничества – с. Цар Асен, с. Васил Левски и с. Кутловица. Категоризацията на населените места е както следва за: Алфатар (ЕКАТТЕ – 00415 с 4 категория), с. Алеково (ЕКАТТЕ – 00240 с 6 категория), с. Бистра (ЕКАТТЕ – 04145 с 7 категория), с. Чуковец (ЕКАТТЕ – 81712 с 7 категория), с. Цар Асен (ЕКАТТЕ – 78063 с 8 категория), с. Васил Левски (ЕКАТТЕ – 10210 с 8 категория) и с. Кутловица (ЕКАТТЕ – 40751 с 8 категория).

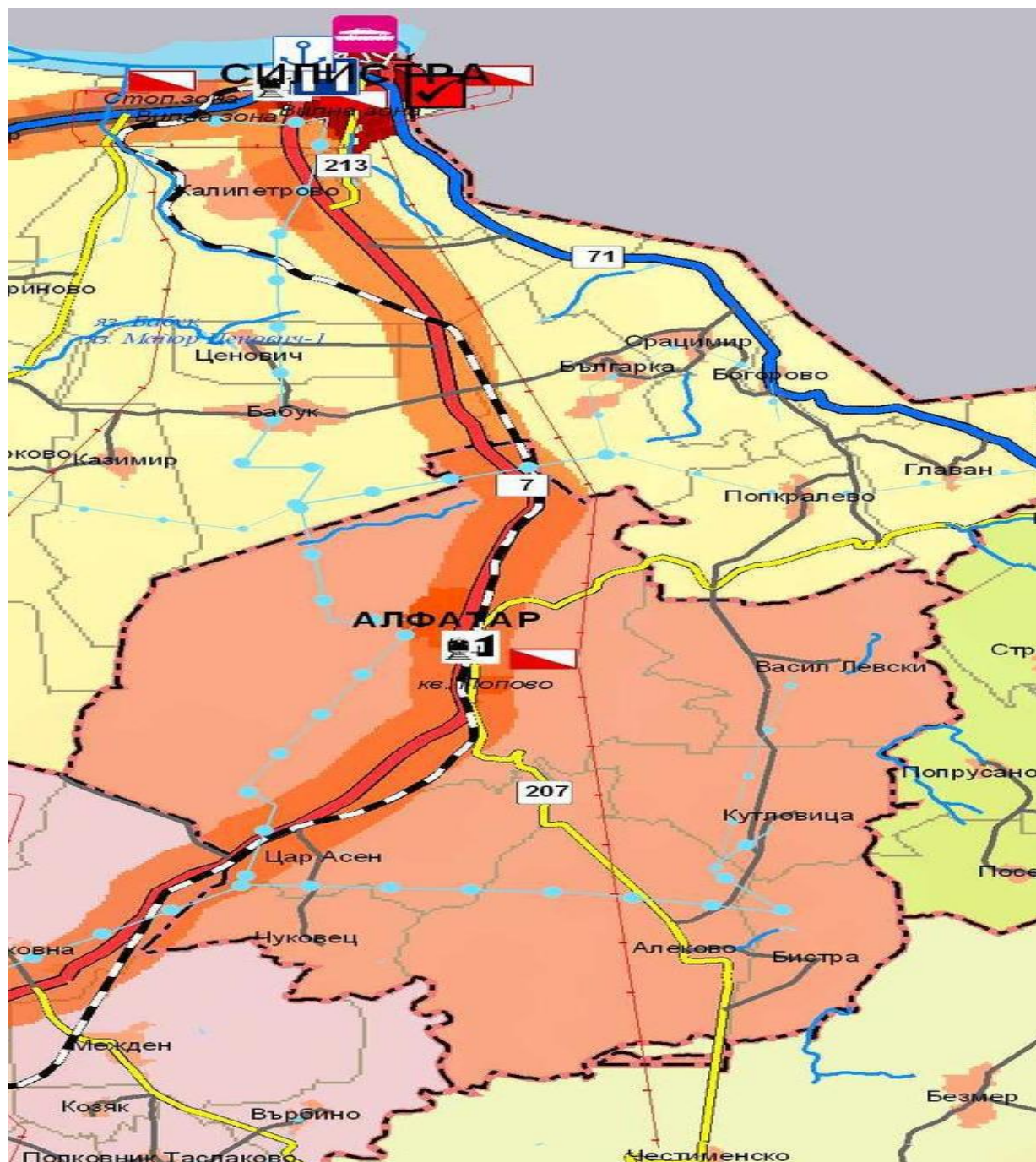
Обкръжението на община Алфатар с общини и населени места от по-висока категория е обуславящ фактор в цялостното развитие.

2. Данни и информация за околната среда

2.1. Атмосферен въздух

Компонентите на околната среда в разглеждания регион не са антропогенно повлияни. Районът е сред малкото в страната, съхранени от замърсяване, причинено от промишлени дейности.

Основните фактори, оказващи влияние върху разпространението и разсейването на атмосферните замърсители са скоростта и посоката на вятъра, както и тихото време, и определено имат съществен принос за относително ниския потенциал на замърсяване на въздуха. Относително високите средни скорости, както и ниският процент на тихо време обуславят ефективното разсейване на емитираните замърсители и предотвратяват

появяването на инверсии, а оттук и задържане на вредни вещества във въздуха. Постоянната посока на местните ветрове от своя страна също допринасят за по-бързо разсейване на вредните вещества, попаднали във въздуха. В същото време наличието на вятър допринася за повишаване запрашеността на въздуха през периодите на усилен селскостопански дейности (оран, сеидба, прибиране на реколтата и др.).

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите чрез Националната система за наблюдение, контрол и информация. За целта територията на страната е разделена на райони за оценка

и управление на КАВ. В случая, землището на община Алфатар попада в район, класифициран по чл.30 ал.1 т.4 на НАРЕДБА №7/1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (обн., ДВ, бр. 45/1999 г.) като район, в който нивата на замърсителите не превишават долните оценъчни прагове. Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух.

Поради липса на големи източници на атмосферно замърсяване на територията на общината, не се прилага наблюдение на качеството на атмосферия въздух. По данни от доклада на РИОСВ-Русе за състоянието на околната среда за 2014 г., на територията на област Силистра, измервания се извършват чрез една ДОАС система (диференциална оптична автоматична атомно-абсорбционна спектрофотометрия) за контрол на качеството на атмосферния въздух – Пункт „Профсъюзи“, разположен в централната част на гр.Силистра.

ДОАС системата измерва азотен оксид, озон, азотен диоксид, серен диоксид и финни прахови частици до 10 µm.

Данните, постъпващи от автоматичната система за контрол не показват съществена промяна в сравнение с това през 2013 г. нивата на ФПЧ 10 като годишна концентрация за област Силистра са под определената норма от 40 µg за куб.м., а именно 31,94 µg за куб.м. Въз основа на това се наблюдава тенденция за ограничаване замърсяването на въздушния басейн на територията на област Силистра.

Основните антропогенни фактори, оказващи влияние върху качествата на околната среда са: промишленост, транспорт, комунално-битовата дейност, употребата на изкуствени торове и пестициди в селското стопанство. Тези фактори оказват влияние върху състоянието на атмосферния въздух, водите, почвите и биологичното разнообразие.

Област Силистра се характеризира с добро качество на околната среда, което се определя от липсата на крупни промишлени замърсители, земеделие, основаващо се на традиционни екологосъобразни практики, както и на благоприятни климатични условия, като същевременно с това се наблюдават тенденции към намаляване на замърсителите в емисиите в атмосферния въздух.

Съгласно утвърдения списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух от МОСВ за община Алфатар не се изготвят индивидуални програми за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух. На територията на общината няма стационарна и/или мобилна станция за замерване състоянието на въздуха и не се извършват редовни измервания. Оценка за качеството на атмосферния въздух се

извършва на база статистически данни и теоретични разчети за емисиите от съответните сектори на промишлеността, бита и автотранспорта.

Източници на замърсяване

Източниците на атмосферното замърсяване са класифицирани съобразно техните характеристики, имащи важно значение за чистотата на въздуха. Слабата степен на благоустроеност и поддържане на уличната мрежа водят до замърсяване на атмосферния въздух с прах.

Замърсяването на атмосферния въздух на територията на община Алфатар се формира от транспорта, битовото отопление, селскостопанските дейности.

Основните замърсяващи вещества са: азотен оксид, озон, азотен диоксид, серен диоксид и финни прахови частици.

При изгарянето на горивата в битовия сектор се отделят емисии от въглероден оксид, серен диоксид, полиароматни въглеводороди, диоксини, фурани и прах. Наднормени стойности от тези вещества не са регистрирани на територията на общината.

Точкови източници

Всички източници на вредни емисии, които имат определени параметри (точни координати, височина, напречно сечение, скорост на газовия поток, дебит, температура на газа и масовия поток на вредни вещества се характеризират като стационарни точкови източници. Предвид липсата на предприятия с големи мощности, влиянието на промишлените източници на емисии в атмосферния въздух е слабо изразено.

Площни източници

Поради ниското застрояване, характера на терена, вида на отоплителните уреди, като площни източници са разгледани комините на битовото отопление и отоплението в обществените сгради на територията. Малка част от жителите на общината се отопляват с електроенергия. През зимния период, от интензивното използване на твърди горива за отопление в битовия сектор при определени метеорологични условия /безветрие/, се натрупват замърсители в приземния слой от фини прахови частици /ФПЧ/, серен диоксид, азотни оксиди и въглероден оксид до границите на пределно допустимите концентрации /ПДК/. Други източници на емисии в атмосферата се явяват горските и селскостопанските пожари, а така също и безразборното палене на битови отпадъци.

Линейни източници

Автомобилния транспорт е в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в градската част на територията. Отделените от двигателите вредни вещества (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, сажди и ЛОС) влошават качеството на

атмосферния въздух. Поради увеличаване на автомобилния трафик през летния сезон на годината, както и провеждане на селскостопански дейности, се увеличават емисиите от ФПЧ10. Емисиите на прахови частици са причинени от директни емисии от отработените газове на автомобилите, от износване на гумите, от неблагоустроените улици и повторното суспендиране на праха по пътищата.

Източникът на емисиите на азотен диоксид в атмосферния въздух са основно транспортът и битовото отопление, в съчетание с формирането на различни метеорологични условия на средата (скорост и посока на вятъра, температура на въздуха и атмосферно налягане, температурна инверсия). Особено силно влияние оказват инверсионните процеси, които определят различно поведение и миграция на замърсителите във въздуха и създават условия за кумулиране на замърсителите в приземния въздушен слой. Автотранспортът представлява непрекъснато действащ източник, основно на ФПЧ. Неговата интензивност е пропорционална на автомобилния трафик и следва неговите изменения – сезонни и денонощни. Влиянието на автотранспорта върху КАВ има първостепенно значение, тъй като той е най – динамично развиващия се източник на емисии в атмосферния въздух.

На територията на област Силистра, нивата на ФПЧ10 за 2014 г. са под определената норма от 40 µg за куб.м., а именно 31,94 µg за куб.м., като същевременно с това се наблюдава тенденция на ограничаване замърсяването на въздушния басейн.

2.2. Води

- *Реки и езера*

Съгласно физико-географското райониране, община Алфатар попада в Добруджанската подобласт на Източна Дунавска равнина. Според геоморфоложкото райониране на страната районът спада към областта на Дунавската епиплатформена равнина. Тя е с нисък пластово-денудационен и акумулационен релеф, малкоамплитудни денивелации на денудационните фации и значително потъване на акумулационните фации на заравнените повърхнини. Лудогорско-Добруджанската хълмисто-платовидна област е дълбоко разчленена с каньоновидни речни долини (релефът е разчленен с хълмист характер, като в издигнатите си части е заравнен с преобладаваща лъсова покривка и редица карстови форми развити в неогенските седименти). Надморската височина е ~ 180 ÷ 200 m.

Хидрографската мрежа е слабо изразена и се характеризира с временния отток по деретата при проливни валежи. Повърхностният отток не е по-голям от 10% спрямо валежите, като по-голямата част от него се изпарява или понираща в карстовия терен. Районът на община Алфатар е беден на повърхностни водни ресурси.

Поръзността на лъсовата покривка и окарстената варовикова основа, заедно с оскъдните валежи и слабия наклон на релефа, обуславят липсата на повърхностно течащи води и наличието на суходолия. При наличие на повърхностни води те се дренират от древна речна мрежа с ориентация на север. Гъстотата на речната мрежа е под $0.250 \text{ km} / \text{km}^2$. Модулът на оттока е слаб $0.5 - 1.0 \text{ l/s/km}^2$. Това се дължи на ниските валежни количества, значителното изпарение, водопропускливостта на геоложката основа и малкия наклон на релефа.

Поради липсата на реки няма пунктове на Националната система за екологичен мониторинг /НАСЕМ/, подсистема “Контрол и опазване чистотата на водите”.

Съгласно публикувания списък в съответствие с изискванията на чл. 12, ал.1 на *Наредба №6/2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти* (ДВ 97/2000 г., 24/2004), районът е обявен за “чувствителна зона” – Заповед № РД-970/28.07.2003 на МОСВ.

Въздействие върху повърхностните води: В общината няма постоянни речни течение и големи водоеми.

Територията на общината е бедна на водни ресурси. Водния режим се определя от дъждовните води и снеготопенето. Подземните води са разположени в два хоризонта, които се използват за водоснабдяване на селищата през летните месеци. Съществуващите водоеми (с. Цар Асен, с. Васил Левски, с. Бистра) се захранват от карстови чешми (21 бр.). Съществуващите два водоема в с. Васил Левски и с. Цар Асен се използват основно за рибопроизводство и частично за напояване. В с. Бистра и в гр. Алфатар водоемите са с разрушена язовирна стена. На територията на общината не са налични минерални извори.

- *Канализация*

В общината няма изградена канализационна мрежа. Използват се септични ями, които са предпоставка за замърсяване на подпочвените води. В повечето случаи се използват септични и попивни ями или отпадъчните води свободно се изпускат в деретата, което води до замърсяване на подземните води и провокира свлачищни процеси. В гр. Алфатар е изградена частична канализация, като в нея са включени само дъждовни и условно чисти води, т.к. към момента не е изградена ПСОВ.

С изключение на гр. Алфатар, където има частично изградена канализация, в останалите населени места няма такава. Изграждането на надеждна и отговаряща на съвременните изисквания канализационна система е важно условие за подобряване на качеството на живот на местното население. Има частично изграден канал за дъждовни води в ниската част на гр. Алфатар. Като приоритет е необходимо да се изгради канализационна мрежа за

битови води в град Алфатар и околните села, като може да се проучи възможността за изграждане на обща пречиствателна станция, която да обслужва всички населени места в общината. Това ще доведе до непосредствено намаляне на замърсяването на почвата и повърхностните водни басейни. Като дългосрочна перспектива е изграждането на отводнителни канали за дъждовни води.

Необходимо е канализацията за битови отпадъчни води да обхване всички квартали на града и най-вече да се търси възможност за финансиране построяването на градската пречиствателна станция. Изграждането на канализация за дъждовни води също трябва да продължи, особено по улиците с голям наклон, за да се спре разрушаването на асфалтовото покритие.

Основен проблем за замърсяване на водните поречия е заустването на непречистените отпадъчни води. Това се дължи на липсата на пречиствателна станция за отпадъчни води в населените места.

Химизацията на селското стопанство и попивните ями за битово-фекални води са основните причини за замърсяване на плитките подземни води. Неконтролираното азотно торене през 80-те и началото на 90-те години, неефективно действащите пречиствателни съоръжения за отпадъчни води от животновъдните ферми, неизградената канализация за отпадъчни битови води, липсата на ПСОВ, допринасят за замърсяване на подземните води използвани за питейни нужди с нитрати.

На територията на община Алфатар функционират два броя млекопреработвателни мероприятия. Поради спецификата на работа се наблюдава органично натоварване на отпадъчните води.

- *Пречиствателни съоръжения*

На територията на общината не са изградени общински пречиствателни съоръжения за отпадъчни води. Разработен е проект за изграждане на модулна пречиствателна станция за отпадъчни води на стойност 1 119 835.83 лв. и се търси финансиране.

По отношение частния сектор има изградено локално пречиствателно съоръжение за пречистване на отпадъчните води, формирани от дейността на млекопреработвателното предприятие „Мероне-Н“ ЕООД.

- *Водоснабдяване*

Водоснабдяването на община Алфатар става посредством 3 водоснабдителни системи. Водоснабдителна система „Силистра” - От седемте селища от общината, които са били включени към водоснабдителната система в момента само три от тях задоволяват водопотреблението си от нея - селата Цар Асен и Чуковец и гр.Алфатар, при авария на

системата от местния водоизточник. Системата е с изградена водоразпределителна помпена станция включена в областната водопрепосна мрежа и от 3 бр. сондажни кладенци. Останалите - Алеково, Бистра, Васил Левски, Кутловица са отделени и образуват две отделни самостоятелни водоснабдителни системи.

Като цяло водовземните съоръжения на територията на община Алфатар са в добро експлоатационно състояние. В общината липсва пречиствателна станция за питейни води. Водата се третира с хлор. Помещенията където се извърша това са в лошо състояние и не отговарят на санитарните изисквания. Дозирането на места е ръчно, като това е неприемливо. Хлорирането не се извършва пропорционално на преминалото водно количество и не се прецизира по количество на остатъчния хлор. В резервоарите и водните кули са амортизирани тръбните системи и арматурите по тях. Помпената станция в град Алфатар се нуждае от основен ремонт на сградата. Належаша е и подмяната на оборудването. Помпите са стари и амортизирани. Същото се отнася и за спирателните кранове и възвратните клапи. Довеждащите водопроводи от водоизточниците до напорните приземни кули и водоеми при селищата от Азбестоциментовите тръби са амортизирани, а стоманените корозирали и негодни. В много лошо състояние са: магистралния водопровод от ВС Силистра в участъците: с. Бабук – ПС Алфатар и ПС Алфатар – КВ Цар Асен. По отношение на измерването на водата положението е добро. Единствено липсват монтирани водомери на хранителните тръби след водоемите на селата В. Левски и Кутловица. Там измерването е на вход на селища и при водоизточника.

Качеството на питейната вода в община Алфатар е на ниво, напълно отговарящо на българския държавен стандарт. Необходими са инвестиции в поддръжката на водопроводната мрежа. На първо време най - належаша са подмяната на магистралния водопровод от КВ Бабук до ЧВ при ПС „Алфатар” с диаметър Ø 355, подмяната на тласкател от ПС „Алфатар” до КВ „Цар Асен” с диаметър Ø 355мм, монтажа на помпено-хидрофорна уредба в град Алфатар за осигуряване на необходимия напор във високите точки в града, реконструкция на обеззаразителните съоръжения, поставане на хидроизолация на напорния резервоар Цар Асен и водна кула Алеково. На следващ етап са необходими подмяна на тласкателя от ПС „Алфатар” до КВ „Алфатар” - 3,25 км, подмяна на водопровод от КВ Цар Асен до КВ Алеково - 8,8 км, подмяна на водопровод от КВ Алеково до с.Бистра - 3,2 км, рехабилитация НВ Кутловица. Тези инвестиции ще доведат до намаляване на загубите и осигуряване на ефективност и устойчивост на водоснабдителната система. В дългосрочен план за намаляването на загубите под 25 % е необходимо да се подменят гравитачния водопровод от РШ до КВ селата Цар Асен и

Чуковец Ø110, гравитачен водопровод от РШ Алеково до НВ Кутловица Ø 75, гравитачния водопровод от НВ Кутловица до НВ В. Левски Ø 110 и да се подмени вътрешната водопроводна мрежа в селата.

Всички населени места в община Алфатар са водоснабдени, няма населени места с режим във водоснабдяването, но относителният дял на полезно използваната от общата подадена вода непрекъснато намалява, поради лошото състояние на водопроводната мрежа, което е причина за чести аварии и големи загуби на вода. Подмяната на водопроводите е основният проблем за водоснабдяването на населените места. Количеството на питейните води е достатъчно, но загубите по водопреосната мрежа са значителни. Извършени са ремонти на водопроводите в с. Чуковец, с. Васил Левски и с.Алеково.

2.3. Отпадъци

Анализ на битовите отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО, битови отпадъци са “отпадъците от домакинствата” и “подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

На територията на община Алфатар се образуват различни по характер и вид отпадъци.

Тенденциозното им нарастване или пък намаляване е зависимо от няколко фактора:

- разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване;
- брой на населението в тях;
- дейността на населението като източник на образуването;
- икономическото положение в сравнение с това в страната;

Информацията за количество генерирани битови отпадъци по населени места в общината се предоставят от оператора на регионалното депо за отпадъци и от общинска администрация Алфатар. Основните източници на битови отпадъци, приблизително 80% е населението и около 20% – от търговски, административни, социални, фирмени и други подобни обекти.

Към настоящият момент смесените битови отпадъци се транспортират от община Алфатар чрез изградената и функционираща система за организирано събиране и транспортиране на битовите и строителните отпадъци със собствен автомобил Хюндай ХД 72 и предават за обезвреждане чрез депониране в регионално депо за неопасни отпадъци, обслужващо общините: Силистра, Кайнарджа, Ситово, Дулово, Алфатар и Главиница, в съответствие с условията в КР № 00000180/ 2009 г. на община Силистра.

• Генерирани битови отпадъци по населени места за периода 2011-2014 г.

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България варират в границите между 475 и 380 кг/жител/година, докато събраните битови отпадъци на човек от обслужваното население намаляват от 463 до 376 кг/жител/година. Приближаването на стойностите на тези показатели показва значителното нарастване на дела на обслужваното население и доближаването му до 100% – съгласно НПУО 2014-2020 г.

Образуваните количества смесени битови отпадъци на територията на община Алфатар за периода 2011 – 2014 г. са представени в диаграмата по-долу. Нарастването на количествата образувани отпадъци е в резултат на липсата на разделно събиране на отпадъците на място на образуването им, нефункционираща система за фамилно компостиране, а така също и на представянето на надежни данни във връзка с отчитане на количествата и по-точно коректно отчитане на количествата депонирани битови отпадъци, съобразно изискванията на Наредба № 1 от 20.06.2014 г.

Тенденциозното нарастване или пък намаляване принципно е зависимо от няколко фактора:

- разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване;
- брой на населението в тях;
- дейността на населението като източник на образуването;

- икономическото положение в сравнение с това в страната;

Информацията за количество генерирани битови отпадъци по населени места в общината се предоставят от оператора на регионалното депо за отпадъци и от общинска администрация Алфатар. Основните източници на битови отпадъци, приблизително 80% е населението и около 20% – от търговски, административни, социални, фирмени и други подобни обекти.

Към настоящият момент смесените битови отпадъци се транспортират от община Алфатар чрез изградената и функционираща система за организирано събиране и транспортиране на битовите и строителните отпадъци със собствен автомобил.

Утайки от ПСОВ

С изключение на гр. Алфатар, където има частично изградена канализация, в останалите населени места няма такава. Използват се септични ями, които са предпоставка за замърсяване на подпочвените води. Има частично изграден канал за дъждовни води в ниската част на гр. Алфатар. Дъждовната вода се оттича по асфалтовото покритие на пътищата и го руши. В тази връзка е разработен проект за изграждане на модулна пречиствателна станция за отпадъчни води.

След осъществяване на проекта и изграждане на модулната пречиствателна станция за отпадъчни води, гр. Алфатар, е планирано изготвянето на план за управление на утайките от ПСОВ. Отпадъците се отнасят към групата на отпадъците от пречиствателни станции - 19 08 от Наредба № 2 за класификация на отпадъците.

Предвид специфичните местни условия и обстоятелства на община Алфатар, и спазвайки йерархията при управление на отпадъците се предвижда приоритетно оползотворяване на утайките преди обезвреждане. Съгласно Националния стратегически план за управление на отпадъците от ПСОВ, е задължително утайките да бъдат предварително третираны преди тяхното оползотворяване – употребата им в земеделието. Под „третирана утайка” се разбира утайка, която е преминала през биологично, химично и термично третиране, дълготрайно депониране или всякакъв друг процес, който значително е намалил способността за ферментация и възможността за възникване на опасности за здравето, произтичащи от употребата на утайки.

Строителни отпадъци

Образуваните строителни отпадъци на територията на община Алфатар са предимно от юридически лица от строителна дейност. Незначителна част от тях са формирани от физически лица вследствие на ремонтни дейности. Много често, населението събира смесено строителните отпадъци с битовите.

Към настоящият момент смесените отпадъци от строителство и събаряне с код 17 09 04 се транспортират от община Алфатар чрез изградената и функционираща система за организирано събиране и транспортиране на битовите и строителните отпадъци, и предават за обезвреждане чрез депониране в регионално депо за неопасни отпадъци за общините: Силистра, Кайнарджа, Ситово, Дулово, Алфатар и Главиница, в съответствие с условията в КР № 00000180/ 2009 г. на община Силистра.

Данните за количеството на строителните отпадъци се отразяват както от лицата, извършващи дейности по събиране и транспортиране на строителни отпадъци, така и от оператора на регионалното депо, приело отпадъците. Те отчитат количествата строителни отпадъци в съответствие с изискванията на *Наредба № 1 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (ДВ, бр.51/ 2014 г.)*.

Ниският жизнен стандарт на населението на общината определят слабо развитие на строителния бизнес.

Опасни отпадъци

Намаляване на риска за околната среда и човешкото здраве, произтичащ от съхранението на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност е от съществено значение за екологичния баланс в общината.

Наличието на пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност, които се съхраняват в Б-Б кубове е потенциален риск за околната среда. Очакват се последващи технологични решения и държавно финансиране за обезвреждането им.

С утвърдения работен проект общината ще кандидатства за финансиране от ПУДООС.

Количествата, залежали и негодни за употреба пестициди, като опасни отпадъци, натрупани на територията на община Алфатар са събрани и съхранени по технологията на БалБок Инженеринг АД в контейнери /обезвреждане/ на негодните за употреба пестициди, по проект финансиран от ПУДООС за 32 000 лв. и очаква на национално ниво да се предложи решение за обезвреждането им. Община Алфатар ще реши проблема чрез реализацията на проекта на МОСВ „Обезвреждане на негодни за употреба пестициди, намиращи се в Б-Б кубове с нарушена цялост, както и устойчивите органични замърсители, които се съхраняват в Б-Б кубове”, който цели екологосъобразното обезвреждане на негодните за употреба пестициди и на отпадъците от Б-Б кубовете и при необходимост саниране на площадките, на които са били разположени Б-Б кубовете.

В гр. Алфатар съществуват две лекарски практики, които са източници на медицински и биомедицински отпадъци. Отпадъците, генерирани от дейността им са неопасни и опасни.

Опасни медицински отпадъци са инфекциозни медицински отпадъци и фармацевтични отпадъци, остри предмети. Към инфекциозните медицински отпадъци се отнасят и изхвърлени материали или оборудване, замърсени с кръв и нейните производни, други биологични течности или екскрети от инфекциозни пациенти с опасни заразни болести.

Основен ангажимент на общината е организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци, извън обхвата на наредбите по чл.13, ал.1 от Закона за управление на отпадъците и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане.

Общинската територия не е обезпечена с инфраструктура за разделно събиране на опасни отпадъци от бита.

На територията на общината не функционират площадки за събиране и третиране на отпадъци от изляло от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба гуми, негодни за употреба батерии и акумулатори и отработени масла, съгласно публикуваната информация на водения от Изпълнителна агенция по околната среда регистър на лицата, притежаващи документи по чл. 35 от ЗУО. За тези отпадъци периодично се организират кампании за събирането им, за което общината е сключила договори с организации по оползотворяване „Трансинс Авторециклиращ Консорциум“ АД и „Трансинс Технорециклираща Компания“ АД.

Следва да се има предвид, че този вид инфраструктура не се осигурява от общината, а е изцяло бизнес инициатива по схемата „разширена отговорност на производителя“.

• *Начини на третиране, съоръжения, обхванато население в организирано сметоизвозване*

Дейностите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци на територията на община Алфатар се осъществява от специализиран автомобил Хюндай ХД 72. За събирането на смесените битови отпадъци са осигурени 92 броя контейнери тип „бобър“ и 1138 бр. съдове тип „Мева“, собственост на общината. Събирането и транспортирането се осъществява по седмичен график.

На територията на общината не е изградена инсталация за предварително третиране/сепариране на битови отпадъци. На този етап същите без предварителна обработка се транспортират до регионалното депо за обезвреждане.

Регионално депо - Силистра е разположено в местността „Осми пост“ на гр. Силистра и обслужва общините Силистра, Кайнарджа, Ситово, Дулово, Алфатар и Главиница. Същото отстои на 18 км от гр.Алфатар. Депото приема битови, строителни и производствени неопасни отпадъци. Регионално депо – Силистра е в експлоатация от 2006 г., с капацитет 1 012 416 т., изградено с финансиране по Програма ИСПА. Депото

отговаря на всички европейски и национални нормативни изисквания. Към момента то се експлоатира от шест от седемте общини на област Силистра, в т.ч. Община Алфатар, като обслужва население за 2013 г. от 116 623 жители.

Въвеждането в експлоатация на регионално депо налага закриването и рекултивирането на общинските депа за битови отпадъци. С въвеждането на общинската система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, в края на 2009 година със средства от ПУДООС са закрити и рекултивирани три общински сметища в община Алфатар, м-ст „Подстанция“, м-ст „Лозята“ и м-ст „Стрелбището“.

- *Стари замърсявания с битови и други отпадъци*

Община Алфатар е получила финансиране от Републиканския бюджет за закриване и рекултивация на нерегламентираното общинско сметище.

Към настоящия момент на територията на община Алфатар са закрити три броя сметища:

- гр.Алфатар, м-ст „Подстанция“, с площ 5000 кв.м.;
- гр.Алфатар, м-ст „Стрелбището“, с площ 3000 кв.м.;
- гр.Алфатар, м-ст „Лозята“, с площ 3000 кв.м.;

На закриване и рекултивация подлежат следните нерегламентирани сметища:

- гр.Алфатар, м-ст „Днев дол“ /втори стопански двор/, с площ 3000 кв.м.;
- с.Алеково, м-ст „Ордексърта“, с площ 3000 кв.м.;
- с.Чуковец, м-ст „Саръармут“, с площ 3000 кв.м.
- с.Бистра, м-ст „Мера“, с площ 3000 кв.м.
- с.Васил Левски, м-ст „Мера“, с площ 3000 кв.м.
- с.Кутловица, м-ст „Мералайка“, с площ 3000 кв.м.
- с.Цар Асен, м-ст „Лозята“, с площ 3000 кв.м.

Със Заповед №270/16.07.2009 г. на Директора на РИОСВ-Русе е преустановена експлоатацията на общинските сметища, считано от датата на връчването ѝ. Община Алфатар е взела мерки за решаване на проблема като е представила в РИОСВ–Русе актуализиран план за привеждане на депото и прекратяване на експлоатацията му, в съответствие с нормативните екологични изисквания. През 2010 г. стартира Проект за „Закриване и рекултивация на общински депа за битови отпадъци на територията на община Алфатар”. Те са три на брой, а именно „До лозята”, „Подстанция” и „Саищата”. С решение № Р-21-01-01/20.06.2011 г. РИОСВ-Русе закрива сметища с №№ 257, 258 и 259.

- *Предприятия за събиране на вторични суровини*

На територията на община Алфатар няма изградени площадки за временно съхраняване на отпадъци от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло, както и площадки за събиране и

третиране на отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба гуми, негодни за употреба батерии и акумулатори и отработени масла. За тези отпадъци периодично се организират кампании за събирането им, за което общината е сключила договори с организации по оползотворяване „Трансинс Авторециклиращ Консорциум“ АД и „Трансинс Технорециклираща Компания“ АД. Следва да се има предвид, че този вид инфраструктура не се осигурява от общината, а е изцяло бизнес инициатива по схемата „разширена отговорност на производителя“, но въпреки това общината има задължения по организиране на дейности по разделното им събиране.

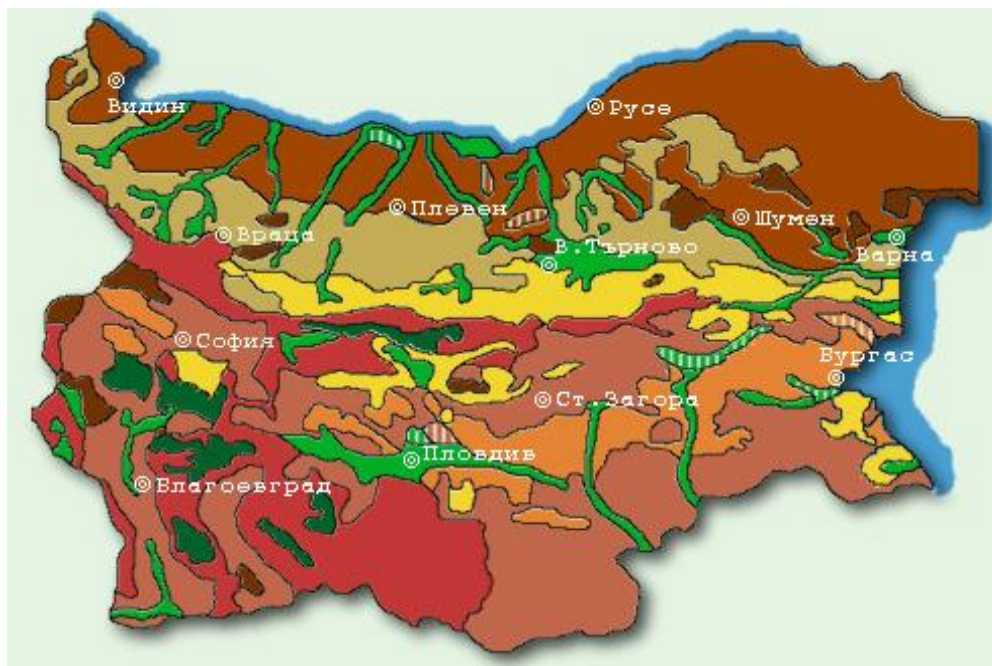
- *Чистота на територията на населените места*

Услугите, които общината предоставя на гражданите във връзка с поддържане чистотата на територията на населените места се изразяват основно в поддържане и почистване на зелените площи и уличните елементи. За почистване на обществените територии се използват наетите лица от програмите за временна заетост на МТСП, по Регионална програма „Поддържане и изграждане на зелената система в община Алфатар” и назначени работници по чистотата и озеленяването. Почистването на местата за отдих извън населените места се извършва кампанийно. В кампаниите „Да почисти България за един ден“, „Да почистим България заедно“ и др., организирани от БТВ, със съдействието на Министерството на околната среда и водите, са почистени следните зони за отдих и туризъм:

- Почистване на местност „Седемте кладенеца”.
- Почистване около и на стадионите в населените места от общината.
- Почистване в района на военен паметник с. Цар Асен.
- Почистване на зони за отдих около гравитачни чешми.
- Почистване района на местност „Сухата чешма”, гр. Алфатар.
- Почистване района на „Вековен Дъб”, гр. Алфатар
- Почистване района на местността „Челебии”, с. Чуковец

2.4. Почви и нарушени терени

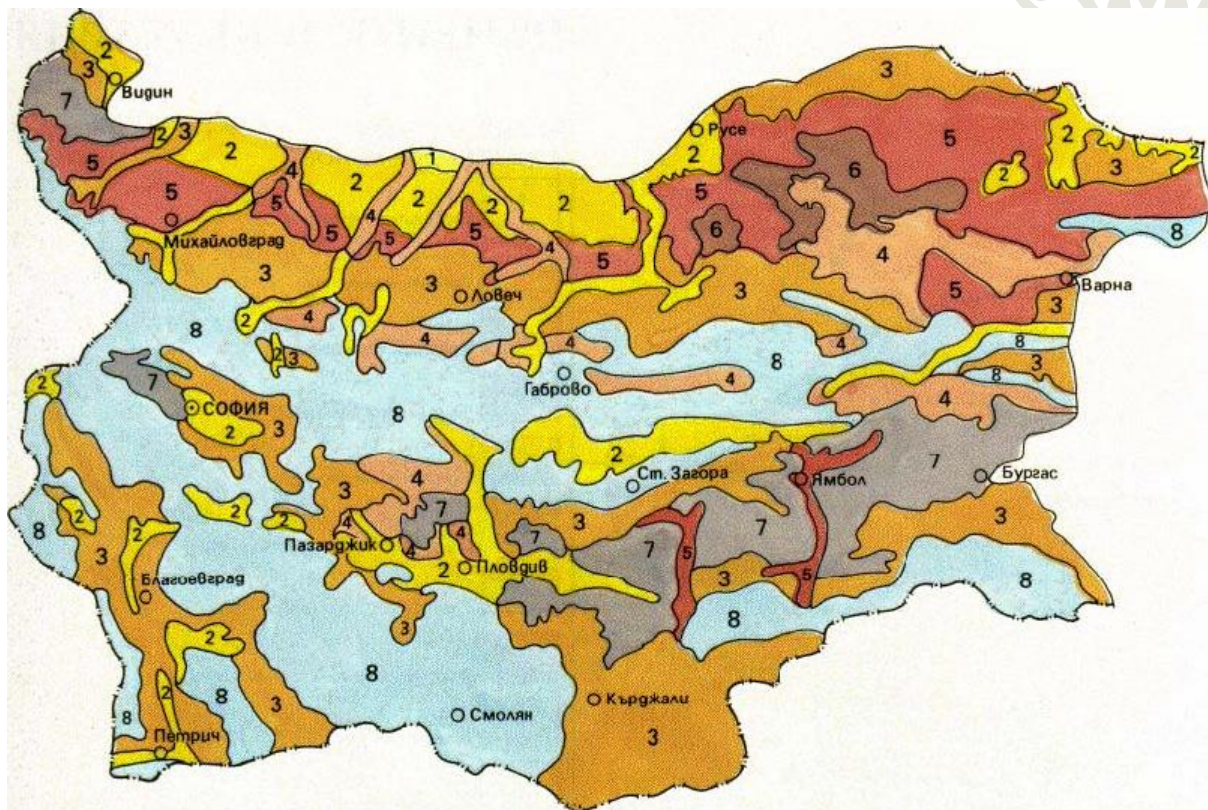
Почвите в община Алфатар се характеризират с известно разнообразие, като преобладаващ почвен тип в общината е излужения чернозем, който е застъпен в трите си разновидности – слабо-, средно- и силно излужен. От общата площ средно излужени черноземи са 4,65%, слабо излужени черноземи - 46,8% и силно излужени черноземи - 16,4%. Останалите почви са тъмно сиви горски - 5,8 % и други (алувиални и делувиални ливадни) почви - 3,3 %.

Черноземите са плодородни и обработваеми почви. В България те са разпространени само в северната част и граничат на север с Дунав, а на юг със сивите горски почви. Общата им площ в страната е около 23 млн. дка, от които около 85% са обработваеми. Черноземните почви са образувани в условията на умерения климат, главно на тревиста степна растителност, с изключение на отделни места в Добруджа и в близост до сивите горски почви (върху широколистни горски видове). Имат мощен хумусен хоризонт, добре развит преходен, който преминава направо в почвообразуваща скала. Различават се 5 основни разновидности — *карбонатни, типични, изилужени, деградирани и тежки глинести черноземи. Карбонатни и типични черноземи:*

— край Дунав (от Лом до Русе) и в най-южната част на Добруджа. Характеризират се с дълбок почвен профил (A = 50 – 80 cm и B = 30 – 40 cm). По механичен състав са

песъчливо-глинести. При карбонатните черноземи целият профил съдържа карбонати, а при типичните карбонатите са измити на дълбочина 30–40 см. Хумусния хоризонт съдържа 2–4 % хумус, постепенно намаляващ в дълбочина. Реакцията е неутрална и преминава до слабо алкална в дълбочина. Средно запасени са с азот и фосфор, и добре с калий. Имат добри физични свойства и рохкав строеж, не набъбват при напояване, не се напукват при изсъхване, имат добро плодородие и са подходящи за отглеждане на всички култури. заемат площ от около 8 млн дка, главно в 2 района.

МЕХАНИЧЕН СЪСТАВ НА ПОЧВИТЕ

1	Глинесто-песъчливи
2	Леко песъчливо-глинести
3	Средно песъчливо-глинести Текстурен коефициент до 2
4	Средно песъчливо-глинести Текстурен коефициент над 2
5	Тежко песъчливо-глинести Текстурен коефициент до 1,3
6	Тежко песъчливо-глинести Текстурен коефициент над 1,3
7	Глинести
8	Каменисти /скелетни/

Количеството на хумуса в горния слой е 2,2-3,0 %. Почвената реакция в хумусния хоризонт е неутрална.

Водният режим на почвите е добър, като позволява производително изразходване на и без това недостатъчните валежи. Естественото плодородие на излужените черноземи е добро. Преобладаващите излужени черноземи в равнинната част са подходящи за отглеждане на основните полски култури (пшеница, царевица, ечемик, слънчоглед, люцерна и др.). Разположените във високите части почви са подходящи за трайни насаждения (Алфатар, Чуковец, Алеково и Бистра). Свързаните с тяхното разпространение обработваеми земи се отличават на места със значителен наклон, който е дал възможността да се прояви деградивния ефект на плоскостната, линейна и ветрова ерозия.

Негативните процеси в почвите, имащи отношение към настоящата програма, се изразяват най-вече с развитие на проблемите, свързани с емисиите на вредни вещества в атмосферата, локалното почвено замърсяване, ерозия, свлачищни процеси и запечатване на почвите, като същите следва да се съобразят още на етапа на проектиране на обектите, които ще се изграждат.

Ветровата ерозия непрекъснато увеличава своя интензитет в равнинният и открит релеф вследствие на увеличения брой механизирани обработки на почвата, намаляване площта и видовия състав на ползащитните пояси и продължителните силни ветрове. Ровинната ерозия е по-слабо застъпена, наблюдава се ежегодно главно в суходолията през пролетта и есента, оформени са стръмни и каньовидни "дерета".

Съгласно *Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия* (приета с ПМС №30/06.02.2007 г.), „замърсена почва” е почва със съдържание на вредно вещество (в mg/kg), превишаването на което при определени условия води до нарушаване на почвените функции и до опасност за околната среда и човешкото здраве. Източниците на замърсяване на почвите, които се проявяват на територията на общината са: торищата на животновъдните ферми (органично замърсяване), сметищата за битови и производствени отпадъци, индиректното им замърсяване в следствие атмосферното и водното замърсяване. Към увреждащите почвите фактори трябва да се подчертае ветровата ерозия, улеснена от слабата обезлесеност, силните северни и североизточни ветрове и релеф. Няма данни за евентуално замърсени земи около складовете за препарати за растителна защита и за изкуствени торове. Към категорията на нарушените терени на територията на общината се отнасят наличните

нерегламентирани сметища за ТБО, излезлите от експлоатация кариери за инертни материали.

Анализът показва, че в община Алфатар не се налага да се предвижда усвояване на нови територии за жилищни нужди, но в замяна на това ясно се очертава недостиг на земеделска земя, което сочи, че инвестиционната активност за растениевъдството е на добри нива. В противовес на това явление е липсата на интерес за ползване на пасища и мери, дължащо се на бърз спад в отрасъл „животновъдство”. Разглеждат се нуждите на общините от обособяване на една или повече бизнес-зони, които в случай, че намерят устройственото си решение, ще облекчат инвестиционните намерения на бизнеса и ще намалят бюрократичните процедури за устройване на отделни поземлени имоти за производствени и складови дейности.

Планирането на земеделските земи и спазване на сеитбооборот и изграждане на система от полезащитни пояси са определящ фактор за опазването на почвите.

Териториалното развитие предвижда намаляване площта на земеделските земи със 102,8 ха. Това намаление се налага във връзка с нарастване площта на следните видове функционални площи:

- Жилищни терени – с 43,8 ха
- Обществено-обслужващи терени – с 8,6 ха
- Производствени и складови терени – с 8,5 ха
- Стопански терени – 1,4 ха
- Терени за озеленяване, паркове и градини – 2,7 ха
- Терени за гробища – 5,7 ха
- Терени за транспорт и инфраструктура – 6,8 ха
- Горски територии – 26,1 ха.

2.5. Защитени територии и биоразнообразие

- *Горски ландшафт*

Неговите разновидности са тясно свързани с предназначението на горите, които са широколистни в по-голямата си част. В Защитената местност „Каракуз” има естествено липово находище. Разнообразието им по хабитуси, колорити и възрастови различия е добра предпоставка за формиране на ландшафт, но се нуждаят от сериозно поддържане и дообогатяване на растителния им състав с нови декоративни дървесни и храстови видове с характерен силует и колорит. Дърводобивните гори са с относително малък дял от горския фонд на общинската територия, но изискват по-сериозни грижи за възстановяването им.

Горския фонд в община Алфатар се стопанисва от Държавно лесничейство (ДЛ) - Силистра и Държавна дивечовъдна станция (ДДС) "Каракуз" със седалище гр. Дулово. Горите в района са представени от широколистните видове 97% и 3% иглолистни видове (черен бор). 98% от горските масиви са държавна собственост.

Основният дървесен вид, който преобладава е церът, образуващ смесени и чисто издънкови

насаждения. По склоновете на суходолията има смесени насаждения от липа, габър, бряст

и клен, а в долинните низини топола, акация. Този отрасъл заема малък % от икономиката

на общината, развитието му е необходимо по няколко причини: ангажиране на работна ръка

и добив на дървен материал за промишлена обработка и за отопление.

- Видове, обект на ловен туризъм

В ДДС „Каракуз“ наред с лесоустройствените дейности, се извършват и дейности за запазване и обогатяване на видовото разнообразие на дивеча. Характерни за района са следните видове дивеч: благороден елен, сърна, дива свиня, заек, лисица, яребица, фазан, пъдпъдък.

В общината има създадени 500 дка полезащитни пояси от акация, махалебка, гледичия, зарзали, габър и др. видове. Понастоящем те са стопанисвани от държавата и са в лошо състояние, силно проредени, ограничени хоризонтално и вертикално. Успоредно на път I-I-7, с обща дължина 18 км. поясите са достигнали до пътната настилка, поради лошо поддържане и по този начин ограничават ползването на земеделските земи.

Създаването на нови горски масиви, отглеждането и дърводобива са традиционно планирани (лесоустройствени планове) и в това направление не е необходима особена намеса от страна на общината.

Община Алфатар има възстановени 202.4 хектара горска територия, възстановени по ЗСПЗЗ, и за същите е изготвен ЛУП 2011-2021 (Лесоустройствен проект) и одобрен ГСП (Горско стопански план).

Горско-стопански клас (площ/ха)

Стопански клас	Площ/ха
Иглолистни	2,00
Широколистни	6,60

Смесени	23,30
Церов за превръщане	59,90
Акациев	76,30
Келяв габъров	7,10
Тополов	27,20
ОБЩО:	202,40

- *Растителност*

Характерът на растителността в общината и нейното географско разпространение се обуславя от особеностите на почвено-климатичните условия и от значителната пряка или косвена намеса на човека. Неоспорими исторически данни свидетелстват, че в миналото общината е била покрита с добре развита горска растителност. С течение на времето част от горската растителност е унищожена за разширяване на обработваемите земи. Заедно с това за значителната намеса на човека по отношение на горската растителност свидетелстват уединени малки по площ дъбови, акациеви и орехови горички.

Община Алфатар попада в Мизийската горско-растителната област и в подобласт – “Добруджански растителен район”. Във вертикално отношение растителността в района е представена от запазени в естествени гори и равнинни терени с преобладаване на луковична ливадна, пасищен райграс, троскот, белизма, садина и др. разпространени по мери, необработваеми земи, край пътища. Горските масиви принадлежат на “Долен равнинно-хълмист пояс” с подпояс на равнинно-хълмисти дъбови гори. Горите в района са представени от 97% широколистните видове и 3% иглолистни видове (черен бор). Основният дървесен вид, който преобладава е церът, образуващ смесени и чисто издънкови насаждения. По склоновете на суходолията се срещат формации от смесени насаждения от липа, габър, бряст и клен, а в долините низини - топола и акация. В общината има създадени 500 дка полезащитни пояси от акация, махалебка, гледичия, зарзали, габър и други видове. В състава на характерните за общината растителните формации участват дървестни, храстовидни, полухрастовидни и тревисти видове, както следва:

Сем. Asteraceae: (*Xanthium strumarium* L, *Xanthium spinosum* L, *Carduus acanthoides* L, *Bidens tripartita* L, *Matricaria trichophylla*, *Artemisia vulgaris* L, *Artemisia campestris* L);
Lamiaceae (*Salvia pratensis* L, *Mentha arvensis* L); Solanaceae (*Datura stramonium* L);
Fabaceae (*Lotus corniculatus* L , *Melilotus alba* Med.); Brassicaceae (*Lepidium campestre* L, R.Br. *Raphanus raphanistrum* L); Euphorbiaceae (*Euphorbia cyparissias* Host.); Chenopodiaceae

(Chenopodium album L); Papaveraceae (Papaver rhoeas L); Plantaginaceae (Plantago lanceolata L); Polygonaceae (Polygonum aviculare L); Caprifoliaceae (Sambucus nigra L); Ericaceae (Vaccinium uliginosum L, Vaccinium vitis-idaea L, Vaccinium myrtillus L); Rosaceae (Crataegus monogyna Jacq, Prunus mahaleb L, Prunus spinosa L); Betulaceae (Carpinus betulus L, Corylus avellana L); Oleaceae (Syringa vulgaris L); Ulmaceae (Ulmus minor Mill); Fagaceae (Quercus robur L/Q, pedunculata Ehrh.); Anacardiaceae (Cotinus coggygria Scop.); Tiliaceae (Tilia cordata Mill./T. parvifolia Ehrh/, Tilia platyphyllos Scop./T.); grandifolia Neilr./Pinaceae (Picea abies L, Karst);

Тревната растителност е представена от типични за дъбовите гори видове житни тревни, острица, ягода, поддъбиче, къпина, машерка, коприва, жълт кантарион и др.

Специфично растително богатство притежават защитените територии, което се отнася за защитената местност "КАРАКУЗ" е запазена "Естествената липова гора" - 75,10 ха, която е определена за защитена територия. В местността "Каракуз" има възможност да се добиват годишно (свежа маса) по 2.5 тона липов цвят, по 2 тона листа и корени от коприва, глог (цветове, плодове и листа) – 200 кг.

- *Лечебни растения*

Виж следващия раздел.

- *Животинският свят* в близост до урбанизирани зони, инфраструктурни трасета и горския фонд е представен от гръбначната фауна като:

- Клас земноводни: тритон, дъждовник, обикновена чесновница и зелена крастава жаба;

- Клас влечуги: слепочи, ливаден гушер, ивичест гушер, зелен гушер, смок мишкар, пепелянка, обикновена шипоопашата костенурка;

- Клас птици: гугутка, гривяк, гургулица, яребица, фазан, пъдпъдък, обикновена кукувица, сив кълвач, зелен кълвач, полска чучулига, качулата чучулига, селска лястовица, градска лястовица, сврака, полска врана, сива врана, малък орел, ловджийски сокол и сокол скитник;

- Клас бозайници: сърна, благороден елен, елен лопатар, дива свиня, чакал, лисица, див заек, таралеж, къртица, катерица, лалугер, обикновена горска мишка, домашна мишка, сив плъх, сляпо куче, черен пор, язовец; Въпреки силното намаление в резултат на антропогенна дейност, все още се срещат в естествени условия популации от по-едри бозайници в Държавно ловно стопанство (ДЛС) "Каракуз".

- *Защитени територии и обекти*

Защитените местности и обекти са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. В общината са обособени следните защитени обекти и територии по смисъла на Закона за защитените територии:

➤ “Лудогорие” е с обща площ: 91389,06 хектара; местоположение: община Алфатар, община Ветово, община Главиница, община Дулово, община Завет, община Исперих, община Кубрат, община Разград, община Русе, община Самуил, община Силистра, община Ситово, община Сливо поле и община Тутракан.

➤ “Хърсовска река” е с обща площ: 35428,63 хектара; местоположение: община Алфатар, община Дулово, община Кайнарджа, община Силистра и община Тервел.

➤ под режим на защитени дървесни видове в землището на гр. Алфатар са вековни дъбове в местността "Сухата чешма";

➤ под режим на защитена местност в землището на гр. Алфатар попада естествено липово насаждение в местността "Каракуз" с обща площ 75,1 ха.;

➤ под режим на защитени дървесни видове в землището на гр. Алфатар са вековни дъбове в местността "Сухата чешма".

• *Защитени зони по Натура 2000*

В община Алфатар има обявени защитени зони по Натура 2000, които са разпределени по съответните землища на населените места както следва:

➤ В землището на гр. Алфатар попадат пет защитени зони от Натура 2000 в т.ч. в 3 проектни защитени зони:

1. “Хърсовска река” – опазване на природните местообитания;
2. “Хърсовска река” – опазване на дивите птици;
3. “Лудогорие” – опазване на природните местообитания;
4. “Лудогорие” – опазване на дивите птици;
5. “Лудогорие – Сребърна” – опазване на природните местообитания;

➤ В землището на с. Алеково попада в 2 защитени зони от Натура 2000:

1. “Хърсовска река” – опазване на дивите птици;
2. “Хърсовска река” – опазване на природните местообитания;

➤ В землището на с. Бистра попада в 2 защитени зони от Натура 2000:

1. “Хърсовска река” – опазване на дивите птици;
2. “Хърсовска река” – опазване на природните местообитания;

➤ В землището на с. Васил Левски попада в 2 защитени зони от Натура 2000:

1. “Хърсовска река” – опазване на дивите птици;
2. “Хърсовска река” – опазване на природните местообитания;
 - В землището на с. Кутловица попада в 2 защитени зони от Натура 2000:
1. “Хърсовска река” – опазване на дивите птици;
2. “Хърсовска река” – опазване на природните местообитания;
 - В землището на с. Цар Асен попада в 3 защитени зони от Натура 2000:
1. “Хърсовска река” – опазване на дивите птици;
2. “Хърсовска река” – опазване на природните местообитания;
3. “Лудогорие” – опазване на природните местообитания;
 - В землището на с. Чуковец попада в 2 защитени зони от Натура 2000:
1. “Хърсовска река” – опазване на дивите птици;
2. “Хърсовска река” – опазване на природните местообитания;

Защитена зона Лудогорие с код BG0000168

Защитена зона BG 0000168 “Лудогорие” е с площ 594,474.62 дка. Тя се намира в Североизточна България и съответства на географската област Лудогорие, но включва територии и от Западна Добруджа. Територията попада в рамките на 14 общини от областите Русе, Силистра и Разград. Релефът е равниннохълмист с характерни форми - каньоновидни суходолия, льосовидни блюдца, карови полета. Половината от общата площ на мястото е заета от широколистни гори, а другата половина са обработваеми площи пасища. Горите са предимно смесени от сребролистна липа */Tilia tomentosa/* с обикновен габър */Carpinus betulus/* или цер */Quercus cerris/*, на места и с горун */Q. dalechampii/* и полски клен */Acer campestre/*. Преобладават горите с издънков произход. Има и големи площи изкуствени насаждения от акация */Robinia pseudoacacia/*. Тревните съобщества са ксеротермни главно от белизма */Dichantium ischaetum/*, луковична ливадина */Poa bulbosa, Poa concinna/*, черна садина */Chrysopogon gryllus/* и ефемери, както и мезоксеротермни - около селищата.

Защитената зона опазва 10 природни местообитания, 16 вида птици от приложение No I на Директива 79/409/ЕЕС, 22 вида редовно срещащи се мигриращи птици, 17 вида бозайници, 7 вида земноводни и влечуги и 8 вида безгръбначни.

Основна част на зоната – 77% са широколистните листопадни гори. Това е най-големия равнинен горски масив в страната. Включва стари естествени гори със зоологическа важност.

Защитената зона е уязвима към сеч, лов, паша, изкуствено залесяване с неместни видове дървета.

Защитена зона Лудогорие с код BG0002062

В Лудогорието се намират три защитени територии, обявени за опазване на характерен ландшафт, които обхващат под 1% от площта му. Около 40% от територията му е обхваната от КОРИНЕ място “Лудогорие”, определено през 1998 г., поради европейското му значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. През 2005 г. Лудогорието е обявено от BirdLife International за Орнитологично важно място.

Лудогорието е едно от най-важните места в България от значение за Европейския съюз за опазването на 9 гнездящи тук видове – малък креслив орел */Aquila pomarina/*, черна каня */Milvus migrans/*, белоопашат мишелов */Buteo rufinus/*, червен ангъч */Tadorna ferruginea/*, горска чучулига */Lullula arborea/*, градинска овесарка */Emberiza hortulana/*, козодой */Caprimulgus europaeus/*, синявица */Coracias garrulus/* и черночела сврачка */Lanius minor/*. Повечето от тези видове предпочитат екотона между гората и откритите пространства, както и мозаечни местообитания. Много други грабливи птици гнездят в Лудогорието в значителни количества, като използват горите и скалните венци по суходолията за гнездене, а откритите пространства наоколо – за намиране на храна.

В Лудогорието са установени са 115 вида гнездящи птици, от които 22 са включени в Червената книга на България (1985). От срещашите се видове 51 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004).

Като световно застрашени в категория SPEC1 са включени 2 вида (царски орел */Aquila heliaca/* и ливаден дърдавец */Crex crex/*), а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 - 18 вида, в SPEC3 - 32 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 31 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 29 са вписани в приложение I на Директива 79/409 на ЕЕС.

Защитена зона Лудогорие BG0002062 попада в три области – Силистра, Русе и Разград и тринадесет общини – Самуил, Разград, Завет, Кубрат, Исперих, Ветово, Сливо поле, Тутракан, Главиница, Алфатар, Силистра, Дулово и Ситово. Площта на защитената зона е 91388, 98 ха.

В Защитената зона се опазват 30 вида птици, включени в приложение No I на Директива 79/409/ЕЕС и 13 вида редовно срещани се мигриращи птици.

47% от Защитената зона са Широколистни листопадни гори, а 34% Екстензивни зърнени култури (вкл. ротационни култури с периодично оставяне на угар). Те създават добри условия за гнездене и хранене на птиците.

Като заплахи за защитената зона са описани това, че Лудогорието е заобиколено от обработваема земя, които са частично изолирани от други области със сходни местообитания, с изключение. Мястото е чувствително към човешки дейности, които причиняват безпокойство на птиците, особено на тези, които гнездят по скалите - скално катерене, делтапланеризъм, делтапланеризъм, иманярство, туризъм дейности по време на размножителния период. Ловът и браконьерството също причиняват безпокойство на птиците. Сечите в горите, както и изгарянето на горите унищожават горските местообитания и смущава птиците по време размножителния период. Интензивното земеделие, с използването на торове, пестициди, инсектициди и дори отрова има пряко отрицателно въздействие върху птиците и тяхната хранителна база. Намалването на пашата, както и преобразуване на пасища в обработваеми земи водят до загуба на тревни местообитания за птиците. Сухите пасища са особено уязвими към пожари, така естествен и изкуствен изгаряне на пасища.

Защитена зона Лудогорие-Сребърна с код BG0000169

Защитената зона е с площ 5223,80 ха и попада в Област Силистра – общини Алфатар, Силистра и Ситово.

В защитената зона се опазват 8 природни местообитания, от които шест приоритетни за опазване. Десет вида птици от приложение No I на Директива 79/409/ЕЕС, шестнадесет вида редовно срещащи се мигриращи птици, седем вида бозайници, седем вида земноводни и влечуги, три вида риби и седем вида безгръбначни.

88% от Защитената зона са сухи тревни съобщества, степи, в които са установени още много различни видове растения и животни.

Като отрицателни въздействия за защитената зона, в стандартния формуляр, са описани: паша, изкуствено залесяване, лов, изхвърляне на битови отпадъци, селскостопански структури и пешеходен туризъм, езда и немоторизирани превозни средства. Основен процент от въздействието е определен за пашата и лова – по 60%.

Защитена зона Хърсовска река с код BG0000106

Територията на защитената зона попада в три области – Шумен, Силистра и Добрич и шест общини от тях – Каолиново, Силистра, Алфатар, Кайнарджа, Дулово, Тервел и е с площ 36756,7 ха.

Предмет на опазване са 10 вида природни местообитания, 24 вида птици, включени в приложение I на Дир. 79/409/ЕС, 23 вида редовно срещащи се мигриращи птици, 16 вида бозайници, 5 вида земноводни и влечуги, 1 вид риба, 8 вида безгръбначни и 3 вида растения.

45% от Защитената зона са широколистни листопадни гори и 24% - сухи степни съобщества – степи. Те концентрират и богатото биологично разнообразие на защитената зона.

Зоната е слабонаселена с хора. Селскостопанските дейности не оказват негативно влияние върху природните местообитания. Средството за поминък на местното население е главно отглеждане на животни за разплод, поради което пашата се явява като основен негативно въздействащ фактор, но въздействието е само върху териториите около селата. Култивиране, залесяване. Негативното въздействие е предимно от развитието на транспортната инфраструктура и прекалената паша.

Защитена зона Хърсовска река с код BG0002039

Защитената зона обхваща скалисто суходолие на Хърсовска река, разположено в Добруджа, югоизточно от гр. Силистра. На север достига до с. Войново, на юг до с. Безмер, като обхваща и суходолието на изток от с. Попрусаново до с. Средище. Мястото представлява суха речна долина, където водите се губят в карстовия терен. Значителна част от суходолието, главно по хълмовете, е покрита с първични дъбови гори от цер */Quercus cerris/*, на места примесени с граница */Quercus pubescens/* и виргилиев дъб */Quercus*

virgiliana/. Речното корито е обрасло със смесени гори от обикновен габър */Carpinus betulus/* и полски клен */Acer campestre/*, а на места и с вторични гори и храсталаци от келяв габър */Carpinus orientalis/*, както и изкуствени топови насаждения. Ливадите по суходолието са обрасли с ксеротермни тревни съобщества с преобладаване на белизма */Dichanthium ischaetum/*, луковична ливадина */Poa bulbosa/* и др. и по-рядко с мезоксеротермна растителност (Бондев, 1991). Долината е сравнително права, но при с. Кутловица образува много завой. На много места по суходолието има отделни ниски скали

и скални масиви, които в южната и северната му част се издигат до 60 - 70 m височина. Около суходолията са разположени селскостопански площи.

Защитената зона е с площ 35428,627 ха и опазва 29 вида птици, включени в Приложение I на Директива 79/409/ЕЕС и пет вида редовно срещащи се мигриращи птици. 50 % от Защитената зона са Широколистни листопадни гори, а 33% Екстензивни зърнени култури (вкл. ротационни култури с периодично оставяне на угар).

Уязвимостта на зоната се дължи на това, че е заобиколена от обработваема земя и е частично изолиран от други области, които притежават сходни местообитания, с изключение Лудогорието. Населените места, разположени в близост до района, има лесен достъп до някои части на района. Мястото е чувствително към човешки дейности, които причиняват безпокойство на птиците, особено на тези, които гнездят по скалите - скално катерене, делтапланеризъм, делтапланеризъм, иманярство, туристически дейности по време на размножителния период. Ловът и браконьерството също причиняват безпокойство на птиците. Друга заплаха за птиците се вземат млади птици от гнездата. Горскостопанските дейности, включително голи сечи, както и изгарянето на горите разграждат горските местообитания и безпокоят птиците по време на размножителния сезон. Селското стопанство в околните територии е интензивно с използването на пестициди, торове, и инсектициди и дори отрова, която пряко засяга птици или тяхната хранителна база.

Защитени територии

Защитена местност “Каракуз” – обща площ 74,07 хектара; местоположение: община Алфатар – гр. Алфатар. Защитено е естествено липово находище.

Защитена местност “Малък Канагьол” – обща площ 369,96 хектара; местоположение: с. община Алфатар – с.Васил Левски, с. Кутловица; община Кайнарджа – с. Попрусаново, с. Стрелково, община Силистра – с. Богорово, с. Главан, с. Попкралево.

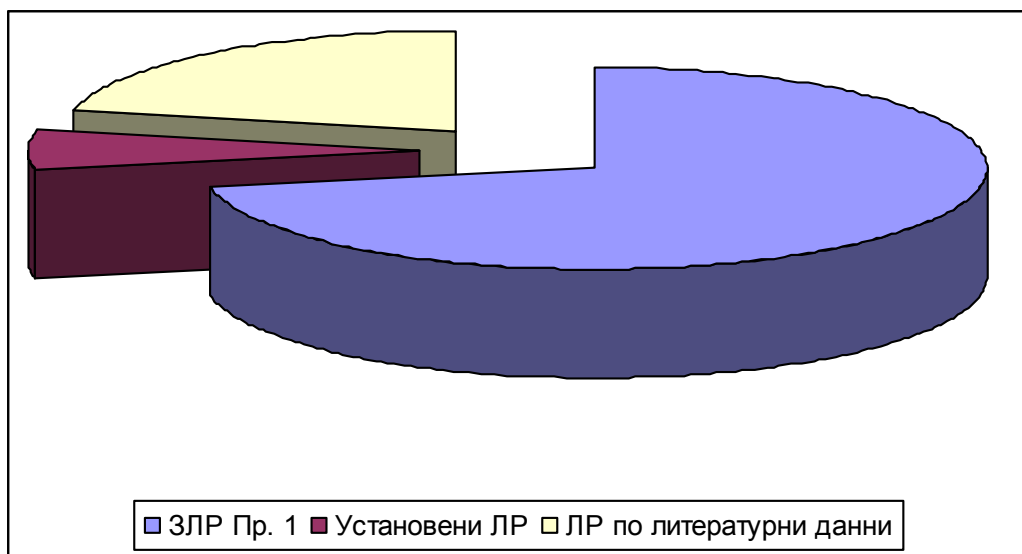
Опазване на уникален ландшафт, включващ каньоновидно суходолие, характерни скални образувания, редки хазмофитни растителни съобщества, естествените местообитания на защитени растителни и животински видове; предоставяне на възможност за научни изследвания и развитие на устойчив туризъм.

Опазването на уникалния ландшафт, включващ каньоновидно суходолие, характерни скални образувания, редки хазмофитни растителни съобщества, естествените местообитания на защитени растителни и животински видове, предоставят възможност за научни изследвания и развитие на устойчив туризъм.

2.6. Лечебни растения

"Лечебни растения" са тези, които могат да бъдат използвани за получаване на билки. "Билки" са отделни морфологични растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарствени средства, за хранителни, козметични и технически цели. Законът за лечебните растения дава определение и за "Ресурси от лечебни растения" като под това понятие се разбира съвкупността от лечебни растения, разгледани като природен продукт, използван от хората за задоволяване на сегашни или потенциални техни нужди.

При направените теренни изследвания на растителността в общинските земи на Община Алфатар като лечебни растения, в смисъла на ЗЛР са установени 60 вида. По литературни данни и установени, но без стопанско значение са 230 вида, принадлежащи към 66 семейства.

1. Аспрут жълтоцветен - *Carthamus lanatus* L., Asteraceae

Едногодишно тревисто растение, цялото паяжиновидно влакнесто. Стъблото изправено, на върха разклонено, високо 25–50 см, гъсто облистено. Листата кожести, жлезисти, бодливи, най-долните широко ланцетни, в основата си разширени и приседнали; средните и горните късо ланцетни, със сърцевидната си основа обхващат стъблото, всички пересто нарязани до вдлъбнато назъбени. Кошничките единични по върховете на клонките, дълги 3,5–4 см, широки 2–2,5 см, обкръжени от най-горните листа, които постепенно преминават в листчетата на обвивката. Обвивните листчета линейно-ланцетни, едри, завършващи с

бодилче. Цветовете тръбести, жълти, с червеникави жилки. Плодовете яйцевидни, дълги до 5 мм, четириръбести, голи. Хвърчилките съставени от няколко линейни, ресничести люспички.

Обитава сухи тревисти и каменливи терени, предимно край селищата. Цъфти юли — септември. Използваемата част от него са цветовете (дрога Flores) и кошничките, които се събират по време на цъфтежа на растението.

2. Безсмъртниче обикновено - *Xeranthemum annuum L.*, Asteraceae

Едногодишно тревисто растение. Външните обвивни листчета са заострени и без власински. Вътрешните обвивни листчета на кошничката линейно-елиптични, венчевидни, разперени встрани, розови, виолетови до червени. Цъфти през месеците юни - септември.

Обитава сухи тревисти и пустеещи места. Като лечебни се използват цъфтящите стръкове на растението (дрога Herba).

3. Бучиниш, петнист (Цволика) - *Conium maculatum L.*, Apiaceae

Едногодишно или двугодишно тревисто растение с неприятна миризма, с кухо голо разклонено стъбло, високо до 2,5 м, с червеникави петна. Листата голи, широко триъгълни в очертанията си, дълги 30–60 см, широки 25–40 см, с дръжка, тройно перести, с яйцевидно-ланцетни дялове с назъбени или изрязани делчета; средните и горните много по-дребни, приседнали. Съцветията сложни сенници, от 10–20 главни лъча с обвивка от 3–6 яйцевидно-ланцетни голи листчета. В основата на цветовете има обвивчица от 3–6 листчета, разположени от едната страна на съцветието. Цветовете бели. Плодът гол, закръглен, дълъг 2,5 мм. **Отровно!**

Среща се доста често край огради, по сметища и др. като бурен в цялата страна докъм 1000 м н. в. Цъфти през юни и юли, широко разпространен навсякъде в общината.

В съвременната медицина се използват стръковете (дрога Herba) и плодовете (дрога Fructus). Има голямо приложение и в народната медицина.

4. Бъз нисък (Бъзак) - *Sambucus ebulus L.*, Caprifoliaceae

Многогодишно тревисто растение с пълзящо коренище и изправено, голо, набраздено стъбло, високо до 2 м. Листата текоперести, с яйцевидни до яйцевидно ланцетни, голи или окосмени листчета, дълги 5–16 см, широки 1,0–4,5 см, заострени, ситно назъбени.

Цветовете с неприятна миризма, събрани във върхна плоска щитовидна метлица, широка 5–16 см, с 3 главни лъча. Чашката с 5 зъбеца. Венчето бяло, отвън червеникаво, широко 6–8 мм, 5-делно. Тичинките 5, с червеникави прашници. Яйчникът долен, с приседнало близалце. Плодът ягодовиден, месест, черен, дълъг около 4 мм.

Разпространен е по пустеещи буренявали места, край пътища и др. Цъфти юни — септември.

В съвременната медицина се използват плодовете (дрога Fructus), коренът (дрога Radix) и цветовете (дрога Flores). Намира широко приложение и в народната медицина.

5. Великденче огничевоподобно - *Veronica anagallis-aquatica L., Scrophulariaceae*

Многогодишно тревисто растение с лежащо стъбло, вкореняващо се във възлите, на върха издигащо се на височина до 60 см, голо. Листата срещуположни, продълговато яйцевидни, дълги 2–7 см, широки 0,5–2,5 см, ситно назъбени, заострени, с къса дръжка (особено по горните). Съцветията гроздовидни, срещуположни, излизаци от пазвите на горните листа. Цветовете с къса гола дръжка, почти равна на малките (около 1 мм широки) прицветници. Венчето гълъбовосиньо, с по-тъмни ивици, 5–10 мм в диаметър. Тичинките 2. Яйчникът горен. Плодната кутийка гола.

Среща се често по влажни места. Цъфти април — юли. Употребява се надземната част (дрога Herba) в народната медицина.

6. Ветрогон полски - *Eryngium campestre L., Apiaceae*

Многогодишно бодливо голо растение със силно разклонено стъбло, високо 30–60 см и с дебел вретеновиден корен. Приосновните листа дълги и широки 15–30 см, дълбоко двойно 3-делни, с низбягващи дялове, бодливо назъбени до нарязани, с дръжка, дълга 10–20 см; средният дял двойно или тройно насечен, с бодливи зъбци. Стъблените листа просто назъбени, обхващащи стъблото. Цветовете бели, събрани в сбити главички, в основата с обвивчица от бодливи линейно-ланцетни листчета, почти 2 пъти по-дълги от главичката. Плодът елипсовиден, покрит с къси шипчета, разпадащ се на две половинки.

Среща се често по пасища и сухи тревисти места. Цъфти през юли и август.

В съвременната медицина се използва коренът (дрога Radix). Намира приложение и в народната медицина.

7. Върбинка лечебна - *Verbena officinalis* L., *Verbenaceae*

Многогодишно тревисто растение с изправено четириръбесто, в горната си част разклонено стъбло, високо 30–100 см. Листата срещуположни, пересто нарязани, средните стъблени 3-делни, с едри, неправилно назъбени дялове, от които средният е по-голям от останалите; по-горните продълговати, назъбени; върхните целокрайни. Цветовете дребни, разположени нарядко в многоцветни класове, събрани в едра, рядка метлица. Чашката тръбеста, 5-делна. Венчето фуниевидно, неправилно 5-делно, почти двуустно, бледовиолетово, дълго до 5,5 мм. Тичинките 4, скрити във венечната тръбица. Яйчникът горен. Плодът се разпада на 4 дяла.

Расте по тревисти и буренявали места, между окопни култури. Цъфти май — октомври.

В съвременната медицина се използват цъфтящите върхни части (дрога *Herba*), които се отрязват на около 20 см от върха. Употребява се и в народната медицина.

8. Глог червен - *Crataegus monogyna* Jacq., *Rosaceae*

Разклонено дърво или храст, висок до 5 м, с последователни, най-често разсечени на 3–5 дяла листа; дяловете са неравномерно назъбени, в повечето случаи заоблени. Цветовете са бели, събрани в щитовидни съцветия. Цветът е правилен, с 5 чашелистчета и 5 венчелистчета. Тичинките са многобройни. Плодът е червен, топчест, месест, с една костилка. Цъфти през пролетта.

Расте из горите и храсталаците.

Използват се листата с цветовете (*Fiores*) или само цветовете (*Fiores*), или плодовете (*Frucitis*).

9. Глушина едроцветна (Фий е.) - *Vicia grandiflora* Scop., *Fabaceae*

Едно- или двугодишно растение. С катерливо просто или основно разклонено стъбло. Достига размери 25-60 (100) см. Листата са чифтоперести, на върха с дълго разклонено мустаче. Листчетата са 3-7 двойки, линейни обратно яйцевидни, на върха притъпени, обикновено врязани, късоосилести или заострени. Прилистниците са еднакви, яйцевидни с тъмно петно, цели или с триъгълен долен дял. Цветовете са 2, рядко до 4 на група. Чашката е със зъбци по-къси от тръбицата. Крилцата жълти или бледожълти, понякога с черен връх. Плодът е боб - гол или с редки власинки.

Среща се по тревисти места, ливади, храсталаци и ниви.

10. Горицвет пролетен - *Adonis vernalis* L., *Ranunculaceae*

Многогодишно тревисто растение с високи до 40 см гъсто облистени стъбла, покрити с власинки, слабо разклонени, излизаци по много от едно коренище. Листата са тройно до четворно пересто нарязани, с теснолинейни, заострени, целокрайни дялове. Долните и средните листа са с влагалищна основа, която полуобгръща стъблото. Цветовете са едри, златистожълти, разположени по-единично на върха на стъблата и разклоненията им. Чашелистчетата са 5–8, яйцевидни, на върха притъпени, с редки зъбчета. Венчелистчетата са продълговато елипсоидни, стеснени към върха, назъбени, на брой са от 15 до 25. Тичинките и плодниците са многобройни. Плодът е сборен, овален, съставен от много сивозеленикави плодчета. Цъфти през април-май.

Расте по сухи ливади и пасища и каменисти местности.

Използва се надземната част (*Herba*), събрана в началото на цъфтежа до образуването на първите плодчета.

11. Детелина ливадна - *Trifolium pratense* L., *Fabaceae*

Многогодишно тревисто растение с изправени или възходящи 10–50 см високи стъбла и тройни последователни листа. Листчетата са 1–3 см дълги и 0,5–1,5 см широки, елипсоидни или обратно яйцевидни, целокрайни или плитко назъбени. Съцветията са сферични главички, 2–3 см в диаметър. Цветовете са червени или розови. Цъфти май—юли.

Расте по тревисти места и в ливадите.

Използват се цъфтящите надземни части (*Herba*).

12. Динка дребна - *Sanguisorba minor* Scop., *Rosaceae*

Многогодишно тревисто растение с дебело, хоризонтално, тъмнокафяво коренище. Стъблата са 20–100 см високи, прави, ръбести, кухи, в горната част разклонени. Приосновните и долните стъблови листа са 20 до 40 см дълги, сложни, нечифтоперести, с 4 до 12 двойки продълговато яйцевидни или елипсоидни, напилено назъбени листчета. Цветовете са дребни, събрани във върхни, 1–3 см дълги, елипсоидни до почти

кълбовидни кафявочервени класовидни съцветия. Чашелистчетата са 4, червени до тъмночервени. Венче липсва. Тичинките са 4, с червени дръжки и тъмночервени прашници. Плодът е орехче. Цъфти юни—септември.

Расте из сухи ливади, пасища и по каменливи места. Разпространено е до 1200 м надморска височина.

Използват се коренището и корените (Rhizoma).

13. Дяволска уста обикновена - *Leonurus cardiaca* L., *Lamiaceae*

Двугодишно тревисто растение, високо до 150 см, с четириръбесто надлъжно набраздено кухо стъбло, покрито с власинки. Листата са длановидно нарязани, срещуположни, с дълги дръжки, долните са петделни, а горните — триделни, към върха заострени. От горната страна те са тъмнозелени, а отдолу — светлозелени. Цветовете са разположени по няколко в пазвите на горните листа и образуват прешлени. Съцветието е класовидно. Венчето е светло-червено и е около два пъти по-дълго от чашката. Горната устна на венчето е продълговата, извита, а долната е триделна, с къси, тъпи дялове. Плодът е сух, разпада се на четири тристенни орехчета. Цъфти от юли до септември. Не се допуска примес с вида *Leonurus marrubiastrum* L. чийто листа са цели и венчето не е по-дълго от чашката (включително зъбците).

Среща се из тревисти и буренливи места.

Използува се цъфтящата надземна част заедно с листата (Herba).

14. Еньовче същинско - *Galium verum* L. , *Rubiaceae*

Многогодишно тревисто растение с изправени или приподвигащи се късомъхнати стъбла, високи 30—120 см. Листата линейни, дълги 15—25 мм, широки 0,5—2 мм, по 8—12 в прешлен, с осилче на върха и с подвит ръб, почти голи. Цветовете събрани в дълга гъста метлица, с влакнести клонки. Венчето жълто, широко 2,5—3,0 мм, с тръбица и коронка от 4 заострени дяла, със или без осилче. Чашката липсва. Яйчникът горен. Плодът сухо орехче, дълго 1,5 мм, голо и гладко.

Расте по сухи тревисти места. Цъфти май — август. Цветът се употребява в народната медицина.

15. Зайчина пъстра - *Coronilla varia L., Fabaceae*

Тревисто растение, достигащо 60 см. Горните листа тройни, средното листче по-голямо и по-едро от страничните, приосновните листа прости, бобовите начленени. Листата с повече от 3 еднакви листчета., Цветовете 8-15 мм, боба повече или по-малко извит с права човка. Чашката с ясно развити триъгълно шиловидни зъбци, венче синьо до синкаво бяло.

Обитава тревисти места, сухи и каменливи, по сипей, изкопи и канавки. Цъфти от май до юли.

16. Звездан обикновен - *Lotus corniculatus L., Fabaceae*

Многогодишно растение с полегнало или изправено стъбло, високо до 30–35 см, плътно или с твърде тясна кухина, голо или влакнесто. Листата сложни, последователни, текоперести, с 5 листчета, дълги 4–18 мм, широки 1–10 см, целокрайни, ланцетни, обратно ланцетни до яйцевидни, в основата стеснени, голи или влакнести. Прилистниците дребни. Цветовете събрани по 3–7 в кълбести съцветия на дълга дръжка (5–10 см) или единични. Цветните дръжки дълги 1,0–2,5 мм. Чашката дълга 5–6 мм, с триъгълни, шиловидно заострени зъбци, равни или по-дълги от тръбицата. Венчето дълго 10–12 мм, жълто, рядко възчервеникаво; ладийката стеснена изведнъж в носче. Тичинките 10. Яйчникът горен. Бобът цилиндричен, дълъг 1,5–3,0 см, гол.

Расте по умерено влажни ливади, пасища, из храсталаци. Цъфти май — септември. Надземните части (дрога *Herba*) се използват в народната медицина.

17. Звъника лечебна (Жълт кантарион лечебен, Порезниче) - *Hypericum perforatum L., Hypericaceae*

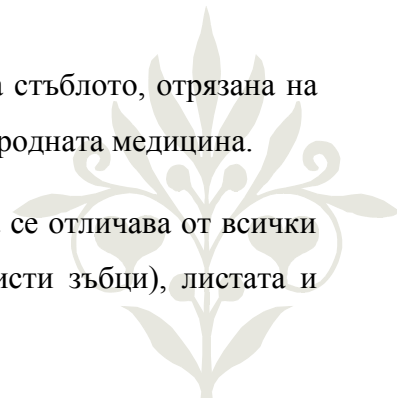
Многогодишно тревисто растение с напълно голо стъбло, високо до 1 м, в горната си част силно разклонено. Листата срещуположни, приседнали, продълговато линейни до елиптични, дълги до 3 см, широки до 1,5 см, целокрайни, с многобройни просветляващи жлези, подобни на точки. В пазвите на листата винаги има скъсени клонки. Цветовете правилни, събрани в метличести, почти сенниковидни съцветия по върховете на клонките и стъблата. Чашката с 5 неопадващи, целокрайни, продълговати, заострени листчета. Венчелистчетата 5, златистожълти, дълги 1,2–1,5 см, широки 0,5–0,6 см, почти 2 пъти по-дълги от чашката, по ръба и в горната си част с многочислени жълти жлези във вид на светли точки. Тичинките многобройни, сраснали в основата си в три снопчета.

Стълбчетата 3, свободни. Яйчникът горен. Плодът тригнездна, триръбеста, разпуклива многосеменна кутийка с многобройни жълти жлезисти мехурчета.

Среща се по сухи тревисти места, из храсталаци, сечища, край пътища. Цъфти от май до август.

Дрогата *Herba Nuregici* е връхната облистена и цветоносна част на стъблото, отрязана на 25–30 см от върха по време на цъфтежа. Употребява се широко в народната медицина.

У нас се срещат около 21 диворастящи вида звъника, но лечебната се отличава от всички най-вече по това, че чашелистчетата ѝ са целокрайни (без жлезисти зъбци), листата и стъблото са голи, а стълбчетата са три на брой.

18. Казашки бодил бодлив (Рогачица) - *Xanthium spinosum* L. , Asteraceae

Едногодишни, бодливи растения, достигащи височина 120 см, Бодлите триделни в пазвите на листата. Цветовете в еднополови кошнички, мъжките с 1 цвят без обвивка от листчета, събрани в главички, последните групирани във връхни класове. Женските под тях в 2 цвята, затворени в бодливи обвивки.

Расте по сухи тревисти места и ливади – рудерален вид. В медицината се използват цветовете (дрога *Flores*), събирани по времето на цъфтеж юли – август.

19. Казашки бодил влакнест - *Xanthium strumarium* L., Asteraceae

Едногодишни, небодливи растения, достигащи височина 120 см, Бодлите триделни в пазвите на листата. Цветовете в еднополови кошнички, мъжките с 1 цвят без обвивка от листчета, събрани в главички, последните групирани във връхни класове. Женските под тях в 2 цвята, затворени в бодливи обвивки. Узрелите плодове са кошнички – късо, тънко влакнести.

Расте по сухи тревисти места и ливади – рудерален вид. В медицината се използват цветовете (дрога *Flores*) събирани по времето на цъфтеж юли – август.

20. Какула горска (Конски босилек г.) - *Salvia nemorosa* L., Lamiaceae

Многогодишно тревисто растение с изправено или приповдигащо се стъбло, високо до 60 см, в горната част разклонено и покрито с прости власинки, без розетка от приосновни листа. Листата срещуположни, долните стъблени продълговато яйцевидни, в основата

сърцевидни с дълга дръжка, дълги 3–8 см, широки 2–4 см, слабо влакнести, назъбени; горните приседнали. Цветните прешлени с 2–6 цвята. Чашката дълга 6–7 мм, покрита с прости и жлезисти власинки. Венчето синьо-виолетово, дълго 8–14 мм, понякога розово, двуустно. Тичинките 2.

Разпространено по сухи тревисти места и храсталаци. Цъфти май — август. Цветовете се употребяват в народната медицина.

21. Какула прешленеста (Конски босилек п.) - *Salvia verticillata* L., Lamiaceae

Многогодишно тревисто растение с изправено, често разклонено стъбло, високо 20–80 см, покрито с прости власинки. Листата срещуположни; долните продълговато яйцевидни, с дръжка и 2 малки листни делчета на дръжката, дълги 5–10 см, широки 3–5 см, назъбени, окосмени; горните приседнали. Цветните прешлени с много цветове, групирани в просто или разклонено съцветие. Цветната дръжка дълга 4–6 мм. Чашката тръбеста, дълга около 6 мм, червеникава, с власинки. Венчето виолетовочервеникаво, дълго 8–15 мм, двуустно. Тичинките 2.

Расте по сухи тревисти и буренявали места. Цъфти юни — октомври. Употребява се в народната медицина.

У нас се култивира в градините.

22. Камшик лечебен - *Agrimonia eupatoria* L., Rosaceae

Многогодишно тревисто растение с късо и дебело коренище. Стъблото тънко, изправено, високо до 1 м, просто или към върха слабо разклонено. Почти всички листа стъблени, перести, дълги 9–30 см, като всеки лист се състои от 5–9 (13) едри и между тях 6–10 малки листчета, които са приседнали, назъбени, с яйцевидна до овална форма. Прилистниците едри. Цветовете двуполови, събрани в редки класовидни гроздове, с по 5 чашелистчета и 5 венчелистчета. Венчелистчетата жълти, дълги 4–6 мм. Чашката отвън покрита с кукести шипчета; при плодовете тя е обратно конусовидна и по цялата си дължина набраздена.

Широко разпространен е из тревисти места и храсталаци. Цъфти от юни до септември.

Дрогата (Herba) е надземната част на растението, отрязана на около 25 см от основата, събрана по време на цъфтежа. Дебелите стъбла не се събират. Използва се в народната медицина.

23. Капела - *Ballota nigra* L., Lamiaceae

Многогодишно тревисто растение с изправено, силно разклонено и окосмено стъбло, високо до 130 см, четириръбесто, по-късно червеникаво или синьовиолетово. Листата срещуположни, яйцевидни, долните закръглени, с дръжка, дълга до 5 см; горните заострени, назъбени, дълги 3–10 см, широки 2–6 см, почти приседнали. Цветовете неправилни, на дръжка, дълга 1–1,5 см, събрани по 4–10 в пазвите на горните листа на групи върху обща цветна дръжка в полусенници, с къси заострени прицветници. Чашката тръбесто-звънчевидна, дълга 9–13 мм, с 5 еднакви шиловидни зъбеца, правилна, окосмена. Венчето розововиолетово, рядко бяло, окосмено, отвътре с пръстен от власинки, двуустно — горната устна удължена, слабо вдлъбната, долната 3-делна, с по-едър обратно сърцевиден дял. Тичинките 4, скрити под горната устна, двете по-къси. Яйчникът горен. Орехчетата яйцевидни, гладки.

Расте по буренливи места, край селищата и др. Цъфти юни — септември. Употребява се в народната медицина.

24. Комунига лечебна - *Melilotus officinalis* (L.) Pall., Fabaceae

Двугодишно тревисто растение с изправено, по-рядко възходящо разклонено стъбло, високо до 1 м, голо или в горната си част слабо космато. Листата последователни, на дълга дръжка, тройни. Листчетата назъбени, средното на по-дълга дръжчица, долните листа обратно яйцевидни, останалите продълговати, дълги 15–20 мм, широки 4–12 мм. Прилистниците шиловидни, всички целокрайни. Цветовете дребни, дълги 4–7 мм, събрани в рехави гроздовидни съцветия по върховете на разклоненията, на дълга дръжка. Венчето жълто, с флагче, равно на крилцата и по-дълго от ладийката. Тичинките 10. Яйчникът горен. Бобът дребен, дълъг 3–5 мм, гол, почти кълбест, едносеменен.

Расте по влажни тревисти места, в посевите като плевел и край пътища като бурен. За лебечни цели в съвременната медицина се използва цялата надземна част (*Herba Meliloti officinalis*) или листата и цветовете (*Folia*), които се берат в началото на цъфтежа. Има широко приложение в народната медицина.

25. Куча лобода бяла - *Chenopodium album* L., Chenopodiaceae

Тревисти едногодишни растения. Стъбла месести, съставени от много членчета. Листа меки, от горе зелени люсповидни, разположени срещуположно между възлите, без осилче на върха. Мъжките цветове без прицветници, женските цветове без околоцветници.

Околоцветните листчета сраснали в основата си, покрити с брашнест налеп. Всички плодове хоризонтални.

Обитава ливади и поляни. От юни до октомври се събират надземните част, които се използват за билка (дрога Herba).

26. Куча лобода хибридна - *Chenopodium hybridum* L., *Chenopodiaceae*

Тревисти едногодишни растения. Стебла месести, съставени от много членчета. Листа меки, от горе зелени люсповидни, разположени срещуположно между възлите, без осилче на върха, а заострени, в основата си закръглени. Мъжките цветове без прицветници, женските цветове без околоцветници.

Обитава ливади и поляни. От юли до септември се събират надземните част, които се използват за билка (дрога Herba).

27. Лайкучка влакнеста - *Matricaria trichophylla* (Boiss.) Boiss. (*M. tenuifolia* (Kit.) Simk.), *Asteraceae*

Едногодишно тревисто растение с изправено, високо до 50 см стъбло, силно разклонено в горната си част, с последователни, двойно до тройно пересто нарязани листа с тесни заострени дялове. Цветните кошнички са разположени на върховете на стъблените разклонения. Състоят се от 12–18 периферни бели езичести цветчета и многобройни вътрешни жълти тръбести цветчета. Обвивката на кошничките е от керемидообразно наредени, продълговато яйцевидни, тъпи, с широк ципест ръб, жълтеникавозелени листчета. Съцветното легло е голо, с малки ямички, кухо. В току-що разцъфналите кошнички то е полусферично, а към края на цъфтенето се удължава до конусовидно. Цялото растение и особено цветните кошнички имат характерна приятна миризма и остър, възгорчив вкус. Цъфти от май до август.

Расте по ливадите, поляните и пасищата, около и в населените места, покрай пътищата.

За лечебна цел се използват цветните кошнички (Mores) от диворастящи или култивирани растения. Цветните кошнички се берат, когато езичетата на периферните бели цветчета са

в хоризонтално положение. Брането се извършва ръчно или със специални гребени. Цветовете се откъсват с дръжка, не по-дълга от 3 см.

**28. Лопен гъстоцветен - *Verbascum densiflorum* Bertol. (*V. thapsiforme* Schrad.),
*Scrophulariaceae***

Двугодишно тревисто растение, цялото гъсто жълтеникавосиво, вълнесто напластено. През първата година образува листна розетка, а през втората изправено, гъсто облистено стъбло, високо до 2 м, неразклонено или на върха слабо разклонено. Листата продълговато елиптически, низбягващи по стъблото, приосновните дълги 10–40 см, широки 4–10 см, последователни, назъбени. Цветовете събрани по 2–5 в снопчета на просто или в основата слабо разклонено гроздовидно съцветие, с прицветници, дълги 1,5–4 см. Цветните дръжки по-къси от чашката. Чашката дълга 6–12 мм, почти до основата си 5-делна, с яйцевидни, на върха си заострени дялове, но без осил. Венчето жълто, 3,5–5 см в диаметър, отвън покрито със звездовидни власинки. Тичинките 5, от които двете по-дълги са голи. Яйчникът горен. Плодът многосеменна кутийка. **Отровно!**

Расте по сухи тревисти, песъкливи и каменливи склонове, из сухи ливади и необработени места, край пътища и огради. Цъфти юни — август.

В съвременната медицина се използва венчето с тичинките (дрога Flores). Употребява се и в народната медицина.

29. Лопен лечебен - *Verbascum phlomoides* L., *Scrophulariaceae*

Двугодишно гъстовлакнесто растение с просто, изправено стъбло, високо 30–150 см, което се развива през втората година. През първата година образува само листна розетка. Приосновните листа продълговато елиптически, тъпо и неправилно назъбени до целокрайни, дълги 5–30 см, широки 3–12 см; стъблените овални или овално ланцетни, заострени, приседнали, със закръглена основа и полуобхващащи стъблото, последователни. Съцветието сбито, класовидно-гроздовидно, с прицветници, дълги 1–1,5 см. Цветовете в снопчета по 3–4 (8), а цветните дръжки равни на чашката, която е дълга 5–12 мм, петделна, като дяловете завършват с осил. Венчето жълто, дисковидно, дълбоко 5-делно, 2–5 см в диаметър. Тичинките 5, прикрепени към основата на венчето, от които 2 по-дълги, голи, а останалите 3 влакнести. Яйчникът горен, с просто стълбче. Плодът многосеменна кутийка. **Отровно!**

По сухи тревисти и каменливи места, сухи ливади и необработени места, край пътища и огради. Цъфти юни — август.

В съвременната медицина се употребяват листата (дрога Folia), а така също и цветовете с чашката или без нея (дрога Flores). Използува се и в народната медицина.

30. Луличка обикновена - *Linaria vulgaris* Mill., Scrophulariaceae

Многогодишно тревисто растение с изправено, гъсто облистено голо стъбло, високо 40–60 см, с безплодни издънки при основата си. Листата последователни, целокрайни, най-често с по една жилка, линейно-ланцетни до линейни, голи, приседнали, дълги 2–6 см, широки 1–5 мм, заострени. Съцветието гъсто, гроздовидно, с 5–30 цвята, с дръжка, дълга 2–8 мм, с ланцетни прицветници, по-дълги от цветната дръжка или равни на нея; оста на съцветието, цветните дръжки и по-рядко чашката са с жлезисти власинки. Чашката 5-делна, дълга 3–6 мм, с овални дялове. Венчето дълго 20–35 мм, жълто, двуустно, със затворено устие и заострена шпора, дълга 10–13 мм. Тичинките 4, от които 2 по-дълги. Яйчникът горен. Плодът топчеста двугнезна кутйка.

Широко разпространен по тревисти места, край пътища и като плевел. Силно полиморфно растение. Цъфти от май до октомври.

В съвременната медицина се използват цъфтящите облистени части (дрога Herba Linariae), отрязани на около 30 см от върха. Употребява се и в народната медицина.

31. Лютиче отровно - *Ranunculus sceleratus* L., Ranunculaceae

Многогодишно тревисто растение с право, разклонено стъбло, високо 30–100 см, покрито с прилегнали власинки. Приосновните и долните стъблени листа на дълги дръжки, в общото си очертание петоъгълни, с 3–5 дълбоки почти ромбични дяла, които са нарязани и остро назъбени. Горните листа приседнали, почти до основата си изрязани на линейни делчета, почти целокрайни. Цветовете малобройни, събрани в рехаво съцветие, на дълга дръжка, с прилегнали власинки, с 5-делна чашка и венче. Чашелистчетата почти ципести, дълги 4–7 мм, изправени или почти прилегнали към венчето, влакнести. Венчелистчетата по-къси от чашката, обратно яйцевидни. Тичинките многобройни. Яйчникът горен. Плодното легло голо. Плодчетата дълги 2,0–3,5 мм, гладки, с много късо носче. **Отровно!**

Расте по влажни ливадите и тревисти заблатени места. Цъфти април — юни. Надземната част (дрога Herba) се употребява в народната медицина.

32. Мащерка гола - *Thymus glabrescens* Willd., Lamiaceae

Многогодишни тревисти растения с пълзящи или полегнали стъбла и възходящи цветоносни клонки, високи до 20 см. Листата са срещуположни, приседнали или с къси дръжки, линейно-ланцетни, яйцевидни или елипсоидни, с точковати жлези и жлезисти власинки. Цветовете са розови, лилави или бели, събрани в пазвите на най-горните листа, като образуват сбити или прекъснати класовидни или метличести съцветия. Чашката и венчето са двуустни. Тичинките са 4. Плодът се разпада на 4 едносеменни орехчета.

Полиморфен род с много голям брой видове и форми, които трудно се разграничават. У нас са разпространени около 15 вида. Срещат се по сухи тревисти и скалисти припечни места и пасища и по-рядко в ливадите.

Използват се цъфтящите надземни части (Herba).

33. Мента обикновена (Джоджен) - *Mentha spicata* L., Lamiaceae

Джодженът (гъзум) е тревисто многогодишно растение, достигащо на височина 30-100 см, с листа, дълги 5-9 см и широки 1,5-3 см, с назъбени краища. Цветовете са събрани в класовидни съцветия, като всеки от тях е розов или бял, на дължина и ширина 2,5-3 мм.

Използва се като подправка.

34. Метличина средиземноморска - *Centaurea solstitialis* L., Asteraceae

Едногодишно тревисто растение с крилати стъбла, достигащо височина до 60 см. Листата бяло паяжиновидно напластени. Цветовете яркожълти. Обвивните листчета на кошничката на върха с 10-15 мм дълъг, сламеножъл бодил. Плодът с хвърчилка. Цъфти от юли до октомври.

Широко разпространено растение край черните пътища, по неизползваните пасища и по запустели ниви и дворове.

Като лечебни се събират цветовете на растението (дрога Flores).

35. Миризлив бурен обикновен - *Sideritis montana* L., Lamiaceae

Едногодишно растение с изправено или приповдигащо се, просто или слабо разклонено стъбло, високо 20–40 см. Листата срещуположни, продълговато ланцетни, долните с къса дръжка, горните приседнали, целокрайни или с по няколко зъбеца на върха. Цветовете дребни, на къса дръжка, събрани в раздалечени прешлени, с прицветници, които не се различават или слабо се различават от стъблените листа. Чашката дълга 6–8 мм, тръбесто-звънчевидна, правилна, с 10 жилки и 5 зъбеца, завършващи с късо бодилче. Венчето двуустно, по-късо от чашката, светложълто, като след прецъфтяване става кафяво. Тичинките 4, скрити във венечната тръбица.

Расте по сухи тревисти и каменливи места. Цъфти май — септември. Употребява се в народната медицина цъфтящата надземна част (дрога Herba).

36. Миризливче пъстро - *Calamintha nepeta* (L.) Savi., Lamiaceae

Многогодишно тревисто растение. Целите растения са разпръснато до меко влакнести. Листата срещуположни, на дръжки 3-10 мм, дълги и широки до 25 мм, почти целокрайни, на върха закръглени, рядко с късо връхче. Съцветието повече или по-малко разклонено, метличесто с многобройни цветове. Цветните прешлени, многобройни, раздалечени, полусенниците приседнали или с дръжки до 20 мм. Цветовете почти приседнали. Чашката тръбеста до 7 мм, двустранна, с 13 жилки, с многобройни точковидни жлези. Долните чашелистчета с зъбци 1-2 мм, без или с единични дълги реснички. Венчето бяло или бледолилаво до 15 мм., горната устна цяла, на върха плитко врязана. Тичинките скрити във венчето, стълбчето по-дълго от венчето.

Разпространен по сухи тревисти и храсталчаните места. За лечебни цели се събират цветовете (дрога Flores).

37. Мъдрица лечебна - *Sisymbrium officinale* (L.) Scop., Brassicaceae

Едногодишно растение, цялото покрито с къси разперени власинки. Стъблото изправено, високо 50–70 см, в горната си част разперено, разклонено, с пересто нарязани до перести листа, с 4–6 продълговато яйцевидни, неравномерно назъбени странични дялове, често насочени назад и с по-едър, почти копиевиден връхен дял. Най-горните листа копиевидни или почти стреловидни, дребни, приседнали. Листата дълги 4–8 см. Цветовете събрани в тесни, почти класовидни съцветия, с дръжка, дълга 1–2 мм, без прицветници. Чашелистчетата и венчелистчетата по 4, разположени на кръст. Чашелистчетата дълги

1,5–2,5 мм, ланцетни, най-често влакнести. Венчелистчетата жълти, дълги 3–4 мм, обратно яйцевидно-лопатовидни. Тичинките 6, от които двете външни по-къси. Яйчникът горен. Плодът шушулка, цилиндрична, шиловидно заострена, плътно прилегла към стъблото, дълга 10–20 мм, с дръжка, по-къса от 3 мм.

Расте по сухи тревисти, рудерализирани места, дворове, улици, край жп линии и др. Цъфти април — юли. Надземната част (дрога *Herba*) се използва в народната медицина.

38. Напръстник вълнест - *Digitalis lanata Ehrh., Scrophulariaceae*

Многогодишно или двугодишно тревисто растение с хоризонтално вдървено коренище, с единични, изправени, цилиндрични, червеникаво-виолетови, слабо разклонени стъбла, високи 30–100 см, в долната си част голи, в горната с гъсти, дълги, жлезисти власинки. Листата разположени в розетка и по стъблото, продълговато ланцетни до ланцетни, дълги 6–20 см, широки 1,5–3,5 см, последователни, целокрайни или слабо вълновидни, приседнали, голи или слабо жлезисто влакнести, заострени, постепенно преминаващи в прицветници. Цветовете събрани на върха на стъблото, в гъсто многостранно гроздовидно съцветие. Цветните дръжки дълги до 3 см, жлезисто влакнести, а прицветниците и чашката с прости власинки. Чашката кълбесто издута, дълбоко 5-делна. Венчето двуустно, кълбесто издуто, дълго 2–3 см, бяло с жълти, ръждиви или виолетови жилки. Тичинките 4. Яйчникът горен. Отровно!

Расте по тревисти и каменливи места и из храсталаците. Цъфти юни — август.

Използват се само листата (дрога *Folia*), които се берат както при едрочветния напръстник.

39. Онопордум жълтеникав - *Onopordum acanthium L. (Onopordon), Asteraceae*

Двугодишно силно бодливо тревисто растение. Стъблото е 1 до 2 м високо, право, в горната част разклонено, крилато, с многобройни, жълти, игловидни бодли. Листата са последователни, приседнали, низбягващи, продълговато яйцевидни, елипсовидни до ланцетни, с широко триъгълни назъбени дялове, по края с 5–6 мм дълги бодли. Цветните кошнички са кълбовидни, 3–5 см широки, единични или по 2–3 на върха на стъблото и разклоненията. Обвивните листчета на кошничката на върха са шиловидно стеснени и завършват с остри жълтеникави бодли. Всички цветове са тръбести, двуполови, с дълбоко петделно пурпурночервено до розово венче. Плодовете са обратно яйцевидни, слабо четири-ръбести плодосемки, на върха с хвърчилка от многобройни власинки.

Цъфти от юни до септември.

Расте по сухи буренливи места, край сгради и пътища, а понякога и като плевел в посежите.

За лечебни цели се използват цветните кошнички (*Flores Onopordi*) и листата (*Folia Onopordi*).

40. Орехче ливадно - *Filipendula vulgaris* Moench (*F. hexapetala* Gilib.), Rosaceae

Многогодишно тревисто растение с късо коренище. Стъблото изправено, високо до 80 см, голо, в горната си част разклонено. Приосновните листа нечифтоперести, с 8–25 двойки големи листчета, като между всеки две двойки има по две малки листчета (всяко голямо листче е дълго 0,5–2 см), продълговати, дълбоко назъбени до пересто наделени, отгоре голи, отдолу по жилките влакнести. Прилистниците едри, назъбени. Съцветията метличести, връхни, дълги 3–10 см. Чашелистчетата обикновено 5 (6), дълги около 1 мм. Венчелистчетата бели, рядко бледорозови, обикновено по 6 (5), дълги 5–9 мм. Тичинките многобройни. Яйчниците 9–12, свободни. Плодовете сборни, мехунки, дълги 3–4 мм, прави, влакнести.

Расте из ливадите. Цъфти май — юли. Надземната цъфтяща (дрога *Herba*) част се употребява в народната медицина.

41. Пелин горчив - *Artemisia absinthium* L., Asteraceae

Многогодишно тревисто растение с вдървенели при основата си стъбла, силно разклонени и гъсто облистени. Цялото растение е гъсто покрито със сребристобели власинки и има силна приятна миризма и горчив вкус. Долните листа дълги 4–12 см, на дълга дръжка, почти тройно пересто разсечени; най-горните приседнали, просто пересто разсечени, а в зоната на съцветието триделни до цели. Дяловете на всички листа линейно-ланцетни до ланцетни, широки 2–3 мм. Цветните кошнички 3–4 мм в диаметър, увиснали, с къса дръжка, събрани по много в сложни увиснали метлици. Обвивните листчета в два реда, сивовлакнести, тъпи, с ципест ръб, външните линейно-ланцетни, вътрешните яйцевидни. Цветното легло влакнесто. Всички цветове тръбести, жълти, езичести липсват. Плодовете дълги около 1,5 мм, продълговати, без хвърчилка или коронка.

Среща се из храсталаци, по тревисти и каменливи места, край огради и пътища. Цъфти от юли до октомври.

В съвременната медицина се използват цъфтящите облистени върхни части (Herba), отрязани на около 25 см от върха в началото на цъфтежа. Намира широко приложение и в народната медицина.

42. Пелин полски - *Artemisia campestris* L., Asteraceae

Многогодишно сребристосиво тревисто растение със своеобразен приятен аромат и силно горчив вкус. Стъблото е 40–120 см високо, в горната част разклонено, в основата вдървено. Приосновните листа са 2 до 3 пъти пересто разсечени, разположени на дълги дръжки, а стъбловите — двойно пересто разсечени, с къси дръжки до почти приседнали, без ушички при основата си или в зоната на съцветието са триделни до цели. Листата от двете страни са покрити със сребристи копринести власинки. Съцветията са сложни метлици, изградени от многобройни едностранни гроздчета, които са съставени от кълбовидни, около 3–4 мм в диаметър, увиснали цветни кошнички. Всички цветове са тръбести, жълти, без чашка, разположени върху влакнесто съцветно легло. Плодът е около 1 мм дълъг, кафяв, продълговат, заострен, без хвърчилка или коронка.

Цъфти от юли до септември.

Расте по тревисти и каменисти места, из храсталаци и градини, покрай огради и пътища в цялата страна, главно в равнините и предпланините.

Използват се цъфтящите облистенн върхни части (Herba), отрязани на около 25 см от върха. Събират се в началото на цъфтежа.

43. Подъбиче бяло - *Teucrium polium* L., Lamiaceae

Многогодишно тревисто растение, почти полухрастче, със силно разклонени беловълнести, лежащи или приповдигащи се стъбла, високи до 40 см, в горната си част метличесто разклонени. Листата срещуположни, приседнали, продълговати до линейни, към основата клиновидно стеснени, дълги до 3 см, широки до 6 мм, вълновидно назъбени с подвит ръб, беловълнести, особено от долната страна. Цветовете събрани в прости или сложни, кълбести или яйцевидни главички по върховете на клонките, дълги 5–8 мм, почти приседнали, беловълнести. Чашката тръбеста или звънчевидна, с 10 жилки и 5 зъбеца. Венчето бяло или жълтеникавобяло, малко по-дълго от чашката. Средният дял на долната

устна голям, страничните във вид на зъбци. Тичинките 4, едва подаващи се от венчето. Яйчникът горен. Плодът се разпада на 4 орехчета.

Расте по сухи тревисти и припечни места. Цъфти май — септември.

В съвременната медицина се използва надземната част (дрога *Herba*). Употребява се и в народната медицина.

44. Подъбиче обикновено - *Teucrium chamaedrys L., Lamiaceae*

Дребно полухрастче с едногодишни, приповдигащи се до изправени цветоносни стъбла, високи 10 до 30 см. Листата са срещуположни, с къси дръжки, продълговати или продълговато яйцевидни, в основата клиновидни, по-края напилени или назъбени с тъпи зъбчета. Цветовете са разположени в пазвите на горните листа и образуват класовидно съцветие. Венчето е розово до червеникаво, с привидно липсваща горна устна, тъй като е разцепена дълбоко на две половини, които са отместени към долната устна. Тичинките са 4 и стърчат навън от венечната тръбици. Плодът при узряване се разпада на 4 орехчета.

Цъфти от май до август.

Разпространено е из храсталаците и поляни.

Използва се надземната част (*Herba*), събрана по време на цъфтеж без приосновните вдървенели части на стъблото.

45. Прозорче пълзящо (Очиболец пълзящ) - *Potentilla reptans L., Rosaceae*

Многогодишно тревисто растение с дебело коренище. Стъблата пълзящи, дълги до 1 м, влакнести до голи, вкореняващи се. Листата с дълга дръжка, дланевидни, с 5–7 листчета, като само най-горните са тройни или 4-делни. Листчетата обратно яйцевидни, дълги 5–70 мм и широки 3–25 мм, продълговато елиптични до продълговато ланцетни, с клиновидна основа, назъбени, отдолу влакнести, отгоре почти голи. Прилистниците добре развити, сраснали с листната дръжка. Цветовете единични, на дълга дръжка, излизаща от пазвите на листата, 18–25 мм в диаметър. Чашката с два кръга с по 5 листчета, които са почти еднакви по форма и размери. Венчелистчетата дълги 8–12 мм, златистожълти, почти двойно по-дълги от чашелистчетата. Тичинките 20, с голи дръжки. Плодниците многобройни, с долен яйчник.

Расте по ливади и каменливи места. Цъфти юни — август. Употребява се в народната медицина надземната част (дрога Herba).

**46. Прозорче сребролистно (Очиболец сребролистен) - *Potentilla argentea* L. ,
*Rosaceae***

Многогодишно тревисто растение. Листата са разделени длановидно; прилистниците са сраснали; цветовете са единични събрани в щитовидно съцветие. Цветовете се състоят от 4 листни чашки и са бледожълти на цвят.

Разпространени са по поляни и ливади. За билка се използва надземната част (дрога Herba), която се събира по време на цъфтеж от май до юни.

47. Пчелинок обикновен - *Marrubium vulgare* L., *Lamiaceae*

Многогодишно тревисто растение с горчив вкус и неприятна миризма. Стъблото от основата разклонено, четириръбесто, изправено, високо 20–60 см, беловълнесто. Листата срещуположни, закръглени и закръглено яйцевидни до широко елиптични, дълги 2–4 см, отгоре тъмнозелени, отдолу беловълнести, по ръба неравномерно едро назъбени, долните с дръжка, дълга 1–3 см, горните постепенно стеснени в къса широка дръжка. Цветовете събрани по много (20–50) в плътни кълбести прешлени, обикновено 6–8 на брой. Чашката тръбеста, с 10 еднакви, шиловидни и на върха си кукесто завити зъбци, вълнеста. Венчето 5-листно, бяло, сраснало, двуустно — горната устна тясна и права, почти плоска, на върха двуделна, долната три-делна, с по-широк среден дял; тръбицата на венчето скрита в чашката. Тичинките 4. Яйчникът горен. Плодът сух, разпадащ се на 4 орехчета.

Расте по тревисти и буренявали места. Цъфти май — юли.

В съвременната медицина се използва цялата надземна част (дрога Herba), която се събира по време на цъфтежа. Употребява се и в народната медицина.

**48. Пчелинок ран - *Marrubium parviflorum* Fisch. & C.A. Mey. (*Marrubium praecox*
Janka), *Lamiaceae***

Тревисто растение високо до 70 см, изправено, разклонено в горната част, в основата просто бяло влакнесто, нагоре гъсто звездовидно, напластено влакнесто. Листата на 0,1-1,4 см дълги, гъсто звездовидни и единично прости влакнести дръжки, широки, ланцетни, елптични, в основата си цеолокрайни, нагоре равномерно заострени, назъбени.

Цветовете бели, по 8-10 в прешлен. Чашката 4-6 мм дълга, с 10 неясни жилки, гъсто звездовидно и разпръснато просто влакнеста, в отвора с просто дълговлакнест пръстен. Венечната тръбица 3-7 мм дълга, гъсто звездовидна и единично просто влакнеста. Горната устна 2 делна, дяловете лентовидни, долната 3-делна, средният дял заоблен, на къс нокът. Орехчетата 1,5-2,5 мм. дълги.

Цъфти юни-юли, когато се събират и цветовете като лечебни (дрога Flores).

Може да се намери по сухи, каменливи, рудерални места.

49. Равнец струмски (Р. жълт) - *Achillea clypeolata* Sm., Asteraceae

Многогодишно тревисто растение, цялото гъсто беловлакнесто, с просто, много рядко разклонено стъбло, високо 15–60 см. Листата срещуположни, ланцетни, пересто наделени, с овални, ланцетни или дългнесте назъбени сегменти, широки 2–5 мм; приосновните листа дълги 8–20 см, широки 3–5 см, на къса дръжка, горните стъблени приседнали, като най-долните листни дялове почти обгръщат стъблото. Цветните кошнички събрани в щитовидно съцветие и са с диаметър около 4 мм, на дръжка, дълга около 2 мм, с удължено яйцевидни или ланцетни обвивни листчета. Цветовете златистожълти. Езичестите цветове дълги около 1 мм, закръглени, като свободната им част е много по-къса от обвивката. Цветното легло с при-цветни люспици. Плодовете дългнесте, обикновено сплескани и без хвърчилка.

Расте по каменливи и скалисти места, предимно върху варовит терен. Цъфти май — септември. Цветовете (дрога Flores) се употребяват в народната медицина.

50. Равнец хилядолистен (Р. бял) - *Achillea millefolium* gr. , Asteraceae

Многогодишно тревисто растение с дълги пълзящи издънки. Стъблото изправено, високо 20–80 см, окосмено, облистено, обикновено неразклонено. Листата последователни, в общото си очертание продълговато ланцетни, дълги 3–5 см, широки 0,5–1,5 см, двойно до тройно пересто разделени, с линейно-ланцетни делчета, завършващи с осилче, окосмени; долните листа с дръжка, горните приседнали. Кошничките дребни, широки 3–5 мм, събрани по много в гъсто, плоско щитовидно съцветие. Обвивните листчета на кошничките керемидообразно наредени, по ръба си ципести, червено-кафяви, а в средата зелени, окосмени. Вътрешните цветове в кошничките тръбести, жълтеникавокафяви, периферните бели, езичести, рядко възрозови. Плодовете сплескани, без хвърчилка.

Расте из ливади и сухи тревисти места, храсталаци и др. Цъфти май — септември.

В съвременната медицина се използват цветните кошнички (дрога Flores) и връхните части, отрязани 15–20 см под върха (дрога Herba). Употребява се широко и в народната медицина.

51. Ранилист германски - *Stachys germanica* L. , Lamiaceae

Многогодишно тревисто растение с изправено, просто или слабо разклонено стъбло, високо до 80 см, гъсто разперено, окосмено. Листата срещуположни, беловълнести, назъбени; долните яйцевидни или продълговато яйцевидни, дълги до 12 см, и широки до 6 см, със сърцевидна основа, с дълга дръжка; горните продълговати, приседнали. Цветовете почти приседнали в пазвите на горните листа — прешлените сбити, съставени от голям брой цветове (10–50), гъсто покрити с дълги бели власинки и образувачи привидно класовидно съцветие. Чашката тръбеста, дълга 6–12 мм, 5-делна, с нееднакви зъбци. Венчето светлорозово, двуустно, с окосмена горна устна, дълго 15–25 мм. Тичинките 4, скрити под горната устна. Яйчникът горен. Плодът разпуклив на 4 орехчета.

Расте по тревистите и буренливи места и из храсталаците. Цъфти юни — август. Цветовете (дрога Flores) и връхните части (дрога Herba) се употребяват в народната медицина.

52. Риган обикновен - *Origanum vulgare* L., Lamiaceae

Многогодишно тревисто растение с късо пълзящо коренище и изправено четириръбесто стъбло, често от основата разклонено, високо до 90 см, покрито с разперени власинки. Листата срещуположни, на къса дръжка (3–10 мм), продълговато яйцевидни, дълги 2–4 см, широки 0,8–2,5 см, целокрайни или слабо, неясно назъбени, на върха заострени, с власинки и приседнали жлези. Цветовете разположени в пазвите на едри, керемидообразно припокриващи се зелени или червеникави прицветници, събрани в продълговати класчета, разположени като метлица. Чашката звънчевидна, с 5 еднакви зъбеца, с пръстен от власинки при отвората, с 13 жилки. Венчето неясно двуустно, светлочервено или виолетоворозово, с врязана горна устна, образувана от срастването на две венчелистчета, долната 3-делна. Тичинките 4, скрити под горната устна, две по-къси. Яйчникът горен. Плодът сух, разпадаш се на 4 орехчета.

Расте из храсталаци и каменливи места в цялата страна, почти до горната граница на гората. Цъфти юни — септември. В съвременната медицина се използват цветоносните върхни части (дрога *Herba*), които се събират по време на цъфтежа. Употребява се широко и в народната медицина.

53. Сграбиче сладколистно - *Astragalus glycyphyllos* L., Fabaceae

Многогодишно тревисто растение с почти голо, силно разклонено и полегнало по земята стъбло, дълго до 2 м. Листата нечифтоперести, дълги 10–20 см, последователни, с 4–6 двойки елиптични до удължено яйцевидни целокрайни листчета, тъпи, отгоре голи, дълги 2–4 см, Прилистниците ланцетни, свободни. Съцветията гъсти, дългнести, дълги 3–5 см, по-къси от листата. Цветовете дълги до 16 мм. Чашката звънчевидна, дълга 5–6 мм, с шиловидни зъбци, гола или покрита само с бели власинки. Венчето зеленикавожълто, дълго до 15 мм. Флагчето в основата стеснено, на върха врязано, крилцата закръглени, ладийката силно извита. Тичинките 10. Яйчникът горен. Бобът дълъг 3–4 см, сърцевидно извит, гол.

Расте из гори, горски поляни и храсталаци, по скалисти места. Цъфти юни — август. Употребява се в народната медицина (дрога *Herba*).

54. Секирче грудково - *Lathyrus tuberosus* L., Fabaceae

Едногодишно тревисто растение. Отличителна черта е образуването на своеобразни грудки по корените, в които се развиват определени бактерии, способни да свързват азота от въздуха и така обогатяват почвата с азот.

Цветовете са устроени по своеобразен начин. Те са двуполови, с двоен и неправилен околоцветник, съставен и от 5 чашелистчета и 5 венчелистчета. Чашелистчетата са сраснали, а венчелистчетата са цикламено-червени, частично сраснали или са свободни. Освен това венчелистчетата образуват три добре различими части в цвета: едно от венчелистчетата образува така нареченото флагче, което винаги е най-отгоре в цвета, две частично сраснали долни венчелистчета образуват ладийката, а останалите две странични венчелистчета оформят крилцата на цвета. Тичинките са 10 на брой.

Секирчетата се използват за фуражни растения и растат по ливади и край пътища.

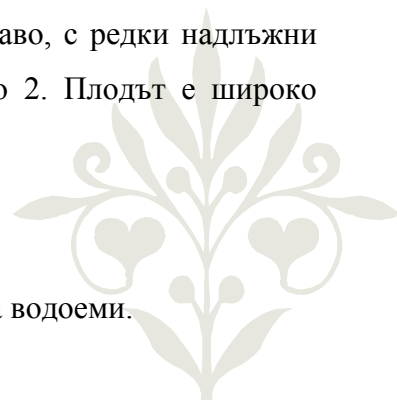
55. Сиротица лечебна - *Gratiola officinalis* L., Scrophulariaceae

Многогодишно тревисто растение с пълзящо, членесто коренище и 20–60 см високо стъбло. Листата са срещуположни, полустъблообхващащи, ланцетни, в горната част назъбени. Цветовете са единични, разположени в пазвите на листата на дълги дръжки. Чашката до основата е петделна с линейно ланцетни дялове. Венчето е тръбесто, около 2 см дълго, на върха с почти двуустиа коронка, бяло или жълтеникаво, с редки надлъжни виолетови жилки. Тичинките с добре развити прашници са само 2. Плодът е широко яйцевидна, заострена кутийка, около 5–6 мм дълга.

Цъфти от юни до септември.

Разпространено е из влажни ливади, край мочурища и по брегове на водоеми.

Използва се надземната част (Herba), събрана по време на цъфтеж.

56. Слез горски - *Malva sylvestris* L., Malvaceae

Двугодишно, по-рядко едногодишно или многогодишно тревисто растение с приповдигащи се или изправени разклонени стъбла, високи 30–120 см, гъсто покрити с разперени четинки, рядко голи. Листата последователни, дълги 2–8 см, широки 2,5–10 см, закръглено бъбрековидни, назъбени, долните слабо нарязани, горните по-дълбоко 3-7-делни, почти приседнали, отгоре разсеяно влакнести до голи, отдолу беловлакнести до почти голи; листната дръжка окосмена, дълга до 20 см. Цветовете по няколко в пазвите на листата, в пазвени и върхни гроздовидни съцветия. Цветовете едри, 3–4 см в диаметър, на дръжка, дълга 1–4 см. Чашката двойна — същинска (вътрешната) с 5 листчета, дълги 5–6 мм, сраснали над средата, външната по-къса, с 3 свободни листчета. Венчелистчетата 5, свободни, на върха дълбоко врязани, дълги 12–30 мм, розово-червени, с по-тъмни надлъжни жилки. Тичинките многобройни, сраснали в тръбица. Яйчникът горен. Плодът дисковиден, 5–10 мм в диаметър, разпадащ се на 10–12 странично сплескани бъбрековидни плодчета.

Расте по тревисти места, в изкопи, край пътища, огради и др. като бурен. Цъфти май — септември.

В съвременната медицина се използват листата (дрога Folia), и цветовете (дрога Flores). Намира широко приложение и в народната медицина.

57. Сусерка - *Marrubium peregrinum* L., Lamiaceae

Тревисто растение, високо до 105 см, изправено с многобройни разклонения, ясно четириръбесто, в долната част гъсто напластено просто, нагоре звездовидно влакнесто. Цветовете бели, 5-20, събрани в многобройни прешлени. Прицветниците 3-5 мм дълги, ланцетни, линейни, гъсто звездовидно влакнести. Чашката 3-5 мм дълга с 10 ясни жилки и 5-7 нееднакви зъбчета. Венечната тръбица 5-8 мм дълга, гъсто звездовидно влакнеста; горната устна 2-делна, дяловете лентовидни на върха заоблени, на къс нокът.

Орехчетата 1.5-2.3 мм дълги.

Цъфти юни-юли, в този период се събират цветовете за билка (дрога Flores)..

Разпространено е по сухите тревисти каменливи места край пътищата и рудерализираните територии.

58. Трънка - *Prunus spinosa L.*, Rosaceae

Силно разклонен бодлив храст, висок 1–3 м, с тъмносива кора. Листата са елипсоидни до обратно яйцевидни, 2–4 см дълги, назъбени. Цветовете са бели, най-често единични, 1,5–2 см в диаметър, с 5–6 мм дълги дръжки. Чашката и венчето са петлистни, а тичинките са многобройни. Плодът е костилков, кълбовиден до елипсоиден, тъмносин със синкав восъчен налеп и стипчивокисел вкус. Цъфти преди разлистването през март—април.

Разпространено е из храсталаци, по слокове и край пътища.

Използват се цветовете (Flores) и плодовете (Fructus).

59. Усойниче италианско - *Echium italicum L.*, Boraginaceae

Стъблото изправено до 150 см високо, с диаметър до 1 см, неясно ръбесто, просто или в основата разклонено, брадавичесто четинесто и гъсто просто прилегнали или напластено влакнесто. Листата 2-17 см дълги, целокрайни, ланцетни, елиптични, приосновите стеснени, дръжките им са четинесто влакнести. Съцветието е цилиндричнометлицоподобно със завити полусенници. Цветните дръжки са къси до 0,5 мм, или цветовете са приседнали. Чашката е дълга, дяловете широки. Венчето 10-12 см, от основата фуниевидно разширено, в отвора слабо скосено, дяловете почти еднакви, заоблени, разредено меко просто влакнести, по ръба вълновидно нарязани.

Разпространено по храсталачни места и поляни.

60. Черноврѝх обикновен - *Clinopodium vulgare* L., *Lamiaceae*

Многогодишно тревисто растение с приповдигащо се или изправено четириръбесто стѝбло, високо 30–80 см, обикновено неразклонено, мъхнато. Листата срещуположни, с дръжка, дълга около 1 см, овално ланцетни или овални, дълги 2–6,5 см, широки 1–3 см, закрѝглени на върха и към основата, назѝбени, слабо окосмени. Цветовете яркочервени, приседнали, събрани по 1–4 в пълтни многоцветни прешлени в пазвите на горните листа, обкрѝжени с обвивка. От многобройни, по-дълги от чашката нишковидни прицветници, покрити с дълги разперени власинки. Цветните дръжки дълги 2–3 мм. Чашката трѝбеста, дълга 8–10 мм, с 13 жилки, двуустна. Венчето двуустно, дълго 12–22 мм, два пѝти по-дълго от чашката, горната устна плоска, връзана, долната триделна. Тичинките 4, скрити под горната устна, две от тях по-къси. Яйчникът горен. Плодът се разпада на 4 сухи гладки орехчета.

Среща се из храсталаци и гори. Цѝфти през юни и юли. Надземната част (дрога *Herba*) се употребява в народната медицина.

61. Дребнолистна липа - *Tilia cordata* Mill., *Tiliaceae*

Листопадно дърво високо до 30 m. Кореновата система развита в дълбочина, главният корен многократно разклонен, даващ множество издѝнки. Младата кора тѝнка, кафеникава, старата до 2 cm дебела, сивокафява, плоско гребенесто надлъжно напукана. Клоните слабо приповдигащи се, почти хоризонтални, короната закрѝглена. Листните дръжки 0,5-5,5 cm дълги, изцяло или близо до петурата влакнести или голи. Листата 4-10 cm дълги, 4-9 cm широки, закрѝглено сърцевидни, със слабо асиметрична основа, към върха изведнѝж или постепенно стеснени, неправилно назѝбени или до неправилно напилени, без кукести осилчета на върха на зѝбчетата, отгоре тъмнозелени, по жилките с единични прости власинки или голи, отдолу синкавозелени, в ѝглите на главните жилки с групи от ръждивочервени по-дълги власинки (характерен белег за вида). Присѝцветният лист 1-10 cm дълѝг, 0,7-1,5 cm широк, ланцентен до елптично ланцентен, на върха затыпен, сраснал до 1/3 с оста на съцветието, по вътрешната страна на главната жилка с редки прости власинки или гол. Цветовете 3-16, цветните дръжки голи; чашелистчетата 2,5-4,5 mm дълги, обратно сърцевидни, към върха заострени; венчелистчетата 6-8,5 mm дълги, голи жѝлтеникави; тичинките равни по дължина на венчето. Орехчето закрѝглено, 4,5-5,5 mm дълго, към върха слабо заострено, със слабо забележими ребра, гѝсто покрито с

прости власинки. Цъфти юли. Разпространен е по сенчести и влажни места, из смесените широколистни гори.

Дребнолистната липа е горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно и багрилно растение.

62. Сребролистна липа - *Tilia tomentosa* Moench., Tiliaceae

Листопадно дърво достигащо до 25 m височина. Кореновата система е развита както в дълбочина, така и повърхностно, даваща множество издънки. Младата кора пепелява до тъмносива, старата до 3 cm дебела, тъмносива, дълбоко плоско напукана. Клоните приповдигнати или хоризонтални, короната гъста, пирамидална. Листата са прости, 4-12 cm дълги, 3,5-12 cm широки, широко сърцевидни до закръглени, към върха изведнъж стеснени, със слабо асиметрична основа, остро напилени по ръба. Младите листа от двете страни покрити със звездовидни власинки; старите отгоре светло- до тъмно зелени, с единични прости власинки, а отдолу светли покрити с гъсти звездовидни власинки. Присъцветния лист 1,5-10 cm дълъг, 0,6-1,5 cm широк, ланцетен до линейно ланцетен, на върха неправилно закръглен, сраснал до 1/2 с оста на съцветието. Цветовете 8-10 в съцветие, двуполови, цветната дръжка покрита с редки прости власинки или гола; чашелистчетата 3,5-5 mm дълги, 1,8-2,2 mm широки. Венчелистчетата 4-7 mm дълги, елиптически, на върха неправилно плитко нарязани, с къс нокът, голи, жълтеникави. Тичинките по-къси от венчето; стълбчето на плодника по-дълго от него. Плодът е топчесто орехче 0,8-1 cm дълго, твърдо, с 4 ясно изразени надлъжни ребра, покрито с гъсти прости власинки.

Сребролистната липа е декоративно, лечебно и медоносно растение. Употребяема част за лечебни цели (дрога). Цветовете от сребролистна липа се събират, когато повечето от половината цветове са разцъфтели, а останалите са започнали да се разтварят. Берат се с ръка заедно с присъцветния лист. Дрогата съдържа етерично масло с главна съставка сесквитерпеновия алкохол фарнезол, на който се държи характерната миризма, флавонови гликозиди, слузни вещества и други. Цветовете от сребристоролистната липа имат потогонно, противомикробно, противоспастично, противовъзпалително, холагонно, диуретично и седативно действие. Използват се за лечение на заболявания на пикочните пътища, а в народната медицина се препоръчва външно приложение за гаргара при

възпалителни заболявания на гърлото и устната кухина, при изгаряния, кожни обриви и др. Използват се и за приготвяне на тонизиращ чай.

63. Едрolistна липа - *Tilia platyphyllos* Scop., Tiliaceae

Високи до 25 – 30 м дървета, разклонени, с гъста корона. Листата са последователни, с неправилно сърцевидна форма, назъбени по края, с дълги дръжки, с прилистници в основата. Листата на дребнолистната липа отгоре са тъмнозелени, отдолу синьо-зелени, при едрolistната липа те са еднакво зелени от двете страни, а при сребролистната отгоре са зелени, а отдолу бели, покрити с власинки. Цветовете са събрани в полусенник, чиято дръжка е сраснала с главната жилка на присъцветника, който е ланцетен, целокраен, кожест, с мрежесто жилкуване. Присъцветникът на дребнолистната липа е гол, на едрolistната – покрит със звездовидни власинки, а при сребролистната – с белезникави власинки. Съцветията на дребнолистната и сребролистната липа са дребни, обикновено са от 5 до 7, дори до 15 цветчета, а на едрolistната – от 2 до 5, най-често 3 едри цветчета. Чашката на всички е петлистна, венчето е светложълто, петлистно. Тичинките са многобройни. Плодът е едносеменно меко орехче при дребнолистната липа и с твърда, вдървена обвивка при останалите два вида. Дребнолистната липа цъфти най-късно към средата на лятото – след едрolistната и сребролистната.

Сребролистната липа е най-широко разпространена в страната ни, докато останалите два вида са разпространени по-рядко в горите, по каменистите склонове на предпланинските и планинските области. Дребнолистната и едрolistната липа се отглеждат като декоративни дървета.

Използват се съцветията с присъцветниците (*Flores Tiliae cum bracteis*) и без присъцветниците (*Flores Tiliae sine bracteis*), събрани по време на цъфтене.

Цветовете на липата (липов цвят) притежават потогонно, леко дезинфекционно (противомикробно), противоспастично, противовъзпалително и диуретично действие.

Изчислените количества са само за видовете, които имат капацитет за събиране без увреждане на състоянието на местообитанията им и при възможност за възстановяване.

ЗЕМЛИЩЕ ВИД		АЛФАТАР	Алеково	Бистра	Чуковец	Цар Асен	Васил Левски	Кутловица	Общо
1. Аспрут жълтоцветен	кг	50	50	50	50	50	50	50	350
2. Безсмъртниче обикновено	кг	40	40	40	40	40	40	40	280
3. Бучиниш, петнист (Цволика)	кг	50	50	50	50	50	50	50	350
4. Бъз нисък (Бъзак)	кг	100	100	100	100	100	100	100	700
5. Великденче огничевоподобно	кг	20	20	20	20	20	20	20	140
6. Ветрогон полски	кг	20	20	20	20	20	20	20	140
7. Върбинка лечебна	кг	40	40	40	40	40	40	40	280
8. Глог червен	кг	200	200	200	200	200	200	200	1400
9. Глушина едроцветна (Фий е.)	кг	20	20	20	20	20	20	20	140
10. Пролетен горицвет	кг	0	0	0	0	0	0	0	0
11. Ливадна детелина	кг	50	50	50	50	50	50	50	350
12. Динка дребна	кг	30	30	30	30	30	30	30	210
13. Дяволска уста обикновена	кг	20	20	20	20	20	20	20	140
14. Еньовче същинско	кг	40	40	40	40	40	40	40	280
15. Зайчина пъстра	кг	20	20	20	20	20	20	20	140
16. Звездан обикновен	кг	30	30	30	30	30	30	30	210
17. Звъника лечебна (Жълт кантарион лечебен Порезниче)	кг	50	50	50	50	50	50	50	350
18. Казашки бодил бодлив (Рогачица)	кг	50	50	50	50	50	50	50	350

ЗЕМЛИЩЕ ВИД		АЛФАТАР	Алеково	Бистра	Чуковец	Цар Асен	Васил Левски	Кутловица	Общо
19. Казашки бодил влакнест	кг	50	50	50	50	50	50	50	350
20. Какула горска (Конски босилек г.)	кг	20	20	20	20	20	20	20	140
21. Какула прешленеста (Конски босилек п.)	кг	10	10	10	10	10	10	10	70
22. Камшик лечебен	кг	40	40	40	40	40	40	40	280
23. Капела	кг	10	10	10	10	10	10	10	70
24. Комунига лечебна	кг	30	30	30	30	30	30	30	210
25. Куча лобода бяла	кг	50	50	50	50	50	50	50	350
26. Куча лобода хибридна	кг	30	30	30	30	30	30	30	210
27. Лайкучка влакнеста	кг	30	30	30	30	30	30	30	210
28. Лопен гъстоцветен	кг	40	40	40	40	40	40	40	280
29. Лопен лечебен	кг	40	40	40	40	40	40	40	280
30. Луличка обикновена	кг	20	20	20	20	20	20	20	140
31. Лютиче отровно	кг	10	10	10	10	10	10	10	70
32. Мащерка гола	кг	50	50	50	50	50	50	50	350
33. Мента обикновена (Джоджен)	кг	50	50	50	50	50	50	50	350
34. Метличина средиземноморска	кг	40	40	40	40	40	40	40	280
35. Миризлив бурен обикновен	кг	30	30	30	30	30	30	30	210
36. Миризливче пъстро	кг	30	30	30	30	30	30	30	210

ЗЕМЛИЩЕ ВИД		АЛФАТАР	Алеково	Бистра	Чуковец	Цар Асен	Васил Левски	Кутловица	Общо
37.	Мъдрица лечебна	кг	20	20	20	20	20	20	140
38.	Напръстник вълнест	кг	20	20	20	20	20	20	140
39.	Онопордум жълтеникав	кг	30	30	30	30	30	30	210
40.	Орехче ливадно	кг	20	20	20	20	20	20	140
41.	Пелин горчив	кг	50	50	50	50	50	50	350
42.	Пелин полски	кг	50	50	50	50	50	50	350
43.	Подъбиче бяло	кг	40	40	40	40	40	40	280
44.	Подъбиче обикновено	кг	40	40	40	40	40	40	280
45.	Прозорче пълзящо		30	30	30	30	30	30	210
46.	Прозорче сребролистно (Очиболец сребролистен)	кг	30	30	30	30	30	30	210
47.	Пчелинок обикновен	кг	40	40	40	40	40	40	280
48.	Пчелинок ран	кг	30	30	30	30	30	30	210
49.	Равнец струмски (Р. жълт)	кг	30	30	30	30	30	30	210
50.	Равнец хилядолистен (Р. бял)	кг	40	40	40	40	40	40	280
51.	Ранилист германски	кг	30	30	30	30	30	30	210
52.	Риган обикновен	кг	10	10	10	10	10	10	70
53.	Сграбиче сладколистно	кг	20	20	20	20	20	20	140
54.	Секирче грудково	кг	10	10	10	10	10	10	70
55.	Сиротица лечебна	кг	20	20	20	20	20	20	140
56.	Слез горски	кг	50	50	50	50	50	50	350

ЗЕМЛИЩЕ ВИД		АЛФАТАР	Алеково	Бистра	Чуковец	Цар Асен	Васил Левски	Кутловица	Общо
57. Сусерка	кг	30	30	30	30	30	30	30	210
58. Трънка	кг	100	100	100	100	100	100	100	700
59. Усойниче италианско	кг	10	10	10	10	10	10	10	70
60. Черноврѣх обикновен	Кг	10	10	10	10	10	10	10	70
61. Дребнолистна липа - <i>Tilia cordata</i> Mill., Tiliaceae	Кг	90	30	40	40	30	80	50	360
62. Сребролистна липа - <i>Tilia tomentosa</i> Moench., Tiliaceae	Кг	70	30	20	20	20	30	20	210
63. Едролистна липа - <i>Tilia</i> <i>platyphyllos</i> Scop., Tiliaceae	кг	90	40	30	20	30	40	30	280

Целта на заложените приоритетни мерки при ползването на лечебни растения е опазването на находищата им с оглед на природосъобразно и устойчиво ползване на ресурсите им.

За целта следва да се спазват основните изисквания при събиране на билки, а именно:

- да се събират от находища, чиито популации са в добро състояние – определени в приложенията на раздел I;
- да се събират само растителни части, които се използват като билки;
- да не се допуска увреждане на находищата в резултат на дейността;
- събирането да се извършва след издаване на разрешително за ползване по реда на чл. 21 ал. 2 от Закона за лечебните растения;
- при събиране на надземни растителни части да не се допуска изкореняване на растенията;
- да се оставят части от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване;
- при наличие на узрели плодове и семена, същите да се разпръскват за подпомагане на естественото семенно размножаване;
- повторно събиране на билки от определен район или находище да се извършва след възстановяване на популацията, описано в раздел IV;
- да не се събират билки от млади, недобре развити или увредени лечебни растения.

Организираното събиране на билки следва да се осъществи под ръководството и контрола на лица, поименно записани в разрешително, издадено на билкозаготвитель и той провежда контрол на тези лица по отношение на условията в разрешителното.

ВИД	Период на възстановяване години
1. Аспрут жълтоцветен	3
2. Безсмъртниче обикновено	0
3. Бучиниш, петнист (Цволика)	2
4. Бъз нисък (Бъзак)	1

ВИД	Период на възстановяване години
5. Великденче огничевоподобно	3
6. Ветрогон полски	3
7. Върбинка лечебна	3
8. Глог червен	2
9. Глушина едрочветна (Фий е.)	3
10. Горицвет пролетен	6
11. Ливадна детелина	0
12. Динка дребна	6
13. Дяволска уста обикновена	5
14. Еньовче същинско	3
15. Зайчина пъстра	2
16. Звездан обикновен	1
17. Звъника лечебна (Жълт кантарион лечебен Порезниче)	2
18. Казашки бодил бодлив (Рогачица)	1
19. Казашки бодил влакнест	3
20. Какула бяла (Конски босилек б.)	1
21. Какула прешленеста (Конски босилек п.)	2
22. Камшик лечебен	2
23. Капела	4
24. Комунига лечебна	2
25. Куча лобода бяла	3
26. Куча лобода хибридна	1

ВИД	Период на възстановяване години
27. Лайкучка влакнеста	2
28. Лопен гъстоцветен	2
29. Лопен лечебен	4
30. Луличка обикновена	2
31. Лютиче отровно	2
32. Мащерка гола	3
33. Мента обикновена (Джоджен)	3
34. Метличина дългоиглеста	2
35. Миризлив бурен обикновен	2
36. Миризливче пъстро	3
37. Мъдрица лечебна	3
38. Напръстник вълнест	3
39. Онопордум жълтеникав	3
40. Орехче ливадно	2
41. Пелин горчив	2
42. Пелин полски	2
43. Подъбиче бяло	1
44. Подъбиче обикновено	1
45. Пълзящо прозорче	2
46. Прозорче сребролистно (Очиболец сребролистен)	3
47. Пчелинок обикновен	2
48. Пчелинок ран	3
49. Равнец струмски (Р. жълт)	2

ВИД	Период на възстановяване години
50. Равнец хилядолистен (Р. бял)	1
51. Ранилист германски	1
52. Риган обикновен	3
53. Секирче грудково	2
54. Сиротица лечебна	2
55. Слез горски	5
56. Сусерка	2
57. Трънка	0
58. Усойниче италианско	2
59. Хвощ полски	2
60. Черновръх обикновен	2
61. Дребнолистна липа	1
62. Сребролистна липа	1
63. Едрolistна липа	1

Основно значение при управление на дейността по ползване на ресурсите от лечебни растения има информацията за равнището на пряко ползване, т.е. какви видове са обект на стопански интерес и какви количества от тях се изкупуват. Много важно е да се познава добре каква е инфраструктурата, обслужваща стопанската дейност, какви са реалните ползватели и на тази основа да се анализира дали има вероятност за възникване на конфликти между досегашните практики на ползване и препоръчаните с плана за управление режими.

За тази цел са анализирани данни за издадени позволителни за ползване, без да има обратна връзка и постъпване на информация за фактически събраните количества, т. е. данните са само ориентировъчни.

През период от последните 5 години, обект на събиране са били 10 вида билки, от тях 2 вида са горски и събирани в земите на държавния горски фонд. Събираните видове са сред приоритетните търговски позиции в национален мащаб, които се изкупуват в многотонажни количества. От видовете под ограничителен режим за периода, не е определена квота от МОСВ.

Основен елемент при планиране на ползването на ресурсите от лечебни растения са обвързвани с размера и състоянието на запасите от конкретните видове по землища. Направена е приблизителна оценка на разпространението, състоянието и нивото на експлоатационните запаси на лечебните растения, които са в ефективен стопански цикъл, с приоритет на видове, поставени под ограничителен режим и видове, които се събират в големи количества през последните 5-10 години. Известни са рисковете от консервационна и стопанска гледна точка, когато дейността се управлява без наличието на регламент и план за ползване на ресурса.

При събиране на плодове и цветове от дървесни видове да не се допуска да се режат и чупят клони. Необходимо е да се ограничи до минимум събиране на подземни части (корени, коренища, грудки и луковици) както и на кори, тъй като ефектът на пряко унищожаване е неоспорим и запазването на част от находището и осигуряване на период за възстановяване е задължително.

Трябва да се анализира инфраструктурата, обслужваща събирането и реализацията на добитите билки. Да се изготви специален регистър на стопанските субекти, които ползват билки от общинските територии и да се влезе в активен диалог с тях относно бъдещите им планове за развитие на дейността им.

Много важен кръг от действия е свързан с повишаване на природозащитната култура на местното население и най-вече на събирачи и заготвители. Необходимо е да се разработят информационни материали (забранени видове и основни правила за събиране), с цел да се ограничи събирането на редки и застрашени лечебни растения поради незнание или унищожаване на находища поради неправилно бране.

Налице са обективни условия за прилагане на природозащитни стимули за развитие на алтернативни дейности, косвено намаляващи отрицателното влияние върху лечебните ресурсите. Това може да се осъществи със създаване на насаждения от лечебни и етерично-маслени култури, финансово подпомогнати от европейските фондове.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. Те се провеждат на национално, регионално и местно ниво. Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция. Той се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в „Държавен вестник“.

Събиране на лечебни растения става след издаване разрешително за ползване, съгласно Закона за лечебните растения. Такова разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - държавна и общинска собственост и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината.

Разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство - когато ползването е от земи и гори от горския фонд, както следва:

а) за горите от Държавния горски фонд - след заплащане на такса в горско стопанството;

б) за горите - общинска собственост - след заплащане на такса в общината;

в) за горите - частна собственост, разрешително се издава на собственика без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне и след регистрирането му в държавното горско стопанство;

2. от кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) териториите и акваториите в строителните граници на населените места общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

3. от областния управител, когато ползването е от земеделските земи, води и водни обекти държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

4. от директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция.

Устойчиво ползване на лечебните растения в количества, по начини и със средства, които не водят до трайно намаляване на генетичния им или ресурсния потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения, може да се достигне с недопускане събиране на количества над установените в програмата и актуализиране на състоянието на местообитанията на всеки 3 години.

2.7. Шум

Шумът е един от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В зависимост от характера (постоянен, периодично повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основния аспект на вредното въздействие на шума е свързан с неговото влияние върху човешкия организъм. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психичното и нервното състояние на личността, имунната система, сърдечно-съдовата система и др.

Шумовата обстановка на територията на общината е формирана от източници, в резултат на:

- Дейности с битов характер и селскостопанска дейност в жилищните територии;
- Селскостопанска дейност в нежилищни територии на общината;
- Автомобилен и жп транспорт.

По градация след транспортния шум е битовия и на най-ниско ниво – шумът от строителни дейности.

В личните стопанства, жителите на общината използват малогабаритна селскостопанска техника и механизация като мото-култиватори, помпи, мелещи, режещи и пробивни машини. При строителство и събаряне, както и при ремонтни дейности в домакинствата се използват ръчни, хидравлични и пневматични инструменти. В жилищните райони е характерен шумът, формиран от движението на МПС по локални пътища и маневрирането

им. Шумът от тези дейности е с различен характер - тонален, импулсен, а понякога и смесен с широк спектър на честота. Най-често не е постоянен или с кратък период на повтораемост – проявява се главно през светлата част на деня, при работа на външни източници. При осъществяване на селскостопански дейности се използва специализирана техника във връзка с обработката на почвата. Шумови емисии се формират от високите мощности на механизацията, задвижвана основно от двигатели с вътрешно горене. Излъчваният шум е широколентов, с променливо ниво, с широк обхват, дълготраен по действие в рамките на деня, същевременно непостоянен, с малка повтораемост в годишен мащаб.

На територията на общината не са правени изследвания и измервания за шумово натоварване. Основен източник на шум е железопътният и автомобилният транспорт. Той създава здравен риск, но само в някои пунктове със значително натоварване и висок интензитет на движение на моторните превозни средства (каквито в района липсват). Закриването и рекултивацията на нерегламентираните сметища премахва част от съществуващите източници на шум в околната среда. Често местоположението на нерегламентираните сметища е в непосредствена близост до населени места и транспортът, извозващ отпадъците преминава през територията им.

В района на общината няма значими източници на шум. Районът не е натоварен с постоянни източници на шум и вибрации. Съществува определен шумов фон, зависещ от силата на вятъра и други метеорологични фактори. Периодично в района се емитира шум от работата на селскостопанската техника. На основание горното може да се направи изводът, че средно ниво на звуково налягане в района при липса на селскостопанските дейности е не повече от 30-35 dB(A) и зависи от фоновия шум на вятъра.

Съгласно разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда, шумът е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум. Съществуващите шосейни и железопътни артерии не могат да бъдат класифицирани като силно натоварени и не представляват сериозен проблем по отношение на шумовото натоварване на околната среда.

2.8. Зелени площи

В този раздел като елементи на зелената система на общината се разглеждат следните, създадени или облагородени от човека зелени площи в селищата и извън селищни

територии. Най-важна роля за градската околна среда, санитарно-хигиенните условия на живеене и свързания с това здравен статус на населението на община Алфатар има зелената система. Зелената система включва следните категории зелени площи:

- обществени паркове и градини;
- специализирани паркове и градини;
- санитарно-защитно озеленяване;
- транспортно озеленяване;
- озеленяване за ограничено ползване.

Те имат следните по-важни социални и екологични функции: рекреационни (задоволяват потребностите от спорт и отдых; естетически и ландшафтно-естетически; биоклиматични – приток на свеж чист въздух от крайградските зони, подобряване на микроклиматичните характеристики на средата; мелиоративни – преразпределение на повърхностния и подземен отток на водите; екологични – предотвратяване миграцията на замърсителите от урбанистичните дейности и транспорта, продуцират кислород, поглъщат част от вредните газове и праха, блокират миграцията на тежките метали (от транспорта и промишлеността) в почвата и околната среда. Местата за отдых и зелената система включват предимно градинки и паркове в общинския център и кметствата, които са приоритетно оформени пред сградите с обществено предназначение. Средствата в общинския бюджет са крайно недостатъчни за осигуряване на места за отдых. Зелените площи в централната част на гр.Алфатар са покрити главно с цветя, храсти, тревни площи и не големи формации от дървесни видове. Площите в централната част на общинския център са добре поддържани, но средствата за озеленяване в общината са крайно недостатъчни за доброто озеленяване на населените места.

Зелените структури в санитарно-защитното озеленяване са с основно екологично предназначение – ветрозащитни пояси, озеленени крайречни сервитути, озеленени дерета и оврази, санитарно-защитни пояси, транспортно озеленяване.

Деретата и овразите в голямата си част са обраснали с естествена местна влаголюбива растителност. Санитарно-защитни пояси има на определени места в общината, покрай главните пътища. Транспортното озеленяване включва зеленината и уличните дървета по протежението на главните и второстепенни улици.

Горските територии, чиито средообразуващ ефект е от изключително значение за екологичната обстановка, са засегнати в друг раздел.

Обществени паркове и градини съществуват във всички населени места, но точни данни няма за площите, поради липса на застроителни планове (с изключение на Алфатар).

Високата задоволеност се дължи от една страна на сериозното нарастване на обществените озеленени площи в селата през периода 1965-1994 г., когато са се оформяли центрoвете на населените места, а от друга на намаляването на числеността на селското население. Специализирани паркове и градини няма, като се изключат гробищните паркове, които ги има във всички населени места. От гледна точка на екологичната инфраструктура, представители на санитарно-защитното озеленяване на общинската територия с най-голямо значение са залесените дърета и оврази, и ветрозащитните пояси. Транспортно озеленяване има по протежение на част от извън селищните участъци на пътищата, както и непланирано озеленяване. Озеленените площи за ограничено обществено ползване са слабо изразени. Озеленяването на спортни обекти и спортни съоръжения е инцидентно и хаотично.

Община Алфатар притежава значително и разнородно биоразнообразие – ценна флора и фауна, атрактивни природни феномени. Защитените територии и защитените зони по Natura 2000 покриват голяма част от територията. Селищата притежават добро обществено озеленяване, но то се отличава с незадоволително ниво на поддържане. Защитените територии са регламентирани по съответния ред, режими на ползване и защита, а защитените зони са само утвърдени, точните граници на местообитанията още не са установени и липсват регламентирани режими за ползване и опазване. Това обстоятелство поражда определени трудности пред устройството на общинската територия.

Обществени паркове и градини съществуват във всички населени места, но точни данни няма за площите, поради липса на застроителни планове (с изключение на Алфатар). Високата задоволеност се дължи от една страна на сериозното нарастване на обществените озеленени площи в селата през периода 1965-1994 г., когато са се оформяли центрoвете на населените места, а от друга на намаляването на числеността на селското население. Специализирани паркове и градини няма, като се изключат гробищните паркове, които са налични във всички населени места.

2.9. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения

Територията на община Алфатар е отдалечена от източници на радиация. Не се предвижда реализация на инвестиционни предложения, източници на радиация. В района на общината освен магистралните далекопроводи и съоръженията към тях няма други източници на електромагнитни полета.

2.10. Управленски

Съгласно действащото нормативно законодателство на Република България и по-конкретно в Закона за администрацията е посочено, че териториалната администрация на изпълнителната власт включва общинската администрация, като кметът на общината е

териториален орган на изпълнителната власт, а на отделните кметства - кметовете на кметства. Пълномощията на кмета на общината и кметовете на кметства, както и кметските наместници са уредени със Закона за местното самоуправление и местната администрация и възникват от полагането на клетва.

Община Алфатар е създадена с Указ № 2295/22.12.1978 (обн. ДВ бр101 от 26.12.1978 г.) на Председателя на Държавния съвет на Народна република България. Алфатарска община е със седалище гр. Алфатар. В състава на общината се включват населените места: гр. Алфатар, с. Васил Левски, с. Цар Асен, с. Чуковец, с. Кутловица, с. Алеково и с. Бистра. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите на Република България, актовете на Президента на Република България, Министерски съвет, Общински съвет и интересите на гражданите. Той осъществява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината пред трети лица. При осъществяване на дейността си, кметът се подпомага от заместник-кметове с определени от него функции.

Общинския съвет е орган на местното самоуправление, избран от жителите на общината. Той решава самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в негова компетентост. В изпълнение на правомощията си, общински съвет приема правилници, наредби, инструкции, решения, декларации, обръщения. Комисиите са помощни органи на общинския съвет и са главни носители на законодателната инициатива на общинския съвет.

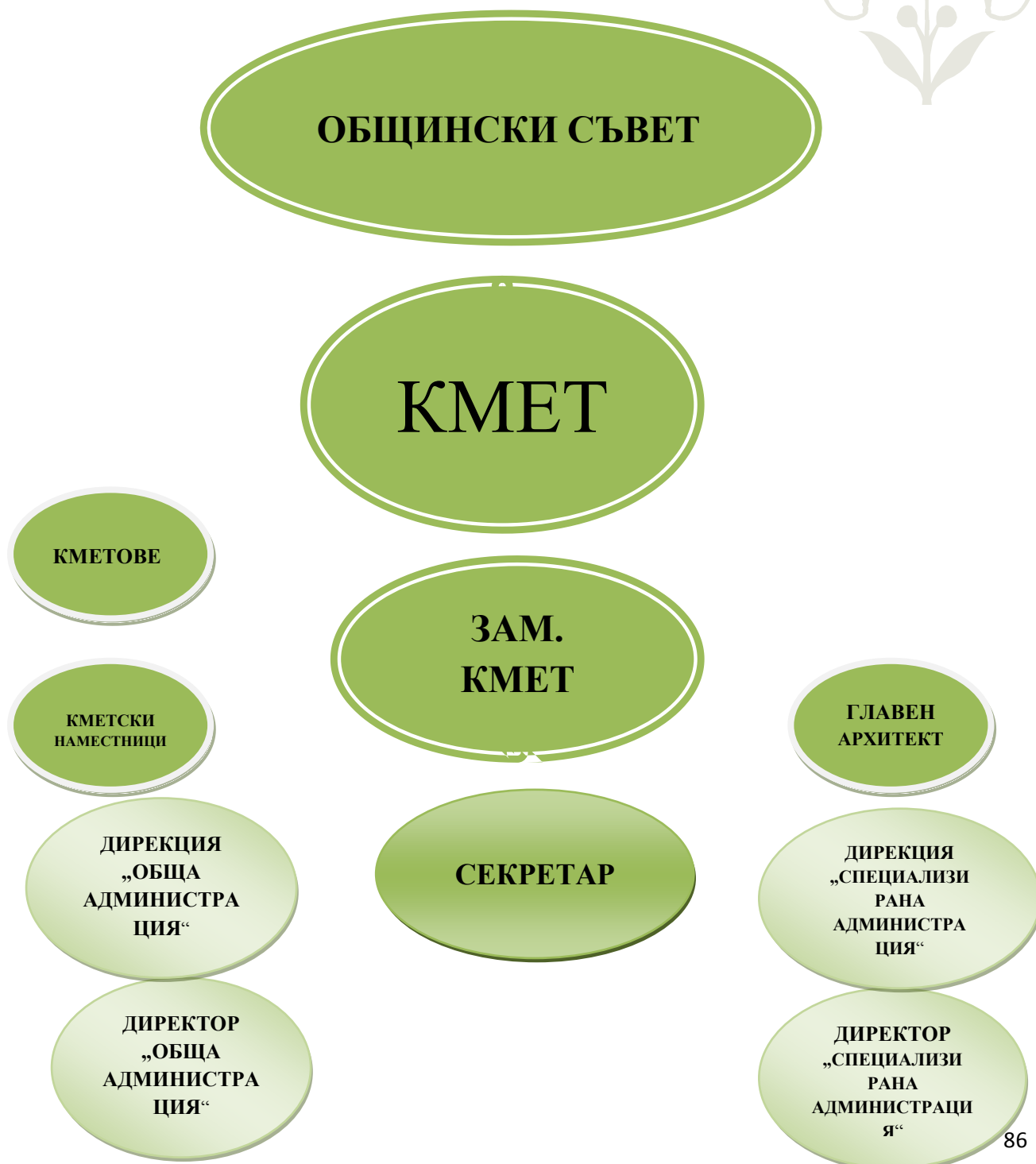
Общински съвет Алфатар се състои от 11 общински съветници и един председател на общински съвет. Изградени са следните комисии:

- Постоянна комисия: „Бюджет, Финанси, Нормативна уредба, Местно самоуправление, Икономическа и инвестиционна политика, Приватизация и предприватизиционен контрол”
- Постоянна комисия: “Здравеопазване, Социални дейности, Трудова заетост, Икономика, Околна среда, Предложения на гражданите, Етноси”
- Постоянна комисия:”Образование, Култура, Културно историческо наследство, Младежки дейности, Вероизповедания, Туризм”
- Постоянна комисия”Общинска собственост, Устройство на територията, Пътна и селска мрежа, Благоустройство”
- Постоянна комисия: „Предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси“

По отношение дейности по опазване на околната среда, функциите на Общинския съвет са следните:

- да определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;
- да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;
- да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.

В административно отношение, структурата на общината е следната:

1. Гл. експерт „ФСД“
2. Гл. специалист „ФСД“
3. Ст. счетоводител
4. Ст. специалист „Касиер“
5. Ст. експерт „Човешки ресурси, ТРЗ“
6. Ст. специалист „Домакин, ТО“
7. Ст. експерт „АПОН“
8. Ст. специалист „АПОН, ВО“, с.Алеково
9. Ст. експерт „Протокол, връзки с обществеността, МС“

1. Ст. специалист „Общинска собственост“
2. Ст. експерт „Защита на населението, ОМП, СИ“
3. Мл. експерт „КС, БКС, НС“
4. Мл. експерт „АТО, архив КС“
5. Ст. специалист „УТ, екология“
6. Ст. експерт „Приходи от населението“
7. Мл. експерт „Приходи от населението“
8. Шофьор

От представения модел на Структурата на администрацията на Община Алфатар се вижда, че общинската администрация е организирана в Обща и Специализирана администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му и извършват дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица и осигуряват изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове и решенията на Общинския съвет, подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му, осигуряват технически дейността му и извършват дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица. Служителите в администрацията са разпределени в две дирекции – Дирекция „Обща администрация“ и Дирекция „Специализирана администрация“. Дирекциите се ръководят от двама директори. Числеността на Дирекция „ОА“ е 9,5 щатни бройки, а на Дирекция „СА“ 8,5 щатни бройки. Дейността на общинска администрация Алфатар се осъществява от държавни служители, и лица, работещи по трудово правоотношение. Правата и задълженията на всички служители, произтичат от Закона за държавния служител, Кодекса на труда и от нормативните актове по прилагането им. Правата и задълженията на кмета на общината са регламентирани от националното екологично законодателство. Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения:

- да информира населението за състоянието на околната среда;
- да разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- да организира управлението на отпадъците на територията на общината;
- да контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на

пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;

➤ да организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;

➤ да определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и да контролира изпълнението на техните задължения;

➤ да организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;

➤ да определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда и по другите специализирани закони;

➤ да определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците. Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

➤ осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

➤ събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;

➤ почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

➤ избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;

➤ разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като

определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;

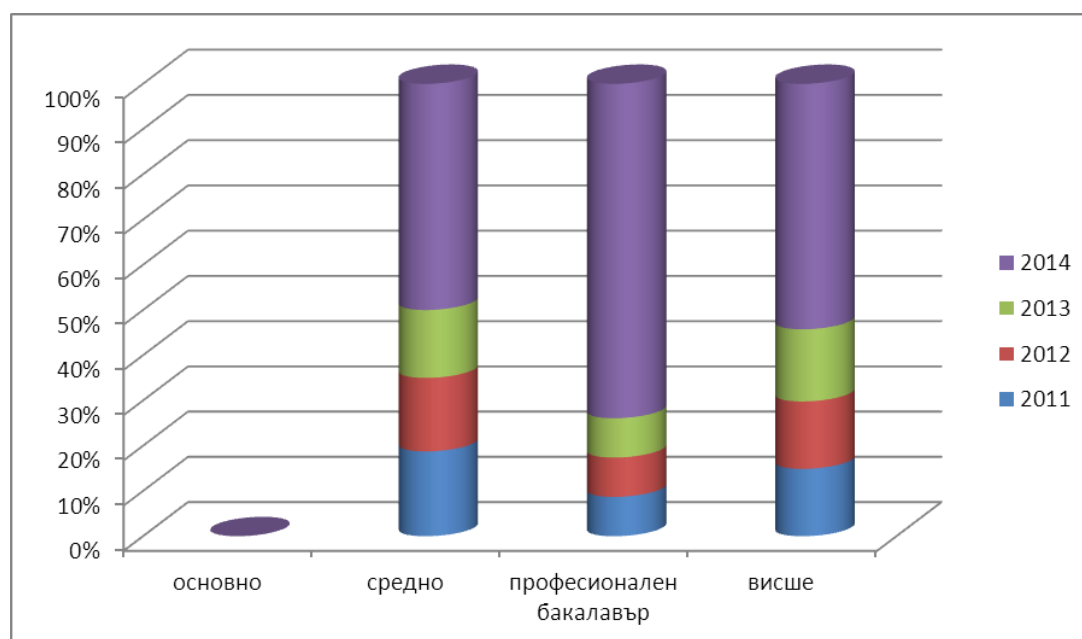
- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организирането на дейностите по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информирание на обществеността за това;
- определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

През последните години се наблюдава намаляване на общия брой служители, което се отразява неблагоприятно върху работата на всеки един от тях. Намаляването числеността на персонала през годините е наложило съвместяване на две и повече длъжности, което води до увеличаване обема на работа.

В таблицата по-долу е представен броя на заетите лица по години.

Година	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Брой заети лица	32	32	30	27	27	28

В следващата диаграма е представена информация за процента на заетите лица в общинска администрация Алфатар по степен на образование и по години:

Анализът на количествените характеристики на човешките ресурси показва, че броят на служителите, пряко отговорни за опазването на околната среда е крайно недостатъчен. Пример за това е 0,5 щатната бройка за длъжността ст.специалист „УТ, екология“. За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителя, ангажиран и с опазването на околната среда, се осигуряват посещения на семинари и курсове за обучение и квалификация, в следните направления:

1. компетентност при разработване и прилагане на нормативни актове, указания, планове и програми по опазване на околната среда на местно ниво;
- 2.упражняване на ефективен контрол и извършване на проверки за спазване на екологичните изискванията;
3. събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
4. подготовка, разработване, оценка и управление на проекти за опазване компонентите на околната среда и органичаване въздействието на факторите върху околната среда.
5. процедурите и условията за кандидатстване по различни Оперативни програми;
6. провеждане на процедури и сключване на договори за възлагане изпълнението на услуги, свързани с опазване на околната среда: третиране на отпадъците, водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води, озеленяване и чистота на населените места и др.
7. прилагане на схеми за публично-частни партньорства.

Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите е крайно недостатъчна. Необходима е компютърна техника и софтуер за поддържане на база данни за околната среда, в това число атмосферен въздух, отпадъчни води, отпадъци, почви, опасни химични вещества, биоразнообразие. Необходимо е да се осигурят необходимите превозни средства, обезпечаващи нормалната функция на общинската администрация.

Община Алфатар е разработила и прилага следните наредби, обхващащи проблемите по околна среда:

- Наредбата за опазване на обществения ред, поддържане чистотата и осигуряване приветлив вид на населените места на територията на община Алфатар;
- Наредба И-153 от 23.07.1999г. за опазване на земеделските обекти, зърнени храни и фуражите от пожари;
- Наредба за местните такси и цени на услуги;
- Наредба за правилата и нормите за пожарна безопасност на територията на община Алфатар;

Общината извършва обмен на информация и сътрудничество за състоянието на околната среда със следните институции: РИОСВ-Русе, РЗИ-Силистра, Басейнова дирекция Дунавски район – Плевен, Областна администрация Силистра, МОСВ, ИАОС, Държавно Горско стопанство – Силистра, Държавно Лесничейство Силистра.

В сферата на опазването на околната среда, община Алфатар си партнира със съседните общини, бизнеса, НПО, учебни заведения.

В Община Алфатар са в сила „Вътрешни правила за организацията на информационно-деловодната дейност и работата с документите на Община Алфатар”, „Вътрешни правила, регламентиращи личната почтеност и професионална етика на служителите, залегнали в системите за управление и контрол на Община Алфатар”, „Правилник за работата на комисията по етика в Община Алфатар”, „Харта на клиента на Община Алфатар”, „Вътрешни правила за предоставяне право на достъп до обществена информация” и „Вътрешни правила за приемане и отчитане сигнали за корупция и жалби на граждани и юридически лица”.

В Община Алфатар няма изграден информационен център за предоставяне на административни услуги. Същите се предоставят от служителите на място.

В общината не функционира информационен център за предоставяне на административни услуги в областта на опазването на околната среда. В сайта на общината са публикувани основните стратегически документи като Общия план за развитие на община Алфатар, отчети за извършени дейности по Програмата за опазване на околната среда и Програмата за управление на общината, Наредбата за опазване на обществения ред, поддържане чистотата и осигуряване приветлив вид на населените места на територията на община Алфатар.

Общината самостоятелно извършва дейностите, свързани с опазване на околната среда – събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци, озеленяване и обезпечаване чистотата в населените места.

2.11. Икономически

Структуроопределящите отрасли в общината са: селско и горско стопанство, растениевъдство и животновъдство.

Селското стопанство е основното предимство на община Алфатар. Общината разполага с плодородна земя и благоприятен за земеделие климат.

Общата обработваема земя в общината е 244 102.444 дка, от които 107939.978 дка (44.21%) са обработваеми ниви, а 69078.009 дка (28.29%) са горски трайни насаждения.

Земеделието се преобразува в сектор на частни индивидуални стопани и кооперации. Сериозен проблем в развитието на селското стопанство е липсата на целенасочена политика в използването на нови сортове и породи, в това отношение се разчита предимно на инициативата на частни фирми.

Земеделието в общината се определя от развитието на два подотрасъла – растениевъдство и животновъдство.

Основната земеделска култура, която се произвежда на територията на общината е пшеницата. Освен нея, земеделските производители отглеждат царевица, слънчоглед, рапица, ечемик, тютюн и билкови насаждения – лавандула.

Тютюнопроизводството е застъпено в с.Чуковец и отчасти в с.Бистра, като заетите площи варират по години 100 – 140 дка. Наблюдава се драстичен спад при тютюнопроизводството, преди 10 години се отглеждаха между 200-300 дка. Високата възискателност при прилагане на технологията на отглеждане, ниските изкупни цени, ограничените квоти и свити пазари на сорт „Бърлей” правят това производство твърде рисково.

През последните години се наблюдава спад в средните добиви от основните земеделски култури. Те са една променлива величина, влияеща се от лоши атмосферни условия, несигурен пазар, остаряла и амортизирана техника за обработка на земеделските земи. Структурата на посевните площи се реализира чрез силно опростена структура на производство – пшеница, царевица, слънчоглед, ечемик. Тенденцията на превес на житните култури се отразява неблагоприятно върху равнището на средните добиви в резултата на моно културите. Посевен и посадъчен материал - много от производителите особено арендаторите и частни стопани, използват за посевен материал, семена от масов посев (собствено производство), несертифицирани - поради липса на закупуване на стандартни семена. Растително-защитни мероприятия се провеждат частично и неефективно най-вече срещу плевелите, което доведе до значително разпространение на коренищни плевели (балур, паламида) и други. Липсват поливни площи.

Трайните насаждения са представени предимно от кайсии. Общата площ в декари на трайните насаждения за 2012 г. е 35849,309. Средните добиви на кайсии са непостоянни, поради непровеждане на агротехнически мероприятия и интегрирана растителна защита и масовото им застаряване 16-18 год. Овощните насаждения са представени предимно от кайсии и лозя. Интересът към създаване на нови овощни насаждения в общината е сравнително слаб, поради факта, че за създаването им са необходими значителни финансови ресурси, а възвръщаемостта на вложените средства е доста бавна.

Земеделието в общината във висока степен се развива съобразно потребностите на пазара. Структурата му се променя с развитието на традиционни и нови пазарни култури, с използване на специфичните особености на климата, почвите, екологично чиста околна среда и осигуряване на качествена суровина за преработка и потребление. Би следвало да се заложи на разнообразие за отглеждане на култури, различни от основните - бобови култури и на зеленчуко-производство, за които има благоприятни вътрешни и външни пазарни условия и висока икономическа ефективност. С навлизането на нетрадиционни, но силно пазарни маслено – етерични (кимион, резене), билки (маточина, култивирана шипка, лавандула, маточина), за които има осигурен пазар и благоприятна конюнктурна тенденция ще доведат до промяната в структурата на посевните площи.

Животновъдството се развива предимно от частни стопани за задоволяване на собствени потребности в следните отрасли: говедовъдство, овцевъдство, свиневъдство, птицевъдство, рибовъдство и пчеларство. Като цяло всички отрасли са разпръснати в еднолични стопанства и малки ферми, с изключение на птицевъдството и отчасти свиневъдството.

Традиционно развиваното пчеларството е в подем. Значително се е увеличил броя на пчелните семейства – 2732 бр. (регистрирани), отглеждани предимно в населените места и малка част в горските масиви. Общото производство на пчелни продукти (с пазарна реализация) за последните две години се е запазило. Затрудненото сертифициране на партидите (минимални количества) затрудняват пазарната му реализация.

На територията на общината, предприятията от промишлената сфера са хранително-вкусовата промишленост и дървопреработвателната. Разпределението на промишленото производство е крайно неравномерно. В общинския център е съсредоточена над 90% от промишлеността. Това разпределение на промишлените предприятия създава известни проблеми по заетостта на работната сила. От хранително-вкусовата най-добре застъпена и развита е млекопреработвателната промишленост. Основният представител е „Мероне - Н” ЕООД. Дружеството е с дългогодишен опит и утвърдени традиции в изкупуването, преработката и реализацията на мляко и млечни продукти на българския и международен пазар. Изкупвателната мрежа е изградена на териториален принцип, като обхваща 70 ферми и приемателни пунктове в населените места на областите Силистра, Добрич, Шумен и Разград.

Друг представител на млекопреработвателната промишленост е „Профарм груп” ООД – производител на млечни продукти с марка „Алфатар”.

На територията на общината функционират две дървопреработващи предприятия, занимаващи се с производство на разнообразни изделия от дърво. Основни представители са предприятията: „Силвоод“ ЕООД и „Елица“ ООД. Като основна предметна дейност са – дърводобив и дърво преработка, произвежда заготовки и елементи за мебелната промишленост, дървени опаковки и амбалаж предназначена изцяло за българския и за европейския пазар.

Представител на леката промишленост е „Конфу“ ООД за производство, изкупуване, преработка, продажба на селскостопански продукти, производство на комбинирани фуражи за всички видове и категории животни. В гр.Алфатар и с.Алеково са основните складове за съхранение на зърно.

Туризмът е сектор с голямо развитие в икономически, социален, културен и екологичен аспект. Добрият потенциал на географското и стратегическото местоположение, богатото природно и културно наследство и историческите дадености на общината дават възможност за развитие на алтернативен туризъм.

Основните атрактивни природни забележителности и антропогенни ресурси за развитие на туризъм в общината са в с.Васил Левски, с.Кутловица; суходолията: Канагьола и Табан, местността „Сухата чешма“. Основният проблем, който по настоящем съществува е естетизирането и устройването на пространствата и териториите през които преминават и пребивават (краткосрочно). Липсва леглова база и туристически заведения, предлагачи този вид услуги. Поради спецификата на възможностите и ограниченото предлагане на туристически услуги и продукти предполага сравнително кратък престой на туристи. Елементи на туристическия ресурс в община Алфатар са: Храм „Света Троица“ гр. Алфатар; „Добруджанска къща“ гр. Алфатар; природен ловен резерват – „Каракуз“ съвместно с ловните хижи дава възможност за ловен туризъм; природо-исторически обект „Канагьола“; хижа „Братила“; добруджански къщи в с.Васил Левски и с.Кутловица.

През последните години се наблюдава спад на туристи в туристическите обекти. Една от основните причини е финансовата криза, която се отрази неблагоприятно на този отрасъл. Туристическата инфраструктура (с изключение на Природо-исторически обект „Канагьола“) е сравнително добре развита, но състоянието ѝ е незадоволително. Посочените по-горе обекти имат потенциал на туристически интерес, но за съжаление някои от тях все още нямат изградена физическа инфраструктура и нелицеприятна околна среда, поради което загубват своята атрактивност. Настоящите стопански резултати от туризъм в общината имат символичен дял в приходите. На настоящия етап туризмът в общината е слабо развит и има сезонен характер. Дейностите на туристическите услуги не

са организирани, а се осъществяват на частни контакти. Липсва кадрови ресурс за създаване, подържане и предоставяне на туристически продукти. Населението не е убедено за възможностите за развитие на туризма и като източник на доходи.

Стратегическото положение на общината произтича от това, че през нейната територия преминават транспортните връзки между областния център Силистра и градовете Дулово, Варна, Шумен, Тервел и Добрич.

Външните връзки на общината се осигуряват от пътищата от републиканската пътна мрежа:

➤ Първокласен път I-7 с направление Силистра-Шумен е основният обслужващ път за общината. Разположен е централно на общината, като я разсича на две части (западна и източна) и обслужва преките връзки с областните центрове Силистра и Шумен, откъдето е и връзката с регионалния център Варна (връзка с автомагистрала „Хемус” и първокласния път I-2 Русе – Варна). По пътя се извършва ремонт по проект „Транзитни пътища V. Дължина – 18 км.;

➤ Третокласен път III-207, с направление Тервел - Алеково – Алфатар. Този път осъществява връзките на общината с вътрешността на страната в североизточна и източна посока. Пътят не е в добро състояние. Дължина 18 км;

➤ Третокласният път III-7001 Алфатар – Войново – Кайнарджа - Краново е с дължината 28 км;

Общата дължина на републиканската пътна мрежа в община Алфатар е 40.20 км., като по-голямата част от нея е в добро състояние. Републиканската пътна мрежа в общината е с добра пространствена организация и гъстота. Общинската пътна мрежа включва бивши четвъртокласни пътища. Гъстотата на общинската пътна мрежа за общината е по-висока от средната за областта и страната.

Клас пътища	За община Алфатар		За област Силистра	
	Дължина/км	Дял от общата дължина за област Силистра в %	Дължина/км	Дял от общата дължина в %
Първокласни	18.00	31,6	58.00	11.27
Второкласни	0	0	147.00	29.05
Третокласни	22.20	7.38	301.00	59.68
Четвъртокласни	29.90	6.93	431.00	46.00
Общо:	70.10		937	

Уличната мрежа е с трайна настилка. Повсеместно техническото състояние на настилките не е добро, поради лошо подържане, а на много места е необходимо основно ремонтиране. В съставните села на общината съществуват улици с трошенокаменна настилка

Достъпността до областния център Силистра, както и до регионалния център Варна е добра. Конфигурацията на пътната мрежа е предимно радиална по отношение общински център и села. Напречните връзки между селата са достатъчни. Населените места в общината се обслужват от организиран автобусен транспорт.

Проблем в транспортното обслужване има в с. Бистра, с. Кутловица и с. Васил Левски.

В град Алфатар е изградена ЖП гара, но в момента функционира като ЖП спирка по линията Исперих-Дулово-Алфатар-Силистра, която се свързва с основната линия Варна-Русе.

Железопътното обслужване осигурява връзка с всички областни градове.

2.12. Финансови

Бюджет 2015 на община Алфатар се основава на утвърдените антикризисни мерки, прогноза на собствените приходи, близка до реалното изпълнение и оптимизиране на всички разходи, особено в местните дейности. Трансферите доминират в структурата на източниците за финансиране.

Основна цел на бюджета е запазване на финансовата стабилност на общината и недопускане на рискове.

Въпреки финансовата криза приоритетите на бюджета на общината за 2015г. са: образованието, социалният сектор, екологията и пътната инфраструктура, поддържане на общинската собственост, спорт, култура и т.н. В условията на финансова и икономическа криза ще продължи политиката на предоставяне на публични услуги и повишаване на качеството им.

С бюджет 2015 г., община Алфатар залага изпълнение на следните задачи:

- Увеличаване на трансферите за зимно поддържане и снегочистване на общински пътища;
- Увеличаване на целевата субсидия за капиталови разходи;
- Увеличаване на МРЗ от 01.01.2015г. на 360 лв. и от 01.07.2015г. на 380 лв.
- Увеличаване на държавните трансфери и единните разходни стандарти в дейностите по отбрана и сигурност, образование, здравеопазване, социални дейности и култура;
- Увеличаване на трансферите за зимно поддържане и снегочистване на общински пътища;
- Увеличаване на целевата субсидия за капиталови разходи;
- Използване на приходите от продажба по реда на ЗОС за инвестиционни разходи, в т.ч. и за текущи разходи и за погасяване на ползвани заеми за финансиране на проекти;

- Освобождаване от наем на бюджетни предприятия, финансирани от държавни или общински бюджети;
- Финансиране на разходите за ДДС от ДФ „Земеделие” по одобрени за подпомагане проекти по Програмата за развитие на селските райони;
- Възможност за финансиране от Фонд „ФЛАГ” при изпълнение на проекти от Европейските фондове;
- Невключване на поетия дълг от Фонд „ФЛАГ” в ограничителните 15%;
- Използване на реализираните в края на годината икономии от средствата за делегираните от държавата дейности за финансиране на същите дейности, включително и за инвестиционни разходи;
- Временно свободните средства по бюджета, може да се ползват за текущо финансиране на одобрени разходи и за други плащания, при условие, че не се нарушава своевременното финансиране на съответните дейности и не се промени предназначението на същите в края на годината;
- Запазва се разпределението по тримесечия на общата субсидия за делегирани от държавата дейности – 30:25:20:25, на целевата субсидия за капиталови разходи.

При изготвянето на бюджета за 2015 година, приходната част е съставена при спазване на размерите на бюджетните взаимоотношения между централния бюджет и бюджета на Община Алфатар за 2015 година, определени със Закона за публичните финанси, ЗДБРБ за 2015 г. и очакваните постъпления от общинските данъчни и неданъчни приходи. В разходната част за делегираните от държавата дейности са планирани средства за трудови разходи, издръжка и капиталови разходи при спазване на изискванията на Закона за публичните финанси и Решение № 633/08.09. 2014 г. на МС за приемане на стандартите за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели през 2015 г. , изменено и допълнено с Решение № 801/03.12. 2014 г и Решение № 23/16.01.2015 г .За местните дейности трудовите разходи за всички бюджетни дейности – общинска отговорност са планирани с увеличение 10 на сто спрямо 2014 г., които в голямата си част са на МРЗ. Издръжката е планирана като са взети в предвид данните от отчета към 31.12.2014 г. Капиталовите разходи са за нови и преходни обекти, като се акцентира върху неотложни ремонти на имотите общинска собственост; изграждането, ремонта и поддържането на пътната и улична мрежа.

За 2015 година се запазват видовете субсидии от централния бюджет за бюджетите на общините, а именно: обща субсидия за делегираните от държавата дейности, трансфери за местните дейности, включващи обща изравнителна субсидия и трансфер за зимно

поддържане и снегочистване на общински пътища и целева субсидия за капиталови разходи, включваща и субсидия за изграждане и основен ремонт на общински пътища.

Размерът на бюджетните взаимоотношения между централния бюджет и бюджета на Община Алфатар за 2015 година, съгласно ЗДБРБ за 2015 са както следва:

Наименование	Начален план	Начален план	Начален план
	с/но	с/но	с/но
	ЗДБРБ	ЗДБРБ	ЗДБРБ
	за 2013 г.	за 2014 г.	за 2015 г.
<i>1</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Взаимоотношения с ЦБ	1 622 075	1 658 202	1 701 515
а) обща субсидия и др. трансф. за държавни д-ти от РБ	1 310 875	1 313 002	1 334 915
б) трансфери за местни д-ти от РБ	178 600	186 700	195 700
в това число:			
- обща изравнителна субсидия	158 100	166 200	166 400
- трансфер за зимно поддържане и снегоч. на общ. пътища	20 500	20 500	29 300
в) целева субсидия за капиталови разходи	132 600	158 500	170 900
в това число: за изграждане и основен ремонт на общински пътища	69 800	83 700	87 900

Бюджета на Община Алфатар за 2015 година е в размер на 2 645 393 лева, при одобрен бюджет за 2014 година 2 410 122 лв. и 2 147 175 лв. за 2013 г.

Бюджетната рамка на Община Алфатар за 2015 г. има следното цифрово изражение:

Всичко приходи на община Алфатар за 2015г. се предвижда да постъпят в размер на 2 645 393 лв., в това число: приходи за държавни дейности 1 614 794 лв. и приходи за местни дейности 1 030 599 лв.

ПРЕОТСТЪПЕНИ ДЪРЖАВНИ ПРИХОДИ – 1 610 794 лв.

1. Взаимоотношения с ЦБ – 1 334 915 лв.

2. Преходен остатък за държавни дейности 275 879 лв.

МЕСТНИ ПРИХОДИ - 1 034 599 лв.

1. ИМУЩЕСТВЕНИ ДАНЪЦИ И НЕДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

Собствени бюджетни приходи 356 300 лв.

в това число:

- данъчни приходи 127 500 лв.

- неданъчни приходи 228 800 лв.

1.1. ДАНЪЧНИ ПРИХОДИ 127 500 лв.

1.2. НЕДАНЪЧНИ ПРИХОДИ 228 800 лв., от които:

Такса за битови отпадъци - планираните постъпления са в размер на 100 000 лв., при планирани 95 000 лв. за 2014 г. и отчет към 31.12.2014 – 104 259 лв. През 2015 г. е планирано от просрочени задължения за ТБО за 2014 г. да постъпят 20 000 лв.

2. ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С ЦБ 366 600 лв.

3. ПРЕДОСТАВЕНИ ТРАНСФЕРИ – планирани са 14 000 лв. със знак /-/, при заложен 13 950 лв. за 2014г. и отчет към 31.12.2014 г. /-/ 12 034лв. Тези средства представляват размера на отчисленията за всеки тон депониран отпадък, който е нормативно определен. Средствата се предоставят на Община Силистра ежемесечно след фактуриране количеството на депонираните отпадъци.

4. ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕФИЦИТА /ИЗЛИШЪКА/ 325 699 лв.

➤ *преходен остатък от 2014 г.* в размер на 375 699 лв.

➤ *временен безлихвен заем за ИБСФ* за финансиране по проекти - 50 000 лв.

РАЗХОДНА ЧАСТ НА БЮДЖЕТА

За 2015 година се планират общо разходи в размер 2 645 393 лв.

За делегираните от държавата дейности се планират средства общо в размер на 1 614 794 лева, които представляват планирани разходи от обща субсидия за делегираните от държавата дейности в размер на 1 334 915 лв., преходен остатък, който е планиран по съответните дейности в които е реализиран в края на годината в размер на 275 879 лв. и собствени приходи в образованието в размер на 4 000 лв..

За дофинансиране на делегираните от държавата дейности за сметка на собствени приходи се планират средства общо в размер на 2 000 лв., които са за текуща издръжка на дейност „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии”.

За местните дейности се планират средства общо в размер 1 028 599 лева, от които от очаквани постъпления от местни приходи през 2015 година 352 300 лв.; от субсидии от ЦБ за 2015 година 366 600 лева; приходи от трансфери и операции с финансови активи и пасиви със знак /-/ 64 000 лв. и от преходен остатък 375 699 лв.

Разчетите за делегирани държавни дейности по функции за 2013 г., 2014 г. и 2015г. са както следва:

ФУНКЦИЯ I – ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ

Общо за функцията се планират средства в размер на 704 812 лева, от които 410 122 лв. за делегирани от държавата дейности. Необходимите средства за трудови разходи за общинската администрация се определят по единни стандарти в зависимост от броя на населението на общината, брой кметове и км.наместници. За 2015 година по функция I Общи държавни служби, 410 122 лв. от планираните средства са за делегираните от държавата дейности и 294 690 лв. са за местните дейности. Тази функция обхваща разходите, предназначени за обезпечаване изпълнението на основните функции на общинската администрация, Общински съвет и дейност „Международни програми и споразумения”.

ФУНКЦИЯ II – ОТБРАНА И СИГУРНОСТ

За 2015 година по функция II Отбрана и сигурност се планират средства общо в размер на 223 935 лева. От планираните средства 221 935 лв. са за делегираните от държавата дейности и 2 000 лв. са за дофинансиране на дейност ОМП и за доброволните формирования.

ФУНКЦИЯ III – ОБРАЗОВАНИЕ

За 2015 година по функция III Образование се планират средства общо в размер на 515 800 лева. От планираните средства 464 800 лв. са за делегираните от държавата дейности и 51 000 лв. са за местните дейности.

ФУНКЦИЯ IV – ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

За 2015 година се запазва натуралният измерител за определяне на единни разходни стандарти, а именно: медицинско обслужване в здравен кабинет на дете от ЦДГ и на ученик от редовна форма на обучение в общинско училище. Планират се общо средства в размер на 21 019 лв., определени по ЕРС за дейността.

ФУНКЦИЯ V - СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ

За 2015 година за функция V Социално осигуряване, подпомагане и грижи се планират средства в размер на 416 096 лв., в това число за делегирани от държавата дейности 399 116 лева, съгласно ЕРС по Решение №633 на МС; за местните дейности 16 980 лева, от които 7 000 лв. са за капиталови разходи.

ФУНКЦИЯ VI – ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО И КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

За 2015 година за функция VI ЖСБКС и ООС се планират средства в размер на 294 981 лева. В тази функцията всички дейности са местна отговорност и се финансират със собствени приходи и целеви трансфери от ЦБ.

По дейности средствата се насочват за:

➤ Водоснабдяване и канализация – местна дейност. Планират се 9 000 лв., от които 5 000 лв. са за ремонт на чешмите в с.Кутловица, 3 000 лв. за ремонт на чешмата в с.Алеково и 1 000 лв. за поддържане на останалите чешмите за обществено ползване.

➤ Осветление на улици и площади – местна дейност. Планират се 30 000 лв., от които: За подмяна на осветителни тела на стълбовете за улично осветление и за подмяна на консумативи за осветителни тела – 3 000лв. и разходи за ел.енергия на уличното осветление 27 000 лв.

➤ Изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежа – местна дейност. Планират се 26 000 лв. капиталов разход за полагане трошокаменна настилка на улици в с.Бистра, с.Чуковец и с.Цар Асен.

➤ Други дейности по жилищното строителство, благоустройството и регионалното развитие – местна дейност. Планират се 134 201 лв. разпределени за трудови разходи на 3 щатни бройки, за текуща издръжка на дейността и 65 051 лв. за капиталови разходи. В тази дейност са планирани разходи ремонт на оградата и спирката в с.Кутловица и ремонт на оградата в с.Алеково.

➤ Озеленяване – местна дейност. Планират се 1 000 лв. за закупуване на дървета, храсти др.

➤ Чистота – местна дейност. При планирани 100 000 лв. приходи от ТБО, планираните разходи за дейността са в размер на 100 000 лв. В разходната част на дейността планираните средства са 94 780 лв., а в приходната част, като трансфер са планирани 14 000 лв. отчисленията на тон депониран отпадък и ДДС в размер на 2 000 лв.

Средствата от ТБО в размер на 100 000 лв. са разпределени за събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депото или други инсталации и съоръжения за третирането им и за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и други територии от населените места, предназначени за обществено ползване; за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци. В дейността се планират средства за трудови разходи и издръжка на 6 щатни бройки. Планирани са 780 лв. за закупуване на тороразпръсквачка.

ФУНКЦИЯ VII - ПОЧИВНО ДЕЛО, КУЛТУРА, РЕЛИГИОЗНИ ДЕЙНОСТИ

За 2015 година за функция VII Почивно дело, култура, религиозни дейности се планират средства в размер на 123 302 лева, в това число за делегирани от държавата дейности 97 802 лв. съгласно Решение №633 на МС и за местни дейности 25 500 лв.

ФУНКЦИЯ VIII - ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ

За 2015 година за функция VIII Икономически дейности и услуги се планират средства в размер на 301 212 лева за местни дейности.

ФУНКЦИЯ IX - РАЗХОДИ НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ

Планираният резерв за неотложни и непредвидени разходи по бюджета на общината е в размер на 44 236 лв. Предназначението на средствата от резерва е за осигуряване съфинансиране и мостово финансиране по проекти и за превантивни и последващи дейности при бедствия и аварии.

ПЛАН НА КАПИТАЛОВИТЕ РАЗХОДИТЕ ЗА 2015 ГОД.

За капиталови разходи на община Алфатар за 2015г. са предвидени средства в размер на 5 646 455 лв. с източници за финансиране, както следва:

- целева субсидия от РБ 170 900 лв.
- от преходен остатък от целева субсидия от РБ 2014 143 269 лв.
- от собствени средства 102 391 лв.
- по сметки за средства от ЕС 5 229 895 лв.

- Ниво на такси за услуги

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план сметка, включваща необходимите разходи за:

- Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи и други за обществени места, обществени заведения, паркове и градини;
- Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им; проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и чл. 64 от Закона за управление на отпадъците;
- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Общинският съвет взема решение за размера на таксата за организирано сметосъбиране, сметоизвозване, депониране и поддържане на чистота.

Поради липса на технически средства за установяване количествата на битовите отпадъци, Общинският съвет Алфатар определя за основа при изчисляването на такса „Битови отпадъци” данъчната оценка на имота на собственика, а за нежилищните имоти на фирмите, основата за определяне е по-високата от данъчната и отчетната стойност.

Общински съвет Алфатар, определя следните размери на промилите на Таксата за битови отпадъци в община Алфатар за 2014 г., както следва:

- Такса за сметосъбиране във всички населени места в община Алфатар.

За жилищни имоти на физически лица, стопански обекти, фирми и предприятия – 1,8 ‰.

За нежилищни имоти на физически лица – 1,65 ‰.

За нежилищни имоти на стопански обекти, фирми и предприятия – 3 ‰.

- Такса за поддържане на чистотата за всички населени места в община Алфатар.

За жилищни имоти на физически лица, стопански обекти, фирми и предприятия – 0,85 ‰.

За нежилищни имоти на физически лица – 2.15 ‰.

За нежилищни имоти на стопански обекти, фирми и предприятия – 3 ‰.

- Такса за поддържане на депо за ТБО за всички населени места в община Алфатар.

За жилищни имоти на физически лица, стопански обекти, фирми и предприятия – 0,85 ‰.

За нежилищни имоти на физически лица – 1,20 ‰.

За стопански обекти, фирми и предприятия – 1,5 ‰.

- Дворни места – за тях се събира такса за поддържане на депо и такса за поддържане на чистотата.

Относителния дял на приходите от такса битови отпадъци на общината е 75.29 %. Нивото на покритие на разходите за управление на отпадъците с приходите от такса битови отпадъци е 95.37 %. Дофинансирането се извършва от други собствени приходи на общината.

Средствата, които общината събира от такса битови отпадъци не покрива разходите за управление на отпадъците. В процентно отношение събираемостта не достига дори 40 % от заложената по план.

Изводи и мерки

- Проучване на възможности за ползване на европейски и други публични средства за финансиране на разходите за управление на отпадъците;

- Завишаване нивото на покритие на разходите за управление на отпадъците – чрез подобряване събираемостта, завишаване на такса битови отпадъци въз основа на завишаване размера на отчисленията, обезпечаване на разходите за закупуване на нови

съдове и автомобилен парк, завишаване на разходите на извършваната услуга по събиране и транспортиране на отпадъци.

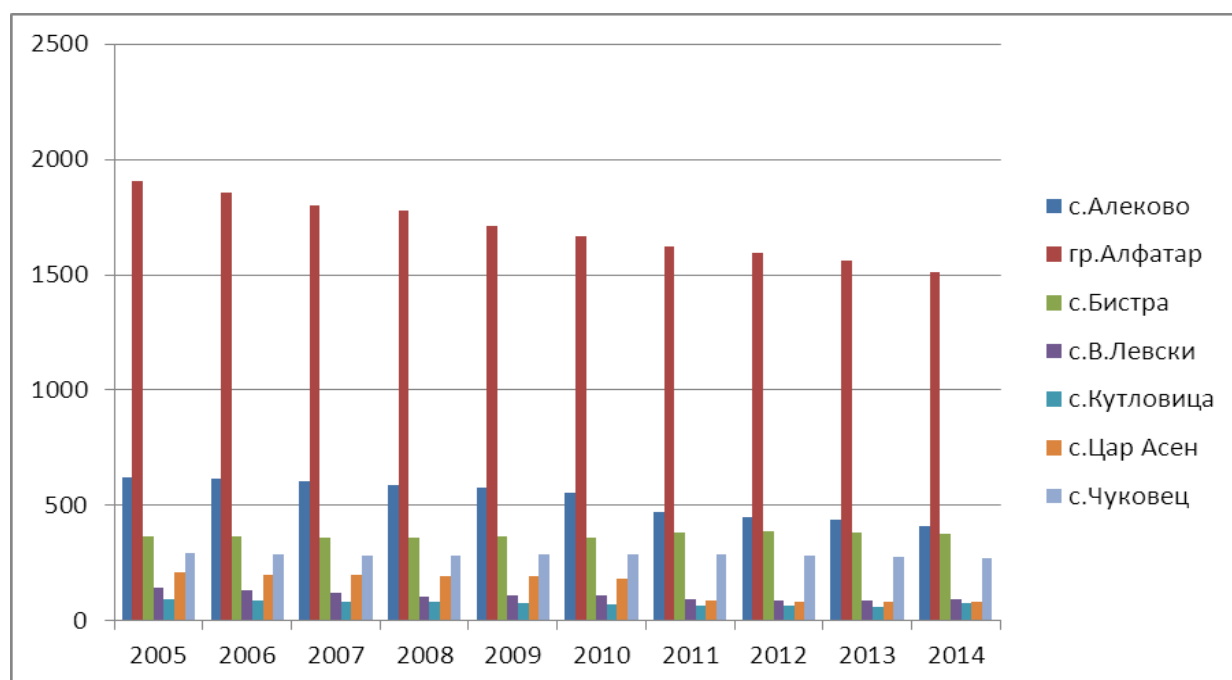
2.13. Демографски

Община Алфатар се състои от седем населени места: общински център (гр. Алфатар), 3 кметства (с. Алеково, с. Бистра и с. Чуковец) и 3 кметски наместничества (с. Цар Асен, с. Васил Левски и с. Кутловица). За последните десет години, населението на община Алфатар е намаляло с приблизително 817 души. Концентрирано е предимно в гр. Алфатар. В селата Кутловица и Цар Асен се наблюдава обезлюдяване.

Населени места	Население по години									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
с. Алеково	623	615	603	588	578	557	474	452	438	413
гр.Алфатар	1907	1855	1800	1778	1714	1668	1625	1596	1561	1509
с. Бистра	365	366	360	359	367	361	385	386	381	375
с.В.Левски	143	130	121	106	110	108	91	90	89	91
с.Кутловица	92	90	84	80	77	73	66	64	62	74
с. Цар Асен	208	198	201	195	191	184	93	84	85	81
с. Чуковец	291	290	282	284	287	290	286	280	276	269
Общо население	3629	3544	3451	3390	3324	3241	3020	2952	2892	2812

(според данни на НСИ -демографската статистика е към дата 31.12.2014 г.)

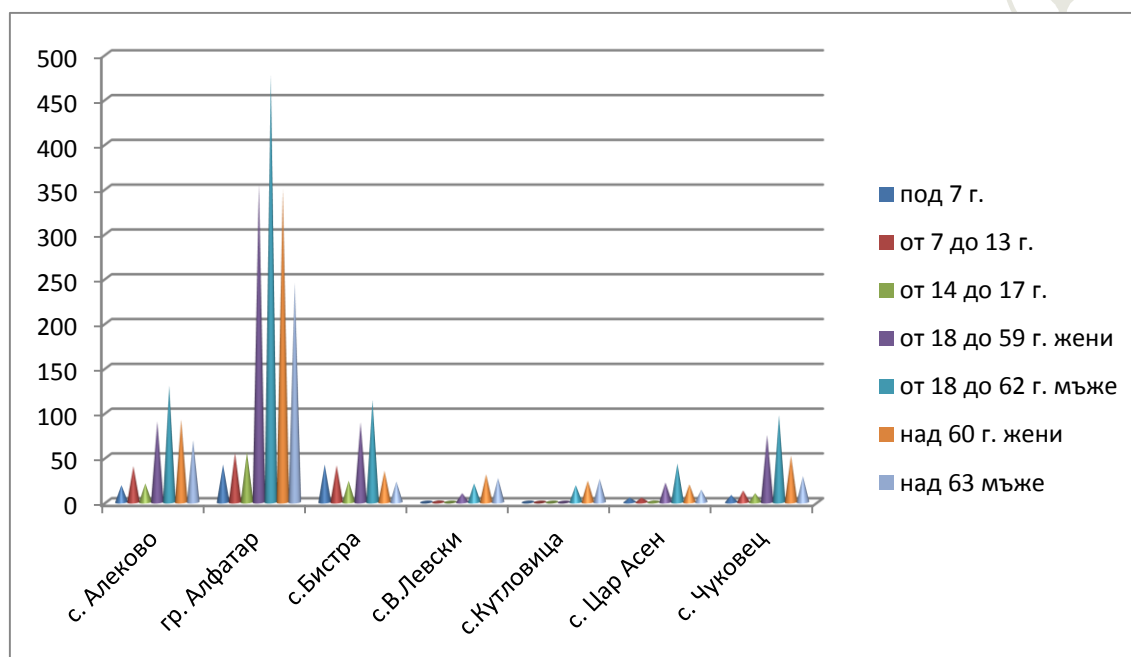
Следващата диаграма изразява демографския статус на населението за периода 2005 – 2014 г.

В таблицата е посочено механичното движение/ миграцията на населението през 2014 г. за община Алфатар, сравнено с тази на област Силистра и на страната.

	заселени			изселени			механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
България	121 135	57 882	63 253	123 247	58 917	64 330	-2 112	-1 035	-1 077
Силистра	1 707	728	979	2 102	931	1 171	-395	-203	-192
Алфатар	57	22	35	76	26	50	-19	-4	-15

Възрастовата структура по населени места в общината за 2014 г. е визуализирана в следната диаграма:

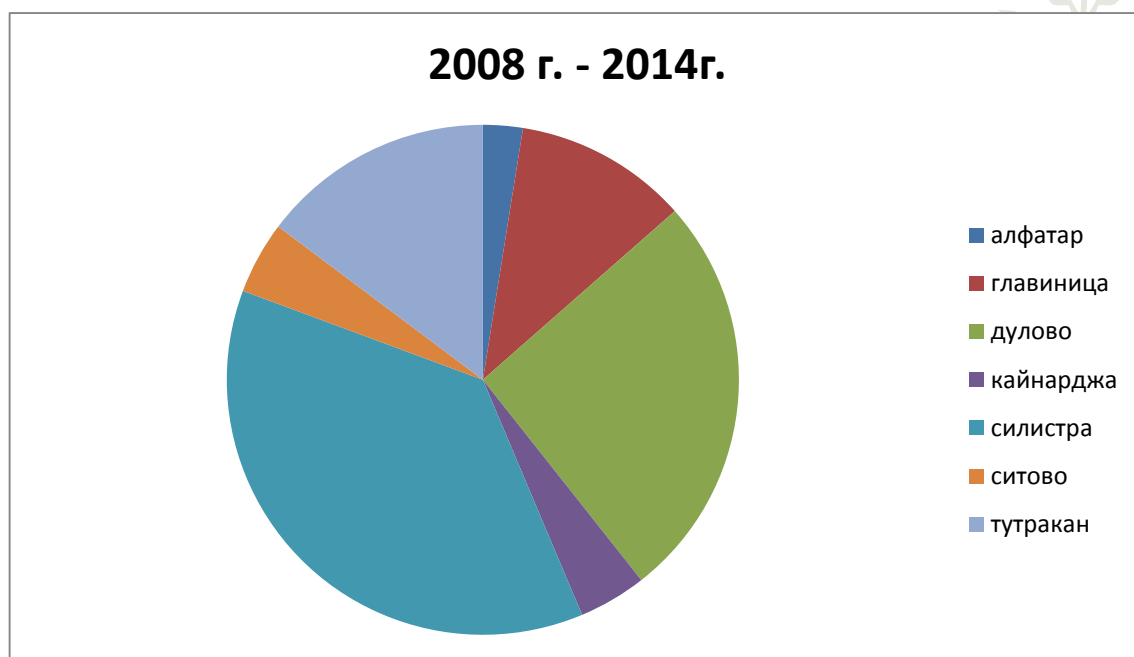
От диаграмата е показателно, че за всички населени места в общината доминиращо е населението на мъжкото население на възраст от 18 до 62 години, следвано от женското население на възраст от 18 до 59 години и най-малко е населението под 7 годишна възраст. През последните години възрастовата структура на населението в общината бавно, но постъпателно се влошава. Поради негативните процеси в демографското развитие на общината се наблюдава намаление на населението под трудоспособна възраст.

Разпределението на населението на община Алфатар по трудоспособна възраст за периода 2008 – 2014 г. е както следва:

Година	В трудоспособна възраст			Под трудоспособна възраст			Над трудоспособна възраст		
	жени	мъже	общо	жени	мъже	общо	жени	мъже	общо
2008	736	1025	1761	175	227	402	720	507	1227

2009	712	1017	1729	180	223	403	700	492	1192
2010	695	998	1693	173	201	374	695	479	1174
2011	641	895	1536	176	193	369	660	455	1115
2012	643	883	1526	167	189	356	633	437	1070
2013	628	866	1494	174	184	358	614	426	1040
2014	624	831	1455	161	176	337	602	418	1020

Относителния дял на населението по общини в трудоспособна възраст за област Силистра е визуализирано със следната диаграма:

Спадането на раждаемостта, отрицателен естествен прираст, миграция към големите градове се отразяват изключително неблагоприятно и водят до застаряване на населението. Всичко това рефлектира върху устойчивото развитие на обществото и прави по-сложни преходите от един жизнен цикъл в друг. Младите хора вече осъществяват значително по-късно своите важни житейски стъпки и цели - като завършване на образование, започване на работа, раждане и отглеждане на деца.

Здравният риск на населението се предопределя от:

- наличието на водоизточници за питейно-битови цели с утвърдени или предвидени СОЗ и въздействията на предвижданията на ОУП върху тях;
- анализирането на възможността за наднормено натоварване на средата от дейности, произтичащи от прилагането на плана и очаквани неблагоприятни въздействия върху

населението като се оцени здравният риск и се предложат мерки за неговото предотвратяване и/или минимизиране;

- анализирането на взаимното разположение на жилищните зони спрямо промишлени и стопански източници/обекти – потенциални замърсители на околната среда.

Като цяло екологичната обстановка в общината се оценява като добра. Тя се наблюдава и контролира по компоненти и фактори на околната среда от компетентните органи в съответствие с нормативните изисквания. Добрата екологична обстановка е обусловена от една страна от липсата на мащабни източници на замърсяващи емисии, а от друга - от благоприятния ветрови режим и залесеността на значителна част от територията. Ефективното управление на отпадъците е един от откритите проблеми на околната среда в общината.

Община Алфатар има богато културно-историческо наследство. Археологическите находки в общината свидетелстват за културата и бита на няколко цивилизации. Има данни за наслагване на културни пластове. В общината са открити:

- руини на антични селища до гр.Алфатар, с.Цар Асен, с.Васил Левски, с.Бистра;
- надгробни могили до с.Цар Асен;
- тракийски могилен некропол до с.Бистра и керамичен материал (датиран към IV-V-в. пр.Хр.);
- тракийско скално светилище до с.Васил Левски /IVв.пр.Хр.- Пв.сл.Хр./;
- римска крепост в местността Караула до гр.Алфатар;
- старобългарски скални манастири до гр.Алфатар и открити рисунки
- графити /датирани към Хв./
- раннобългарска крепост между гр.Алфатар и с.Цар Асен и открити старобългарски надписи, кръстове-енколпиони и медальони /датирани към Хв. /.

Туристически услуги на територията на общината се предлагат в обектите:

- православен храм "Света троица" - гр.Алфатар - паметник на културата;
- "Етнографска къща"-Алфатар - представя екстериор и интериор на типична добруджанска къща от края на XIX и началото на XX век; има музейна експозиция на автентични предмети от бита и трудовата дейност. В нея се представя автентичен фолклор. Двата обекта са познати на туроператорските фирми и ежегодно се посещават от около пет хиляди български и чужди туристи. Нощувки се предлагат в Ловен дом „Братила” до с.Васил Левски, който разполага с 11 стаи и 22 легла и в хижите в гората „Каракуз” / извън населените места/. В община Алфатар има условия за развитие на туризъм – селски, ловен и др., но има нужда от привличане на частни инвестиции за: изграждане на нова и

отремонтиране на съществуващата пътна инфраструктура, изграждане на нови атракционни и предлагане на нощувки в обособени къщи за прием на гости, предлагане на релаксиращи процедури. развитието на туризма в селските части на общината ще създаде алтернативи за нови икономически дейности като създава условия за постигане на по-добър баланс и устойчивост на развитието на територията на общината и засилване на привлекателността ѝ за инвеститорите. Туризмът в общината е с ниска ефективност и далеч под потенциалния принос към местната икономика. Това до голяма степен се дължи на недостатъчно разработени туристически атракции, незадоволително ниво на реклама на туристическия продукт и лошата инфраструктура до някои туристически обекти. Реализирането на очакванията за интензивното развитие на туризма зависи от решаването на проблемите в други сфери, свързани с изграждането и модернизирането на техническа инфраструктура и услугите. Но като цяло, този сектор безспорно има дългосрочен потенциал за развитие, особено във формите на алтернативен и специализиран туризъм.

2.14. Социално-икономически

- Средногодишен доход на човек от населението, сравнение със средното за страната

	ТРИМЕСЕЧИЯ ЗА 2014 ГОДИНА				
	I	II	III	IV	IV вкл. Годишни премии
България	796	817	809	847	889
Северен централен район	647	672	679	702	718
област Силистра	589	622	625	641	651

Средногодишния доход на човек от населението в Р България за 2014 г. варира от 796 лв. до 889 лв. Средногодишния доход на човек от населението на област Силистра е сравнително по-малък, като се движи в границите от 589 лв. до 651 лв.

- Размер на средната работна заплата на човек от населението по икономически дейности за 2014г.

Икономически дейности	Тримесечия на 2014 година				
	I	II	III	IV	IV вкл. годишни премии

Общо	796	817	809	847	889
Селско, горско и рибно стопанство	649	664	712	715	728
Добивна промишленост	1315	1305	1287	1345	1349
Преработваща промишленост	681	703	703	719	738
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	1533	1596	1528	1543	1581
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	750	737	739	756	776
Строителство	644	677	689	681	706
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	720	743	743	763	796
Транспорт, складиране и съобщения	766	798	820	834	871
Хотелиерство и ресторантьорство	549	566	555	564	590
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	1765	1767	1753	1791	2105
Финансови и застрахователни дейности	1449	1585	1466	1524	1646
Операции с недвижими имоти	743	741	740	776	798
Професионални дейности и научни изследвания	1135	1138	1173	1201	1313
Административни и спомагателни дейности	554	571	556	595	619
Държавно управление	951	978	973	1010	1033
Образование	752	805	784	898	971
Хуманно здравеопазване и социална работа	831	863	853	887	904
Култура, спорт и развлечения	679	650	644	728	744
Други дейности	566	573	565	605	614

- *Подходна диференциация*

Най- високо заплатени са служителите, заети в държавния сектор, следвани от заетите в частния сектор. Най - ниско е заплащането на лицата, ангажирани със селскостопански дейности.

- *Заетост*

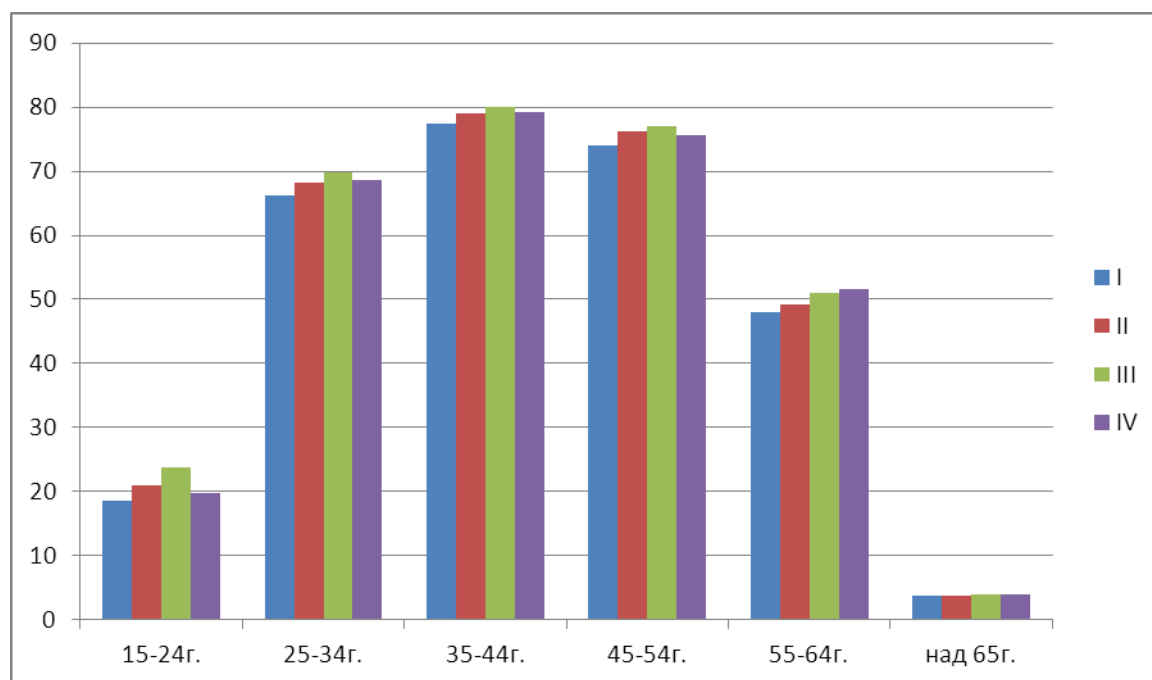
ЗАЕТИ ЛИЦА НА 15 И ПОВЕЧЕ НАВЪРШЕНИ ГОДИНИ ПО ТРИМЕСЕЧИЯ

Пол	2014

Възраст	I	II	III	IV
Общо	2894.1	2979.8	3061.9	2989.7
По пол				
Мъже	1533.5	1576.4	1624.1	1574.4
Жени	1360.6	1403.4	1437.7	1415.3
По възраст				
15-24	138.7	155.1	173.9	143.0
25-34	651.4	669.6	684.7	670.9
35-44	834.9	850.3	865.6	852.7
45-54	724.9	747.4	757.4	744.2
55-64	492.3	503.8	525.6	523.1
65 и повече	51.9	53.5	54.7	55.7

Забележка: Данните са снети от представителна извадка на НСИ за заетите лица в страната

КОЕФИЦИЕНТИ НА ЗАЕТОСТ (15 И ПОВЕЧЕ НАВЪРШЕНИ ГОДИНИ) ПО ТРИМЕСЕЧИЯ

2.15. Изводи

➤ Община Алфатар се характеризира с нисък потенциал на замърсяване – няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. Няма замервания за повърхностно натоварване на открити площи. Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за значително намаление на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които за България се характеризират с високо съдържание на сяра.

➤ За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на топлоизолации и дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - например слънчева енергия, за което климатичните дадености в Общината са благоприятни.

➤ Липсата на канализационна мрежа и ПСОВ, и наличието на септични ями, са предпоставка за замърсяване на подпочвените води на територията на общината. В гр.Алфатар е изградена частична канализация, като в нея са включени само дъждовни и условно чисти води. За подобряване на качеството на живот на местното население, от изключителна важност е изграждането на съвременна канализационна система и ПСОВ. Като дългосрочна перспектива е изграждането на отводнителни канали за дъждовни води.

➤ Наличните на територията на община Алфатар нерегламентирани сметища предполагат предприемане на неотложни мерки за тяхното закриване и рекултивация. Наличните ББ-кубове за съхраняване на негодните за употреба пестициди налагат предприемане на мерки за предаването на лица, притежаващи необходимия документ по чл.35 от ЗУО за окончателно обезвреждане. С цел изпълнение ангажиментите на кмета на общината съгласно изискванията на нормативната уредба по отпадъци, е препоръчително провеждане на ефективен контрол по отношение недопускане на замърсявания с отпадъци, разделно събиране на отпадъците, както и на извършваните от общината дейности с отпадъци, и на лицата, които извършват такива дейности. За повишаване на екологичното съзнание на населението и повишаване на административния капацитет на служителите в общината, отговорни за управление на дейностите по опазване на околната среда е необходимо организиране, провеждане и участия в мероприятия, касаещи подкрепата на инициативи, свързани с опазване на околната среда.

➤ С цел опазване на почвеното плодородие на земеделските земи е необходимо подобряване и/или въвеждане на превантивни дейности за ограничаване на възможността от възникване на пожари.

➤ За ограничаване негативното влияние на антропогенната дейност върху биологичното разнообразие в земите и горите – общинска собственост, е препоръчително да се извърши обследване на биологичното разнообразие и предприемане на конкретни мерки за неговото опазване. За намаляване опасността от горски пожари на територията на общината е необходимо да се подобрят превантивните мерки по недопускането им. Необходимо е прилагане на системен подход при устойчивото управление на защитените територии и зони по НАТУРА 2000.

➤ Зелената система в общината играе важна роля за санитарно-хигиенните условия на живот и свързания с това здравен статус на населението, т.к. е фактор за намаляване нивата на шума и ограничаване на праховото замърсяване. Средствата за поддържане на зелените площи на територията на общината са крайно недостатъчни за обогатяване и поддържане на растителността в населените места.

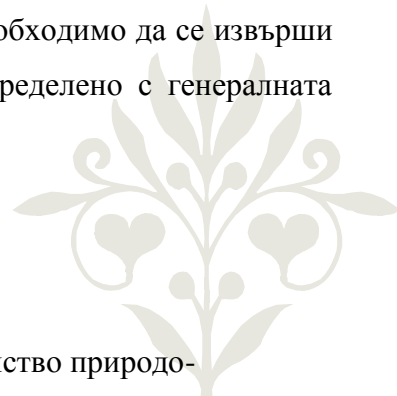
➤ С цел подобряване на административния капацитет за управление на околната среда, е необходимо осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, ангажирани с дейностите по околна среда. В Община Алфатар няма изграден информационен център за предоставяне на административни услуги за дейностите по околна среда. Не е приета Наредба за условията и реда за извършване на дейности с отпадъци, съгласно изискванията на чл.22 от Закона за управление на отпадъците.

РАЗДЕЛ II. SWOT АНАЛИЗ

анализът представя изводите от проучването на състоянието на компонентите и факторите на околната среда на община Алфатар, потенциала на общината – възможностите на силните страни, от които ще се възползва, преодоляване на слабите страни или свеждането им до минимум, външните възможности (перспективи) за общината, както и външните заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за реализацията на програмата. Въз основа на тенденциите, направени при анализа на средата и резултатите от SWOT анализа, е формулирана генералната стратегическа цел, която

изразява крайното желано състояние на околната среда за общината, състоянието в което искаме да живеят жителите на общината, състоянието, в което искаме да бъде природата с нейното видово разнообразие, състоянието на компонентите на околната среда. Към генералната цел са формулирани специфичните стратегически цели с едно основно предназначение – да се определи „колко“, „какво“ и „до кога“ е необходимо да се извърши за програмния период като стъпка за достигане състоянието, определено с генералната стратегическа цел.

1. Strength - Силни страни

- Благоприятно геостратегическо положение;
- Благоприятна за развитието на туризма и селското стопанство природо-географска и климатична характеристика;
- Съхранена околна среда;
- Наличие на защитени територии и богато биоразнообразие;
- Съхранено културно историческо наследство - предпоставка за развитие на алтернативни форми на туризъм;
- Наличие на добре развита начална и средна образователна система;
- Липса на значителни промишлени замърсители;
- Благоприятни климатични условия за развитие на селското стопанство;
- Незамърсени с химични вещества почви;
- Участие в регионално сдружение за управление на отпадъците;
- Изградено водоснабдяване;
- Възможност за привличане на стратегически инвеститори и усвояемост на чужди инвестиции;

2. Weakness - Слаби страни

- Незадоволително спрямо европейските изисквания ниво на социалната инфраструктура;
- Наличие на остарял устройствен план;
- Незадоволително спрямо европейските изисквания ниво на пътната инфраструктура;
- Финансова необезпеченост на общинския бюджет и населението;
- Ниска степен на обезпеченост на канализационната мрежа;
- Амортизирана водопроводна мрежа;
- Липса на ПСОВ;

- Недостатъчна степен на благоустрояване и озеленяване на населените места;
- Липса на собствени финансови средства за съфинансиране на големи екологични проекти;
- Наличие на нерегламентирани сметища;
- Наличие на негодни за употреба пестициди;
- Висока степен на миграция;

3. Opportunity - Възможности

- Развитие на трансграничното сътрудничество с Румъния;
- Усъвършенстване на партньорство с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализация на съвместни проекти;
- Разширяване, рехабилитация и доизграждане на В и К инфраструктурата;
- Използване на финансовите инструменти на европейския съюз за решаване на проблемите, свързани с опазването на околната среда, селското стопанство, туризма, административния капацитет и др.;
- Промяна на обществените нагласи в подкрепа усилията за опазването на околната среда;
- Повишаване информираността на населението чрез въвеждане на нови интерактивни форми на екологично образование и обучение;

4. Threat - Заплахи

- Глобално изменение на климата, водещо до промяна на климатичните условия и пораждаване на ресурсни проблеми;
- Липса на собствени финансови ресурси за реализация на екологични проекти;
- Нефинансиране от структурни фондове на ЕС, затрудняващо реализацията на проекти;
- Задълбочаване на демографските проблеми. Миграция предимно на млади хора от общината към по-големите градове на България и емиграция в чужбина;
- Увеличаване на трайно безработните лица;

РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

С МЪДРОСТТА НА ХОРАТА, С БОГАТСТВОТО НА ЗЕМЯТА, ДА СЪХРАНИМ ПРИРОДАТА И ОПАЗИМ ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА СЛЕДВАЩИТЕ ПОКОЛЕНИЯ!

Община Алфатар активно се стреми и полага усилия да съхрани и опази компонентите на околната среда, за да създаде хармония с природата и един по-добър начин на живот за обществото. Общинската администрация декларира своята политика по управление, която е изведена от визията и мисията и е неразделна част от цялостната политика за изграждане и развитие на Община Алфатар, чрез подобряване жизнения стандарт на населението, повишаване на икономическата активност, развитие на човешките ресурси, въвеждане на ефективни методи за управление на природните ресурси и подобряване на екологичния статус на общината. Мисията е да се управлява по разумен начин, по-ефективно и икономически обосновано да се ползват наличните ресурси, да се осигури здравословна околна среда.

РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Генерална стратегическа цел

Генералната цел на общинската Програма за опазване на околната среда е да се постигне устойчиво развитие като гаранция за живот без риск за човешкото здраве и с възможности за подобряване жизнения стандарт на населението чрез осигуряване на благоприятна околна среда и развитие на туризма.

2. Специфични стратегически цели

Специфична цел 1: Ограничаване нивата на замърсителите в атмосферния въздух.

Мярка 1: Ограничаване емисиите от битовото отопление.

Мярка 2: Ограничаване на емисиите от транспорта.

Мярка 3: Ограничаване на емисиите от селскостопански дейности.

Специфична цел 2: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси в общината.

Мярка 1: Доизграждане и модернизация на водоснабдителната и канализационна инфраструктура.

Мярка 2: Изграждане на пречиствателна станция за пречистване на битови отпадъчни води.

Мярка 3: Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси.

Мярка 4: Запазване и подобряване качеството на повърхностни и подземни води.

Специфична цел 3: Подобряване ефективността по управление на дейностите с отпадъци в Общината.

Мярка 1: Предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища и ликвидиране на стари замърсявания.

Мярка 2: Предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци.

Мярка 3: Решаване проблема с негодните за употреба пестициди.

Мярка 4: Осъществяване на ефективен контрол на дейностите с отпадъци и на лицата, извършващи дейности с отпадъци.

Мярка 5: Оптимизиране на общинската система за управление на отпадъците.

Мярка 6: Осигуряване на публичност и визуализация за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Специфична цел 4: Опазване и управление на биологичното разнообразие

Мярка 1: Ограничаване влиянието на антропогенния фактор върху биологичното разнообразие.

Мярка 2: Устойчиво управление на защитените територии и зони по НАТУРА 2000.

Специфична цел 5: Участие на обществеността при решаване на екологични проблеми

Мярка 1: Повишаване обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда;

Мярка 2: Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения и съставяне на екологична политика;

Специфична цел 6: Повишаване на екологичното образование на населението

Мярка 1: Създаване на условия за включване на населението в инициативи по опазването на околната среда;

Мярка 2: Интегрирано екологично образование при подрастващото поколение;

Мярка 3: Запознаване на населението с най-актуалните насоки в сферата по опазване на околната среда.

РАЗДЕЛ V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ДЕЙНОСТ	ЗАДАЧА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	НЕОБХОДИМИ СРЕДСТВА	ЕФЕКТ
1	2	3	4	5	6
I. Ограничаване нивата на замърсителите в атмосферния въздух					
Ограничаване на емисиите от битово отопление	Провеждане на информационна кампания сред населението за приноса на въглицата към замърсяването на атмосферния въздух в приземния въздушен слой	ежегодно	Собствени средства, ПУДООС, Оперативни програми	1 000 лв./год.	Повишаване на енергийната ефективност и намаляване количествата използвани горива и съответно намаляване емисиите от SO ₂ и прах в димните газове
	Проучване възможността за реализация на проекти за газифициране на обществени административни сгради (училища, читалища, детски градини) и жилищни сгради	2016	Собствени средства, ПУДООС, Оперативни програми	5 000 лв./обект	
	Ограничаване използването	2017	Осигуряване на		

	на твърди горива с високо съдържание на сяра – въглища (брикети) със сяра на работната маса над 2%		условия за ползване на кредити, ОП Регионално развитие		
	Изготвяне и реализиране на проекти за саниране на съществуващ сграден фонд за повишаване енергийната ефективност на сградите	ежегодно	Собствени средства, ПУДООС, Оперативни програми		
Ограничаване на емисиите от транспорта	Редовно миене на уличните платна през летните дни	постоянен	Собствени средства и ОП Регионално развитие	3 000 лв.	Намаляване емисиите на прах и предотвратяване на замърсяването на въздуха с общ прах и ФПЧ ₁₀
	Изпълнение на задължително условие при транспорт на прахообразуващи товари за наличие на покривало на всеки автомобил	постоянен	-		
Ограничаване на емисиите от селскостопански дейности	Обезпечаване на селскостопанските райони в близост до населените места с лесозащитни пояси	ежегодно	Собствени средства и ОП Регионално развитие		Локализиране на неорганизираните прахови емисии

III. УСТОЙЧИВО И ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ В ОБЩИНАТА					
Доизграждане и модернизация на водоснабдителната и канализационна структура	Реконструкция и рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в с.Алеково по ул.“А. Кънчев“, ул.“З. Стоянов“, ул.“Изгрев“, ул.“Ив. Вазов“, ул.“Мир“, ул.“Г. Генов“, ул.“М. Дринов“, ул.“Г. Чакъров“, ул.“Толбухин“, ул.“Я. Съкъзов“, ул.“Ал. Константинов“	2015	ПРСР-мярка 321	3 280 095,66	Намаляване на загубите на питейна вода
	Реконструкция и рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в с.Васил Левски	2015	ПРСР-мярка 321		Намаляване на загубите на питейна вода
	Изработване на технически и работни проекти за изграждане на защитни съоръжения (диги) на	2017	Собствени средства, Оперативни програми		Изготвени и одобрени проекти. Предотвратяване загубите на водни

	съществуващи водни обекти				ресурси и предотвратяване на бедствия
Изграждане на пречиствателна станция за пречистване на отпадъчни води	Изграждане на канализационна мрежа и пречиствателна станция за отпадъчни води, реконструкция и рехабилитация на водопроводната мрежа в гр.Алфатар	2015	ОП „Околна среда“	8 133 228 лв.	Предотвратяване на загуби на питейна вода и на почви, повърхностни и подземни води
Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси.	Информирание на обществеността за състоянието на водните ресурси, начините и методите за пестеливо използване на водите	постоянен	Собствени средства, Оперативни програми	1000 лв./год.	Формиране на трайни навици за пестеливо ползване на водните ресурси
Запазване и подобряване качеството на повърхностни и	Почистване на замърсени и с нарушена проводимост участъци на дерета	ежегодно	Собствени средства, Оперативни програми	5 000 лв	Предотвратяване замърсяването на повърхностни и подземни води и

подземни води					предотвратяване на бедствия
III. Подобряване ефективността по управление на дейностите с отпадъци в Общината					
Предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища и ликвидиране на стари замърсявания	Рекултивация на нерегламентирани сметища	2017	Собствени средства, ОПОС		Ограничаване замърсяването с отпадъци
	Почистване на локални замърсявания с отпадъци	постоянен	Собствени средства		
Предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци	Изготвяне на методика за определяне на такса битови отпадъци на база количество образувани отпадъци и спазвайки принципа „замърсителя плаща“	2016	Собствени средства, ПУДООС		Намаляване количеството на образувани отпадъци
Решаване проблема с негодните за употреба пестициди	Обезвреждане на залежали пестициди, съхранявани в ББ кубове.	2016	ПУДООС	32 000 лв.	Предотвратяване на риска от замърсяване със залежали пестициди и органични замърсители

<p>Осъществяване на ефективен контрол на дейностите с отпадъци и на лицата, извършващи дейности с отпадъци.</p>	<p>Осъществяване на системен контрол на: дейностите по събиране и транспортиране на битови и строителни отпадъци; състояние на съдовете за събиране на битови отпадъци; контрол на ЮЛ, извършващи дейности с отпадъци</p>	<p>постоянен</p>	<p>Собствени средства</p>		<p>Недопускане замърсяване с отпадъци</p>
<p>Оптимизиране на общинската система за управление на отпадъците</p>	<p>Изготвяне и приемане на общинска Наредба за условията и реда за извършване на дейности с отпадъци, съгласно изискванията на чл.22 от Закона за управление на отпадъците.</p>	<p>2016</p>	<p>Собствени средства</p>		<p>Увеличаване количествата рециклируеми фракции; намаляване количествата депонирани отпадъци; предотвратяване смесването на специфични отпадъци с общия битов отпадъчен поток</p>
<p>Осигуряване на</p>	<p>Провеждане на кампании,</p>	<p>постоянен</p>	<p>Собствени средства,</p>	<p>2000 лв./год.</p>	<p>Повишаване</p>

<p>публичност и визуализация за повичаване на екологичното съзнание на населението</p>	<p>В това число и информационни за повишаване на екологичното съзнание на населението.</p>		<p>ОПОС, ПУДООС</p>		<p>екологичното самосъзнание на населението и ограничаване замърсяването компонентите на околната среда</p>
<p><i>IV. Опазване и управление на биологичното разнообразие</i></p>					
<p>Ограничаване влиянието на антропогенния фактор върху биологичното разнообразие</p>	<p>Въвеждане на мерки за предотвратяване на горски пожари; палене на стърнища; незаконна сеч</p>	<p>постоянен</p>	<p>Собствен принос и други източници</p>		<p>Запазване популациите на биологичното разнообразие</p>
<p>Устойчиво управление на защитените територии и зони по НАТУРА 2000</p>	<p>Разработване на технически и работни проекти за изграждане на екопътека и съпътстващи съоръжения в ЗМ „Малък Канагьол“</p>	<p>2016</p>	<p>ПУДООС, ОПОС</p>		<p>Изработен проект</p>
	<p>Подпомагане и изпълнение на мерки по опазване и</p>	<p>постоянен</p>	<p>ПУДООС, ОПОС</p>		<p>Опазване на биологичното</p>

	възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни природни територии в общината				разнообразие в защитените територии и развитие на екотуризъм
	Управление и поддръжка на екомаршрути	постоянен	Собствени средства, ОПОС		
	Изграждане и поддържане на база данни за защитените обекти на територията на общината	постоянен	Собствени средства, ОПОС		

РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Координацията по изпълнение на програмата се осъществява от община Алфатар, Дирекция „Специализирана администрация“, ст.специалист „УТ, екология“, на следния адрес: гр.Алфатар, област Силистра, ул.“Йордан Петров“ № 6; тел.+359 86 811 610, +359 86 732 182; факс: +359 86 811 646.

Програмата се приема от общинския съвет, който контролира изпълнението ѝ. Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране.

Отчетът се представя за информация в РИОСВ-Русе.

Изпълнението на програмата ще се следи по съответствие на сроковете и очакваните конкретни резултати. Отчитането на резултатите от прилагането на програмата за предходната календарна година ще става до края на м.март на текущата година чрез изготвяне на отчет за изпълнението ѝ, както и цялостния отчет за изпълнение на програмата в края на срока на действие.

Програмата ще бъде актуализирана при настъпила промяна в нормативната уредба или поради промяна във фактическите обстоятелства, което ще се осъществява чрез мотивирано предложение до общински съвет Алфатар. Такава актуализация е наложителна при съществена промяна в приоритетите на общината, изменения в съществуващите условия, промяна в нормативната уредба по опазване на околната среда и т.н.

Програмата за опазване на околната среда е достъпна за компетентните органи, РИОСВ-Русе, МОСВ и обществеността чрез интернет страницата на общината, на интернет адрес: e-mail: obshtina_alfatar@abv.bg.

РАЗДЕЛ VII. МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2015-2020 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него длъжностно лице .

Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнение на тази политика. Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност, изразяваща се в

процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика, дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт. Община Алфатар има разработена и функционираща вътрешна система за финансово управление и контрол, която на практика покрива изискванията за контрол върху законосъобразността на прилаганите инструменти при изпълнение на общински политики. В този смисъл съществуващите субекти на контрол, вътрешни за общината и техните правомощия се уреждат от действащата вътрешна система за финансово управление и контрол. Формите и методите на работа за тях се предопределят от нормативните изисквания с вътрешен и външен характер. Що се отнася до външните контролни субекти тяхната роля и функции са определени съобразно специфичните задачи на външния контрол - Агенция „Държавна финансова инспекция“ (АДФИ), осъществяваща инспекция на спазване на бюджетната дисциплина във връзка с изпълнение на общинските политики. Вътрешните контролни органи осъществяват периодични проверки съобразно необходимостта от поемане на задължения и извършване на разходи по изпълнение на отделните политики. Реализирането на Програмата за опазване на околната среда на община Алфатар е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда. Главните рискове за постигането на стратегическите цели са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Очевидно е, че не е възможно да се предскажат с високо ниво на достоверност всички промени, които биха настъпили към хоризонта на изпълнението на стратегическите цели и конкретните дейности, заложи в Програмата за опазване на околната среда – Община Алфатар 2015-2020 г.

Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, приоритети и мерките в плана), имат за цел да дадат преди всичко перспективи и насоки за развитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени. В този смисъл партньорството между общинските власти, областната администрация, държавата, бизнес субектите, НПО и всички заинтересовани лица и институции ще гарантира изпълнението на по-голям обем от планираните мерки и дейности.

ИНФОРМАЦИОННИ ИЗТОЧНИЦИ:

- План за развитие на община Алфатар;
- Доклад за ЕО на ОУП на община Алфатар;
- Национален план за управление на отпадъците за периода 2014 -2020 г.;
- Национална стратегия по околна среда;
- Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България;
- Програма за изграждане на канализационни системи до 2023 г.
- Национална програма за необходимите мерки в условията на тенденция към засушаване;
- Национална програма за намаляване на общите годишни емисии на серен диоксид, азотни оксиди, летливи органични съединения и амоняк в атмосферния въздух;
- Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000;
- Стратегически план за биологичното разнообразие 2011-2020;
- Национален статистически институт;
- Интернет страница на община Алфатар;
- Интернет страницата на МОСВ;
- Интернет страница на Изпълнителна агенция по околна среда и водите;
- Интернет страница на РИОСВ Русе;
- Интернет страница на РЗИ Силистра;

Нормативни документи:

- Директива 91/271/ ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води;
- Директива 79/409/ ЕИО за опазване на дивите птици;
- Директива 99/31/ ЕС за депониране на отпадъци;
- Закон за опазване на околната среда;
- Закон за водите;
- Закон за чистотата на атмосферния въздух;
- Закон за почвите;
- Закон за управление на отпадъците;
- Закон за защита от шума в околната среда;
- Закон за подземните богатства;
- Закон за опазване на земеделските земи;
- Закон за биологичното разнообразие;
- Закон за лечебните растения;

- Закон за защитените територии;
- Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на отделните територии и устройствени зони;
- Наредба № 7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух;
- Наредба № 6 за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
- Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;
- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
- Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори;
- Наредба за изискванията за третиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;
- Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки;
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци;
- Наредбата за опазване на обществения ред, поддържане чистотата и осигуряване приветлив вид на населените места на територията на община Алфатар;
- Указания на Министерството на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда;

